

Øyvind Helliesen

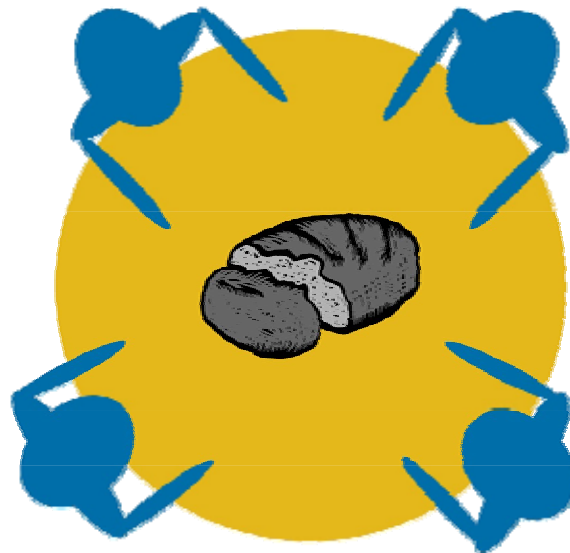
”Den kristne samtalen”

Et glemt nådemiddel i Metodistkirken?

AVH501- Masteravhandling (30 ECTS)

Master i teologi/Methodisme vår 2006

Det Teologiske Menighetsfakultetet.

”Kirkens håp er avhengig av kvaliteten på våre samtaler. Samtaler bygger relasjoner og relasjoner gir håp. Jesus sa: ”Hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dem”. Nøkkelen til vår fremtid er ganske enkelt å ønske Jesus velkommen blant oss... Uenighet kommer mer fra ordene vi utveksler, enn fra realitetene som konfronterer oss.¹

¹ Hopkins 2005: 1

”Den Hellige Ånd og vi har besluttet”²

² Apostlenes gjerninger 15.28

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.

1.1.	Mitt møte med oppgavens tema.....	5
1.2.	Problemstilling.....	7
1.3.	Avklaring og oversettelse	9
1.4.	Avgrensing.....	11
1.5.	Metode.....	11
1.6.	Bruk av kilder.....	12
1.7.	Kirkesynet i Metodistkirken	13
1.7.1.	Konsiliær.....	14
1.7.1.2.	Pastoratkonferansen.....	15
1.7.1.3.	Distriktskonferansen.....	15
1.7.1.4.	Årskonferansen.....	16
1.7.1.5.	Sentralkonferansen.....	16
1.7.1.6.	Generalkonferansen.....	17
1.7.1.7.	Annen organisasjon.....	18
1.7.1.8.	Normative skrifter.....	18
1.7.2.	Konneksjonal.....	20
1.7.2.1	Konsiliær og konneksjonal.....	21
1.7.3.	Episkopal.....	22

2. Wesley's forståelse av nådemidlene..... 24

2.1.	Wesleys definisjon av nådemidler.....	24
2.2.	Nådemidlene og frelsens vei.....	25
2.3.	Gud handler gjennom nådemidlene.....	27
2.4.	Nådemidlene og kirken.....	28
2.5.	Hvilke nådemidler har vi	28
2.5.1.	Situasjonsbestemte nådemidler.....	30
2.5.2.	De innstiftede nådemidlene.....	32
2.6.	Oppsummering.....	34

3. "Den kristne samtalen" i en historisk kontekst 35

3.1.	"Den kristne samtalen", som uttrykk for spiritualitet.....	35
3.2.	"Den kristne samtalen" som teologisk metode.....	37
3.2.1.	De første Årskonferansene i England.....	37
3.2.2.	Prøving av lære og profeti.....	40
3.2.3.	Lekpredikantene.....	41
3.2.4.	Konsensus og fri talerett.....	41
3.3.	"Den kristne samtalen" som styringsmodell.....	41
3.3.1.	Konferansen i Amerika	44
3.4.	Oppsummering.....	47

4. "Den kristne samtalen" som nådemiddel..... 50

4.1.	Med utgangspunkt i John Wesleys tanker.....	50
4.2.	"Den kristne samtalen". Et glemt nådemiddel?.....	55

5. "Den kristne samtalen", nådemidlet som kan vitalisere kirken..... 62

5.1.	Gjenoppdage hva skrift, tradisjon, erfaring og fornuft viser.....	62
5.2.	"Den kristne samtalen" som fornyer av spiritualiteten.....	63

5.2.1.	Veien til Emmaus.....	65
5.3.	”Den kristne samtalen” som fornyer av den teologiske samtalen...	66
5.3.1.	”I søken etter enhet”.....	67
5.4.	”Den kristne samtalen” som fornyer av kirkens organisasjon	69
5.5.1.	Connectional Table.	70
5.4.	”Den kristne samtalen” som hjelpemiddel i konflikthåndtering...	72
5.4.1.	”Justpeace” og ”Hellig samtale”.....	73
5.6.	Oppsummering.....	74
6.	Samtalen som metode i det sekulære	76
6.1	Wheatley og lokale samtalegrupper.....	76
6.2.	Open Space Technology.....	77
7.	Konklusjon. Vi trenger midlene for å nå målene.....	79
7.1.	Generelt.....	80
7.2.	I lokalmenighetene/Pastoratkonferansene.....	80
7.3.	Årskonferansen.....	81
7.4.	”Den kristne samtalen”, et bidrag til ledelsestenking i norsk kristenliv. .	82
7.5.	Sluttord.....	84
	Litteraturliste.....	85
	Appendiks 1: Den konsiliære og konneksjonale struktur.....	89
	Appendiks 2: Statistiske opplysninger for UMC.....	90
	Appendiks 3: Guidelines for Civility.....	91

1. Innledning

1. 1. Mitt møte med oppgavens tema

We invite you to Holy Conferencing.. We urge you to claim with confidence our rich heritage that trusts God to offer wisdom through the gathering of varieties of thought and convictions in conferencing. We believe debate can be prayerful expression, honouring the Holy resident among all and within each. It is possible to disagree with another's ideas while still claiming oneness in Christ. That flavour is what we hunger for in this General Conference. We invite you to step out of party spirit and walk together in Holy Spirit. We urge you to turn from being slaves to predetermined agendas, no matter how thoughtfully and prayerfully prepared, to a free embrace of the will of the One to whom we belong. We invite you, we urge you, to remember where we began: at the Table. We invite you to create an atmosphere of hospitality and mutual respect that comes from sharing around that Table ³

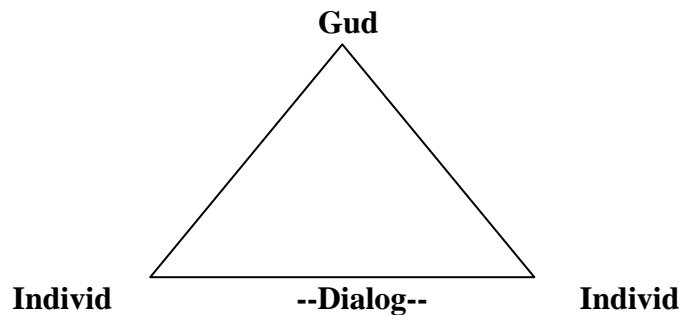
Året var 1996. Jeg var for første gang valgt som delegat til Metodistkirkens Generalkonferanse. Mer enn 1000 mennesker fra Afrika, Asia, Europa og USA skulle være sammen i 12 dager for å diskutere rapporter, strategier og flere tusen innsendte forslag om Metodistkirkens lære og liv. Det var en fargerik forsamling fra ulike land og kulturer. På forhånd hadde vi fått tilsendt flere tusen sider med saksdokumenter, og etter hvert som dagene gikk vokste mengden av papir. Det var et møte med det kirkelige byråkrati og den kirkepolitiske maktkamp på det verste, samtidig et fascinerende møte med engasjerte og troende mennesker som på tross av ulikheter og meningsforskjeller hadde valgt å tilhøre den samme kirke.

For meg ble denne konferansen det første bevisste møte med "Christian Conferencing" eller "Holy Conferencing" som det også kalles.⁴ Jeg kjente igjen begrepene fra teologisk litteratur i studietiden, men hadde ikke møtt dem som levende begrep innenfor norsk metodisme. Selv om jeg den gang ikke hadde mye kunnskap om begrepene, merket jeg tidlig at det var noe her som gjorde at konferansen noe mer enn kirkepolitikk og byråkrati på det horisontale plan. Helt fra biskopenes budskap i starten av konferansen, var det en bevissthet om at dette også var en konferanse på det vertikale plan, en konferanse hvor man regnet med Guds nærvær og hvor man søkte etter Den Hellige Ånds ledelse før viktige beslutninger skulle tas.

³ <http://www.gcah.org/GC96/episcopa.html>, 05.04.06.

⁴ Se pkt. 1.3 for nærmere begrepsavklaring

Kontrasten mellom denne store konferansen, og det som skjer når kristne møtes i små samtalegrupper kan synes å være stor. Samtidig er det noe grunnleggende som er felles. Når to eller tre, eller flere kristne møtes i samtalegrupper så er det også med en visshet om at Kristus er tilstede i gruppen.⁵ En vanlig gruppesamtale foregår på det horisontale plan, i den kristne gruppesamtalen regner vi med den vertikale dimensjon. Vi kan beskrive dette enkelt ved hjelp av et triangel:⁶

Den samme illustrasjonen brukes ofte når man skal beskrive hva som skjer i sjelesorgsamtaler og sjelesorgsgrupper. Poenget er at når kristne møtes til samtale, så oppstår det samtidig et møte med Gud.⁷

Det er mine egne erfaringer av at det finnes en slik guddommelig dimensjon i konferanser og grupper, som sammen med en gjenoppdagelse av John Wesleys tanker om "Den kristne samtalen" som nådemiddel, som har fått meg til å skrive oppgaven. Jeg er opptatt av hva som kan skje når vi tar på alvor at Den Hellige Ånd møter oss og leder oss i våre samtaler. Jeg er også opptatt av "konferansens" plass i Metodistkirken. Gjennom et internasjonalt engasjement i Metodistkirken har jeg fått se hvor sentralt konferansebegrepet er i Metodistkirkens organisasjon. Jeg har erfart at samtaler og konferanser er viktige kanaler for Guds nåde, og at de gir næring til kirkens liv. "Christian Conferencing" og "Holy Conferencing" er begrep som jeg møter stadig oftere i ulike møter og konferanser. Særlig innefor amerikansk metodisme er man opptatt av å løfte fram "Christian Conferencing" som et nådemiddel. Det er også de siste årene skrevet flere bøker og artikler om emnet. Mitt innrykk er at man er i ferd med å gjenopplage et nådemiddel som var viktig for John Wesley og i den tidlige

⁵ Matteus 18.20

⁶ Rendle/Mann 2003: 139

⁷ Nilsen, Praktisk Sjelesorg: 14 (Årstall ikke angitt)

metodismen, og at dette nådemidlet er et dynamisk element som gir ny kraft og energi i konferanser og samtaler.

At "Christian Conferencing" eller "Den kristne samtalen"⁸ som jeg velger å kalle det, er og har vært et viktig nådemiddel i metodismen synes samtidig å være lite kjent i norsk metodisme. Det er bakgrunnen for at jeg har valgt å gi oppgaven undertittelen: "Et glemt nådemiddel i Metodistkirken?"

1.2. Problemstilling:

Tema for oppgaven min er hvordan en gjenoppdaging av nådemiddelet "Den kristne samtalen" kan bidra til å fornye Metodistkirkens spiritualitet, teologi og organisasjon i Metodistkirken. Bakgrunnen for valg av tema vil jeg begrunne på følgende måte:

- a. "Den kristne samtalen" i små grupper og klasser var viktig for John Wesley og de første metodister. Livet i gruppene /klassene var et helt avgjørende og et sentralt uttrykk for den metodistiske spiritualiteten. Gruppene gav bevegelsen slagkraft, de var stedet hvor nye kristne fikk sin opplæring og hvor de ble bevart i troen.
- b. Gruppens betydning ble svekket etter at bevegelsen ble organisert som kirke. Organiseringen av bevegelsens medlemmer i klasser er i dag helt borte.
- c. Jeg tror at om Metodistkirken skal gjenvinne sin slagkraft, så vil "Den kristne samtalen" i små grupper ha en avgjørende betydning.
- d. "Den kristne samtalen" var helt sentral for John Wesley i utformingen av bevegelsens teologi. Han samlet bevegelsens predikanter til teologisk rådslagning om hvordan de skulle forstå og praktisere viktige teologiske emner.
- e. Den teologiske rådslagningen fortsatte å være viktig når bevegelsen kom til USA og ble kirke.
- f. Det kan synes som om betydningen av "Den kristne samtalen" som teologisk metode i liten grad er blitt praktisert i Norge, og både i England og USA er betydningen blitt svekket.
- g. Jeg tror at om "Den kristne samtalen" som teologisk metode kan gjenvinne sin betydning i Metodistkirkens konferanser, og om kirken involverer sine medlemmer i høringer og samtaler så vil dette også fornye kirken. Samtalen er en kilde til utdyping

⁸ Se pkt. 1.3. om begrepsavklaring og oversettelse

og forståelse, og ”Den kristne samtalen” er i seg selv et redskap til fordypning under Åndens ledelse.

- h. Teologisk refleksjon er noe som påligger alle kristne⁹, og en forståelse av ”Den kristne samtalen” både som teologisk metode og som et nådemiddel vil gjøre Metodistkirken i bedre stand til å møte dagens mennesker og dagens utfordringer.
- i. John Wesley brukte ”Den kristne samtalen” som et prinsipp når bevegelsen skulle organiseres og ledes. De uformelle rådslagningene omkring strategier og mål ble mer og mer en styreform gjennom opprettelsen av konferanser.
- j. Fra 1884 var ”konferansene” en formell styreform i Amerika, og etter Wesleys død i 1791 ble det en styreform i England.
- k. Metodistkirken styres i dag gjennom ”konferanser”, også her i Norge.
- l. Det synes som om bevisstheten omkring, og forståelsen av at nådemidlet ”Den kristne samtalen” virker gjennom kirkens konferanser i dag er blitt borte.
- m. Jeg tror at om det skjer en bevisstgjøring av nådemidlet ”Den kristne samtalen” som et organisasjonsprinsipp og styreform så vil også dette føre til ny slagkraft og tydeliggjøre at kirken som Kristi legeme er en levende organisme og ikke en organisasjon på linje med andre sekulære organisasjoner.

I problemstillingen bruker jeg de tre begrepene spiritualitet, teolog og organisasjon.

Ordet spiritualitet kommer fra latin og betyr direkte oversatt ”åndfullhet”¹⁰. Det handler altså om de sentrale innholdsmessige elementene i en religion/ tro, slik de beskrives i teologien og uttrykkes gjennom fromhetsliv og religiøse handlinger. I oppgaven bruker jeg begrepet ”spiritualitet” om det åndelige livet hos metodistene, og jeg er særlig opptatt av hvordan det kommer til uttrykk gjennom de troendes fellesskap.

Teologi betyr læren om Gud¹¹. Slik jeg forstår det er det teologiens oppgave å vurdere om de mange troens uttrykk stemmer med bibelen, den kristne tradisjonen og de troendes erfaringer.

Teologi i en metodistisk tradisjon har alltid et praktisk sikte, den har som oppgave å stadig gjennomtenke det kristne budskapet på nytt, slik at evangeliet kan svare på nye generasjoners erfaringer og utfordringer.¹² Teologien kan derfor aldri bli ensidig prinsipiell og teoretisk.

Den må forholde seg til en konkret historisk og sosial virkelighet, og spørre hvordan

⁹ Teologisk forum 2-1999:11.

¹⁰ Store Norske Leskikon 1991

¹¹ Theos = Gud, Logos = ord, lære)

¹² Teologisk Forum, 2-1999: 11

evangeliet må uttrykkes i en gitt kontekst.¹³ Dette praktiske synet på teologi er utgangspunktet for drøftingen av problemstillingen. Med organisasjon¹⁴ mener jeg de strukturer og regler som har vokst fram i Metodistkirken, og som kirken bevisst har valgt for at kirkens medlemmer skal kunne koordinere sine aktiviteter og nå sine mål¹⁵ Disse mål handler først å fremst om å gjøre mennesker til Jesu etterfølgere og disipler.¹⁶ I oppgaven ser jeg primært på organisasjonen til "The United Methodist Church".¹⁷

På bakgrunn av oppgavens tittel og tema har jeg derfor kommet frem til følgende problemstilling som jeg ønsker å drøfte:

Hvordan kan en økt bevissthet om at "Den kristne samtalen" er et nådemiddel, synliggjort gjennom hva dette nådemidlet betydde for Wesley og i metodismens historie, og aktualisert gjennom nåtidige erfaringer, føre til at dette nådemidlet gjenoppdages, og dermed bidrar til å fornye Metodistkirkens spiritualitet, teologi og organisasjon i Norge.

1.3. Avklaring og oversettelse.

Hovedbegrepene som drøftes i denne oppgaven er "Christian Conferencing" og "Holy Conferencing". Jeg har valgt å se på dette som synonyme begreper. I all litteratur jeg har funnet om emnet, og ved å søke på begrepene på Internett, finner jeg at i metodistiske sammenhenger brukes begrepene om hverandre for å beskrive det samme. 2 eksempler som illustrerer dette er følgende: I det innledende sitatet fra den biskoppelige rapport til kirkens generalkonferanse brukes begrepet "Holy Conferencing". I planleggingen for neste Generalkonferanse i 2008 er man opptatt av å skulle få til "Christian Conferencing": "*How can we recapture Christian conferencing?*"¹⁸ John Wesley brukte oftest begrepet "Christian Conferencing", men som vi skal se også andre uttrykk for å beskrive dette nådemidlet. Så langt jeg har funnet ut brukte han aldri begrepet "Holy Conferencing", likevel så refereres det ofte til Wesley når begrepet brukes i dag. En organisasjon som kaller seg "Methodists United

¹³ Ibid: 11

¹⁴ Av gresk organon = verktøy

¹⁵ Store Norske, 1991 bind 10: 532.

¹⁶ Matteus 28.18-20 og Discipline 2004: v og vi

¹⁷ Se 1.4.

¹⁸ http://www.techshopministry.org/umns/news_archive2001.asp?ptid=&story=%7B45BAB974-AE34-4F0E-B56A-21513E36313E%7D&mid=3365 05.04.06

for Peace with Justice,” inviterer ”Holy Conferencing” i wesleyansk tradisjon¹⁹, og i en invitasjon til en konferanse i 2001 i en metodistkirke i Pennsylvania står det:

This is our month for “holy conferencing,” as John Wesley called it. “Holy” because all we are and do should be centered in God and filled with the Holy Spirit. “Conferencing” because the Christian journey is never taken in solitude, but in community with other disciples, through whom God is also moving and speaking.²⁰

Når begrepet ”Holy Conferencing” i dag tilskrives Wesley så er slik jeg forstår det fordi det brukes synonymt med ”Christian Conferencing”.

Det er ikke enkelt å oversette disse begrepene til norsk. Problemet er primært knyttet til hvordan man skal oversette ordet ”conferencing”. Grunnordet ”Confer” betyr å konferere eller rådslå.²¹ Ordet ”conferencing” på engelsk kan beskrive både det som skjer i samtale mellom få mennesker og samtaler/debatter i store konferanser. John Wesley kan si at Christian Conferencing” dreier seg om ”*to order your conversation right*”.²² Andre ganger kan han bytte ut begrepet med ordet ”communicating”.²³ Jeg har vurdert å oversette med ”konferanse”, ”konversasjon”, ”konferering”, og ”kommunisere”. Andre forslag har vært ”dialog” og ”rådslagning”. Etter lengre overveielse har jeg valgt å oversette med ”Den kristne samtalen”. I oppgaven velger jeg å skrive dette i anførselstegn og med stor bokstav, for å understreke at det handler om et bestemt, konkret begrep.²⁴ Jeg ser at uttrykket ”Den kristne samtalen” har sine begrensninger, det kan lede tanken til at det kun handler om samtaler mellom få personer, men styrken er at ordet ”samtale” kommuniserer godt på norsk. Mitt første forslag til oversettelse var å bruke ”Kristen konferanse”. Svakheten med konferansebegrepet er at det leder tankene mot organisasjon og styreform. Da kan ”Den kristne samtalen” som et dynamisk element knyttet til spiritualitet og teologisk rådslagning blir borte. Styrken i det engelske begrepet ”Christian Conferencing”, er at det viser sammenhengen med begrepet ”konferansen” som er så viktig i Metodistkirken. Når Wesley bruker begrepet uttrykker det noen ganger en egen form for kommunikasjon som det legges til rette for i konferansene, andre ganger så kan begrepet brukes omtrent synonymt med ”Konferansen”. En forfatter som Richey gjør det samme når han for eksempel sier:

¹⁹ <http://www.mupwj.org/theologyofwarandpeace.htm>. 06.04.06

²⁰ <http://www.epaumc.org/NewsDetails.asp?pageID=216> 06.04.06

²¹ Gyldendals blå ordbok

²² Wesley Works 8: 322.

²³ Wesley Works 8: 286

²⁴ Ole E. Borgen som er den som har arbeidet mest med emnet på norsk mark sier i samtale 07.04.06 at han ikke har funnet noen norsk oversettelse som dekker begrepene innhold.

”conferences seemed no longer a means of grace”.²⁵ Jeg velger også å bruke ”Den kristne Samtalen” istedenfor ”Den hellige samtalen”. Selv om disse begrepene ofte synes å være brukt synonymt på engelsk, så mener jeg at å bruke ordet ”Den kristne” er mer presist. Begrepet ”Hellig Samtale” blir også brukt i andre religiøse sammenhenger, i religionsdialog og i forbindelse med nyreligiøsitet. I oppgaven er det et unntak, det er i avsnitt 5.4.1. hvor jeg skriver om ”Justpeace”. Dette fordi denne organisasjonen konsekvent bruker begrepet ”Holy Conferencing”, som i min oversettelse blir ” Hellig samtale”.

1.4. Avgrensing.

Jeg vil primært konsentrere meg om ”Den kristne samtalen” slik jeg kjenner den fra ”The United Methodist Church”(UMC).²⁶ Kirken ble dannet i 1968, som et resultat av sammenslåingen av ”The Methodist Church” og ”The Evangelical United Brethren Church.”(EUB). Begge kirkene hadde lange teologiske tradisjoner i wesleyanismen og den protestantiske reformasjon, og de hadde en ganske lik kirkestruktur som kunne dateres 200 år tilbake.²⁷ Metodistkirken i Norge er en del av UMC, fordi den er et resultat av misjonsarbeid fra ”The Methodist Episcopal Church”, forløperen til ”The Methodist Church”. Denne kirken ble dannet ved den såkalte julekonferansen i Baltimore i 1784,²⁸ og hadde sine historiske røtter i metodismen som oppstod i England på 1700 tallet. John Wesleys skrifter og hans måte å lede og organisere metodismen på har og har hatt stor betydning for liv og lære i UMC. Det er derfor også nødvendig å studere hvordan ”Den kristne samtalen” ble forstått og praktisert av John Wesley og de første metodister i England.

1.4. Metode

Oppgaven er en kombinasjon av systematisk teologi og historie. Det betyr at jeg analyserer og drøfter hva som er Metodistkirkens syn på nådemidlet ”Den kristne samtalen”, og hva som er kirkens syn på nådemidler generelt. Jeg redegjør for den betydning ”Den kristne samtalen” har hatt og har i metodismens historie, samt drøfter hvordan dette nådemidlet kan bidra til å fornye metodistkirkens spiritualitet, teologi og organisasjon. Oppgaven er inndelt i 7 deler. I den innledende delen presenteres tema, problemstilling og metode. Jeg har her også valgt å gjøre rede for kirkesynet og organiseringen av UMC. Dette er nødvendig får å forstå

²⁵ Richey 2005: 17

²⁶ Schaller 2004: 26

²⁷ Fotland, Helliesen, Nordby 2004: 1

²⁸ Discipline 2004: 11.

nådemidlet "Den kristne samtalen" innefor den kontekst begrepet brukes. Oppgavens hoveddel består av kapitlene 2-5. I kapittel 2 redegjøres for og drøftes John Wesleys syn på nådemidlene, og i kapittel 4 vurderes nådemidlet "Den kristne samtalen" spesielt. Her tas også spørsmålet fra oppgavens tittel opp: Om "Den kristne samtalen" er et glemte nådemiddel i Metodistkirken? Kapittel 3 er en historisk gjennomgang av hvordan "Den kristne samtalen" har utviklet seg i metodismen. Jeg har valgt en systematisk tilnærming ved å drøfte og vurdere de ulike forståelsene John Wesley underveis la inn i begrepet "Den kristne samtalen". Kapittel 5 er en begynnende konkretisering av problemstillingens "Hvordan" spørsmål. Her viser jeg gjennom konkrete eksempler hvordan "Den kristne samtalen" har betydning i dag.. Kapittel 6 er en kort drøfting av hvordan "samtale i grupper" i dag er en metode som har fått betydning i de sekulære liv.

Opgavens avsluttende og konkluderende del finnes i kapittel 7. Her besvarer jeg spørsmålet fra problemstillingen, samt gir noen konkrete forslag til hvordan "Den kristne samtalen" kan være en kanal for Guds nåde både innefor Metodistkirken og i norsk kristenliv generelt. Jeg forsøker å knytte det jeg skriver til aktuelle skriftsteder i Bibelen. Det er den wesleyanske kvadrilateralen²⁹ som ligger bak min måte å arbeide med oppgavens tema på. Innenfor metodistiske teologi er kvadrilateralen en anerkjent metode for å komme fram til svar på hvordan man skal tolke teologiske spørsmål i dag.³⁰ Metoden trekker konklusjoner på bakgrunn av hva skrift, tradisjon, erfaring og fornuft lærer oss. Jeg har redegjort nærmere for kvadrilateralen i innledningen til kapittel 5

1.6. Bruk av kilder.

I oppgaven bruker jeg både primær og sekundærkilder. Primærkildene er John Wesley's samlede verker i 14 bind, og "The Book of Discipline" fra 2004. De viktigste sekundærkilden er Richard P. Heitzenrater: "Wesley and the People Called Methodist", Richard M. Cameron: "Methodism and Society in Historical Perspective", Ole E. Borgens: "John Wesley on the Sacraments, Russel Richeys to bøger: "The Methodist Conference in Amerika" og "Marks of Methodism", samt boken "The Conversation Matters" av Knight og Saliers.

²⁹ Discipline 2004, §104 :76-83

³⁰ Gunter: 1997:

Mye av kildematerialet som danner bakgrunn for oppgaven er skrevet på engelsk. Jeg velger i de fleste tilfeller å beholde den originale engelske versjonen av teksten når jeg siterer. Særlig er jeg varsom med å oversette primærtekster til norsk, fordi det kan føre til at nyanser i tekstene blir borte. Det finnes lite norsk litteratur om emnet. Meg bekjent har heller ingen andre skrevet om nådemidlet ”Den kristne samtalen” på norsk.

1.7. Kirkesynet i Metodistkirken

For å kunne forstå nådemidlet ”Den kristne samtalen” sentrale betydning i Metodistkirken, er det nødvendige å redegjøre nærmere for den kirkelige og organisatoriske sammenheng hvor begrepet brukes. Det går direkte linjer fra John Wesleys bruk og forståelse av begrepet ”Den kristne samtalen” og til den måten han organiserte metodismen i ”konferanser”. Flere teologer har hevdet at wesleyansk/ metodistisk teologi ikke har en teologi om kirken.³¹ . Jeg tror ikke dette er rett, særlig når vi tar utgangspunkt i alt det John Wesley skrev om kirken.³² Wesley var opptatt av å gjenoppvekke kristendommens idealer i en ny tid. Han tenkte praktisk, og mente at kirkens ordninger måtte være knyttet til bestemte historiske situasjoner, de var som sådan ikke absolutte og uforanderlige. Jeg deler Meistads synspunkter når han skriver om Wesley:

Hensynet til kirkens misjonsoppdrag var viktigere enn tradisjonelle kirkelige strukturer. Hans ekklesiologi må derfor forstås i skjæringspunktet mellom kirken som guddommelig institusjon på den ene siden og en sosiologisk og historisk størrelse på den andre. Nettopp fordi den var Guds kirke, måtte den være tilpasningsdyktig etter som menneskenes behov endret seg.³³

Det er i tillegg viktig å understreke at John Wesley ikke ønsket å danne en ny kirke. Han så på seg selv som et trofast medlem i den anglikanske kirke. Metodismens mål var å fornye den anglikanske kirke, og Wesley aksepterte for den meste den anglikanske kirkes strukturer som rammeverk for egen virksomhet. Når han skulle definere kirken brukte han definisjonen fra den anglikanske kirkes religionsartikler:

³¹ Meistad 1992: 353.

³² Ibid : 353, fotnote 1.

³³ Ibid : 356

The visible Church of Christ is a congregation of faithful men in the which the pure word of God is preached and the sacraments be duly ministered according to Christ's ordinance in all those things that of necessity are requisite to the same³⁴

Richard P. Heitzenrater fremholder at denne definisjonen kombinerer hva kirken er og hva den praktiserer. Den er en forsamling av troende mennesker, og dens praksis er å forkynne ordet og forvalte sakramentene.³⁵ Det kan likevel synes som om Wesley la mest vekt på kirken som fellesskapet av troende. Dette synet på kirken kommer i dag tydelig fram i den trosbekjennelsen Metodistkirken overtok fra EUB kirken ved sammenslåingen i 1968.

We believe the Christian Church is the community of all true believers under the Lordship of Christ. We believe it is one, holy, apostolic and catholic. It is the redemptive fellowship. .³⁶

Den opprinnelige anglikanske religionsartikkelen om kirken, og trosbekjennelsen fra EUB lever nå side om side i Metodistkirkens Lære og Kirkeordning.³⁷

Det er tre begrep som trenger nærmere utdyping når kirkesynet i UMC skal forklares. Metodistkirken ser på seg selv som en konsiliær kirke, en konneksjonal kirke, og en episkopal kirke. I innledningen til Metodistkirkens lære og kirkeordning leser vi følgende:

It asserts that all who are baptized and confirmed are ministers of Jesus Christ. It affirms the conciliar principle and connectionalism as distinctive marks of United Methodist ecclesiology..³⁸

1.7.1 Konsiliær: ³⁹

Metodistkirken er en konsiliær kirke⁴⁰. Kirken organiserer seg i råd og konferanser som rådfører seg/konfererer med hverandre for sammen å søke Guds vilje. Den konsiliære kirkens fremste kjennetegn er denne måten å organisere seg på, samt kirkens holdning til de såkalte normative skrifter. Jeg vil først vise hvordan kirken er organisert⁴¹, deretter gi en oversikt

³⁴ Discipline 2004 §103, art XIII: 62

³⁵ http://www.metodistkyrkan.se/overas/pdf/Wesleyan_Ecclesiology.pdf, 04.05.06

³⁶ Discipline 2004§103, Art V: 67

³⁷ http://www.metodistkyrkan.se/overas/pdf/Wesleyan_Ecclesiology.pdf, 04.05.06

³⁸ Discipline, 2004: v

³⁹ Etter latin consilium, rådsmøte – kirkemøte. Store Norske leksikon

⁴⁰ I noen sammenhenger brukes begrepet synodal.

⁴¹ Et skjematisk organisasjonskart og statistikk følger som appendiks 1 og 2 til oppgaven

over de normative skrifter og hvordan kirken forholder seg til dem. Den konsiliære strukturen er i hovedtrekk bygd opp på følgende måte:⁴²

1.7.1.2 Pastoratkonferansen

Hver av de 40-50 tusen menighetene i UMC har en egen organisasjonsplan som inkluderer demokratisk valgte råd og styrer hvor alle medlemmer, kvinner og menn, har de samme muligheter og rettigheter til valg og tjeneste.⁴³ I Norge finnes det 47 menigheter.⁴⁴ Øverste organ i lokalmenigheten, og den grunnleggende delen i UMC's konsiliære system er "Pastoratkonferansen"⁴⁵. Begrepet "pastorat" er knyttet til den eller de menigheter en pastor/pastorer har fått ansvar for.⁴⁶ Det kan sammenliknes med det som i norsk statskirkelig sammenheng kalles sogn, men defineres ikke kun ut fra geografi, men ut fra de menneskene som tilhører menighet(en) som inngår i pastoratkonferansen.⁴⁷ Pastoratkonferansen medlemmer består formelt sett av menighetsrådet(ene) og pastorer/ diakoner som er tilknyttet pastoratet. Minst 1 gang i året innkalles pastoratkonferansen som menighetskonferanse hvor alle menighetens medlemmer har stemmerett.⁴⁸ Pastoratkonferansen ledes normalt av kirkens tilsynsmann på det distriktet hvor menigheten befinner seg. Tilsynsmannen representerer da biskopen, Årskonferansen, og hele det konsiliære og konneksjonale fellesskapet. Tilsynsmannen har ansvar for at bestemmelsene i Metodistkirkens Lære og Kirkeordning følges, og at Årskonferansens vedtak etterleves. Pastoratkonferansen innkalles når det skal gjøres vedtak som i flg. kirkeordningens bestemmelser går ut over det lokale menighetsråds fullmakter. Det gjelder som regel beslutninger som kan ha følger for de konneksjonale relasjoner, eksempel på dette er kjøp og salg av kirker/eiendommer, og valg av delegater til Årskonferansen. Tidligere ble denne konferansen kalt "kvartalskonferansen".

1.7.1.3. Distriktskonferansen

Det neste ledd i det konsiliære system er "Distriktskonferansene"⁴⁹ Denne er sammensatt av representanter fra alle pastoratkonferansene innenfor et geografisk bestemt område. I Norge ser vi i dag kun spor av dette leddet gjennom at landet er inndelt i "Østre distrikt" og "Nord

⁴² Tuell 1993: 113-125

⁴³ Discipline, 2004, § 201-272: 127 ff

⁴⁴ Årboken 2005

⁴⁵ Discipline 2004 § 246 –251:151 ff

⁴⁶ I appendiks 2 fremgår det at det finnes flere lokalmenigheter enn pastoratkonferanser. Dette skyldes at flere små lokalmenigheter kan ha en felles pastoratkonferanse.

⁴⁷ Kan sammenliknes med de såkalte "valgmenigheter" som nå vokser fram i DnK.

⁴⁸ Menighetens årsmøte.

⁴⁹ ibid § 656-669: 438 ff.

Vestre distrikt”, som begge står under tilsyn av hver sin tilsynsmann. I Nord-Norge samles fremdeles representanter fra det gamle ”Nordre distrikt” til årlige konferanser, men disse har ikke lenger formell myndighet. Jeg velger derfor å ikke redegjøre nærmere for distriktskonferansen, men den er synliggjort i organisasjonskartet.⁵⁰

1.7.1.4. Årskonferansen.

En årskonferanse⁵¹ har ansvar for UMC’s arbeid innefor et større geografisk område, og består av prester/diakoner og leke representanter fra alle pastoratkonferansene. Det skal i prinsipp være et likt antall av ordinerte og leke medlemmer i konferansen. Årskonferansen i Norge har ansvar for alt UMC’s arbeid i Norge gjennom menigheter, institusjoner og andre virkegrener. Det finnes egne bestemmelser i kirkeordningen om hva som skal til for å danne en årskonferanse. En Årskonferanse følger nødvendigvis ikke et lands geografiske grenser. I land hvor UMC har mange medlemmer/pastoratkonferanser kan det være flere årskonferanser, og det finnes årskonferanser som går på tvers av nasjonale grenser. Det kan opprettes flere årskonferanser innenfor et land pga. språkforskjeller eller store geografiske avstander. Årskonferansen møtes vanligvis 1 gang pr. år til ”konferanse” og fatter beslutninger som gjelder alt arbeidet innefor konferansen ansvarsområde. Biskopen er Årskonferansens leder, og han/hun representerer samtidig Sentralkonferansen og hele UMC’s konsiliære struktur. Biskopen har ansvar for at Metodistkirkens Lære og Kirkeordning følges, og at vedtak fra Sentralkonferansen og Generalkonferansen etterleves. Årskonferansen velger delegater til disse konferansene.

1.7.1.5. Sentralkonferansen⁵²

Flere Årskonferanser innenfor et større geografisk område er organisert i en Sentralkonferanse.⁵³ Det finnes 7 sentralkonferanser i Afrika, Asia og Europa. Norge tilhører Sentralkonferansen i Nord-Europa som består av Danmark, Estland, Finland (2 årskonferanser), Latvia, Litauen, Norge, Russland (4 årskonferanser) Sverige og Ukraina. Sentralkonferansen møter hvert fjerde år, og har rett til å utgi en revidert utgave av Lære og Kirkeordning som er tilpasset behovene i den aktuelle del av verden. En sentralkonferanse har knyttet til seg 1 eller flere biskoper som har ansvar for et bestemt antall årskonferanser

⁵⁰ Appendiks 1.

⁵¹ Discipline 2004 §601-655: 351 ff.

⁵² I USA er parallellen til Sentralkonferansen de såkalte Jurisdiksjonskonferansene. Disse har en noe begrenset myndighet i forhold til Sentralkonferansene, men har i prinsipp samme funksjon. Det finnes 5 jurisdiksjonskonferanser i USA. Discipline 2004, § 511-535. s 318 ff

⁵³ Discipline 2004 § 540-548: 327 ff

innenfor sentralkonferansen. Nord- Europa har 2 biskoper, 1 som leder arbeidet i de skandinaviske og baltiske landene, og 1 som leder arbeidet i Russland, Ukraina, Kasakhstan og Moldova. Sentralkonferansen ledes av biskopene.⁵⁴

1.7.1.6. Generalkonferansen.

Generalkonferansen⁵⁵ som jeg gav et glimt fra i åpningen av oppgaven er UMC's øverste organ. Den samles hvert 4 år, og har "lovmyndighet" over alle spørsmål som gjelder hele UMC. Konferansen er sammensatt av et likt antall leke og ordinerte medlemmer fra alle årskonferansene rundt omkring i verden. Konferansen har ingen utøvende eller administrativ myndighet. Resultatet av konferansens arbeid er Metodistkirkens Lære og Kirkeordning. Denne utgis i ny, redigert, utgave etter hver generalkonferanse. Kirkeordningen, eller Disiplinen som den også kalles, er UMC's lovbok, og den er et produkt av generalkonferanser gjennom 200 år. Samtidig er den også et instrument for å gjennomføre lover, planer, styringsbeslutninger og andre prosesser som generalkonferansen måtte ønske. Ettersom generalkonferansen kan endre "Kirkeordningen" hvert fjerde år, så betyr det at den alltid vil være et nåtidig dokument om hvordan UMC's medlemmer er blitt enige om å praktisere livet sammen i kirkefellesskapet. Den reflekterer UMC's syn på hva kirken er og hva den skal gjøre, og forteller hva som forventes av lekfolk og prester som har valgt å være den del av dette kirkefellesskapet.⁵⁶ Generalkonferansen utgir også "The Book of Resolutions of the UMC",⁵⁷ en samling av resolusjoner og uttalelser, ofte til aktuelle samfunnsproblemer som konferansen har tatt stilling til.

En generalkonferanse inneholder på mange måter alt det som er innholdet i "Den kristne samtalen". Den er en spirituelt erfaring, med bønnfellesskap, feiring av gudstjenester, sang og musikk og andre uttrykk for et verdensomspennende kristent fellesskap. Den er teologisk samtale og drøfting, særlig omkring kirkens holdning til aktuelle teologiske spørsmål, og den er en styreform, hvor "spillereglene" for kirkens liv utformes, og hvor budsjetter, strategier og

⁵⁴ Sentralkonferansene og Jurisdiksjonene hører egentlig ikke med i den grunnleggende strukturen i Metodistkirken. De ble opprettet utenfor Amerika for å få kontroll med misjonsarbeidet, og i Amerika var raseskillepolitikken en viktig årsak. Se også 3.3.1

⁵⁵ ibid § 501-510: 313 ff

⁵⁶ Discipline 2004: v.

⁵⁷ Resolutions, 2004

planer fastlegges. De fleste vedtak utformes som lover og regler og blir til paragrafer i kirkeordningen.⁵⁸

1.7.1.7. Annen organisasjon.

I tillegg til den konsiliære konferansestrukturen finnes det på alle nivåer en utøvende og administrativ struktur med styrer, råd og ulike avdelinger/organisasjoner. Disse har ansvar for å gjennomføre misjon, evangelisering, sosialt arbeid, økumenikk, kvinne og mannsarbeid, ungdomsarbeid og alt annet arbeid som kirken driver. Det finnes en egen "juridisk struktur" med ansvar for at de vedtatte lover og ordninger følges. "The Judicial Council"⁵⁹ er det overordnede organ i denne strukturen. Det fungerer som en slags høyesterett og har endelig myndighet til å avgjøre hvordan kirkeordningens lover og regler skal praktiseres og forstås i aktuelle saker. Metodistkirkens struktur blir ofte sammenliknet med den tredelte maktstrukturen man finner i moderne demokratier, med en fordeling mellom lovgivende, dømmende og utøvende myndighet.

Det går linjer fra den konsiliære strukturen som Metodistkirken er bygget opp etter tilbake til de oldkirkelige kirkemøter og konsiler, og videre tilbake til apostelmøtet slik det er beskrevet i Apostlenes gjerninger 15, hvor vi leser "at de apostlene og de eldste kom så sammen for å drøfte saken".⁶⁰ Metodistkirken tror at det er noen som har autoritet til å fatte beslutninger og å tale på vegne av kirken, og har gitt denne autoriteten til konferansene. Autoriteten er altså gitt til demokratisk valgte prester og lekfolk. Biskopenes oppgave er å tolke, iverksette og å føre tilsyn med at beslutningene fra konferansene etterleves i kirken.⁶¹ Her skiller UMC seg tydelig fra de ortodokse og katolske kirkene hvor konsilene og kirkemøtene kun kan bestå av biskoper, og hvor biskopene også er blitt gitt selvstendig læremyndighet.⁶²

1.7.1.8. Normative skrifter

Metodistkirken holder skriften, tradisjonen, fornuften og erfaringene som normer for autoritet⁶³. Kirkens normative skrifter er a) 25 trosartikler som John Wesley utvalgte fra den anglikanske kirkes 39 trosartikler, b) Trosbekjennelsen fra 1968⁶⁴ c) et utvalg av John Wesleys standard prekener og d) John Wesleys eksegetiske kommentarer til Den Nye

⁵⁸ Frank 1997: 102

⁵⁹ Disciplin 2004 §2601-2612 : 709 ff

⁶⁰ Apostlenes gjerninger 15.6

⁶¹ Teologisk Forum 2-1999: 7

⁶² Rio de Janeiro 1996: artikkel 63,67 og 70

⁶³ Cobb, 1995: 155 ff

⁶⁴ Dicipline 2004: 66

Testamentet. Den apostoliske og nikenske trosbekjennelsen har gudstjenestelig hevd, og de Alminnelige regler fra 1743 angir prinsipper for livsstil som må nytolkes i enhver tid. Disse normative skrifter er en del av kirkens tradisjon og en underlagt Skriften. To andre dokumenter har også stor betydning, selv om de ikke har samme normative karakter som de som er nevnt ovenfor. Det er de ”Sosiale prinsipper”⁶⁵ og ”The Book of Resolutions”.⁶⁶ Disse dokumentene som revideres ved Generalkonferansen hvert 4. år viser hva som er Metodistkirkens syn og holdninger til aktuelle teologiske og samfunnsmessige spørsmål.⁶⁷ Det er viktig å merke seg at læreinnholdet i de normative skrifter ikke blir forstått som tidløse læreavgjørelser som er avgjort en gang for alle. Lærerskriftene er veimerker og orienteringspunkter for tolkningen av hva kirken skal tro og lære. Kirken vil unngå å intellektualisere bekjennelsen slik at den blir forstått som et læreskrift som foreligger som et bekjennelsesdokument, som for eksempel i den lutherske kirke.⁶⁸ Dette betyr at det blir særlig viktig for kirken å møtes i konsiler/ konferanser for å sammen å finne ut hva som er Guds vei for kirken, både i lærespørsmål og i spørsmål som gjelder liv og praksis. Vi kan altså si at Metodistkirken er en konsiliær kirke, ikke en “bekjennelseskirke” i betydningen at den bygger på uforanderlige bekjennesskrifter.⁶⁹ Meistad gir følgende beskrivelse av dette:

Metodistisk teologi har aldri vært konfesjonell i den forstand at den en gang for alle har vært definert gjennom en kirkelig bekjennelse. Derimot er en del dokumenter beskrevet som grunnleggende for metodistisk tradisjon, og som teologien forutsettes reflektere over i stadig nye historiske, sosiologiske og kulturelle kontekster.⁷⁰

Istedenfor at den enkelte metodist skal stå til regnskap for konkrete bekjennelser og uforanderlige teologiske standpunkt, så står man til regnskap for de beslutninger man gjør rundt ”samme bord”, der ulike røster kan høres og konsensus er et mål.⁷¹ Det er kun konferansene som kan fatte vedtak i læremessige spørsmål, og som formelt kan uttale seg på vegne av kirken i slike spørsmål.⁷²

⁶⁵ Discipline 2004: 95 ff

⁶⁶ Resolutions 2004:

⁶⁷ Spady/Kirby 2002: 35

⁶⁸ Borgen/Haraldsø, 1993: 237

⁶⁹ Knight/Sailers, 1999: 14.

⁷⁰ Teologisk Forum 2-1999: 7

⁷¹ Living into the future. Working draft April 2002

⁷² Dette gjelder selv om kirken også har en episkopal struktur. Biskopenes oppgave er å tolke og å iverksette konferansens vedtak. Se 1.7.3.

Conferences speak and act for United Methodists in their official decisions at appropriate levels. Our conciliar and representative forms of decision-making do not release United Methodists as individuals from the responsibility to develop sound theological judgment.⁷³

Selv om de normative skrifter formelt ikke ses på som tidløse læreavgjørelser så kan de slik jeg ser det i praksis aldri endres. Skriftene er godt beskyttet av kirkeordningens lover. Det som er mulig for konferansene er å tolke hva disse tekstene betyr i dagens samfunn.⁷⁴

1.7.2. Konneksjonal⁷⁵.

Kirkeordningen beskriver konneksjonalismen slik:

The Journey of a Connectional People-
Connectionalism in the United Methodist tradition is multi-leveled, global in scope, and local in thrust. Our connectionalism is not merely a linking of one charge conference to another. It is rather a vital web of interactive relationships. We are connected by sharing a common tradition of faith, including our Doctrinal Standards⁷⁶

Metodistkirken legger vekt på at det å “skape disipler” skjer i den lokale menighet. Ingen lokal menighet lever uavhengig av andre menigheter eller andre organ/deler av kirken. Det finnes nære og intime relasjoner mellom kirkens medlemmer, menigheter, distrikts, års, sentral, jurisdiksjons og generalkonferanser. Kirkens medlemmer er et paktsfolk, som prøver å leve i pakt med hverandre, både kollegialt og legalt.⁷⁷ Alle deler i kirken, mennesker, menigheter og konferanser er knyttet sammen som perler på et kjede.⁷⁸ Dermed har man gjensidige forpliktelser overfor hverandre og står til regnskap for hverandre. Denne paktstanken er helt sentral, og har bestått helt siden John Wesley opprettet ”pakter” med sine predikanter og medarbeidere, og oppfordret metodismens tilhengere om å ta del i et paktsfellesskap. Et godt uttrykk for dette er den såkalte ”Paktsgudstjenesten” som fremdeles feires ved nyttårstider i de fleste metodistmenigheter i verden. Her fornyes pakten med Gud, og pakten man har med hverandre.⁷⁹

⁷³ Discipline, 2004 : 74 ff

⁷⁴ Abraham 1995: 64

⁷⁵ av latin connexus, = sammenbundet.

⁷⁶ Discipline 2004: 90

⁷⁷ Kirk-Duggan 2001:53

⁷⁸ ibid: 313: UMC is a connectional structure maintained through its chain of conferences.

⁷⁹ Worship 2003: 288. Liturgien til denne gudstjenesten er hentet fra Wesleyes paktsgudstjeneste fra 1780

Da de første biskopene i den amerikanske Metodistkirken, Francis Asbury og Thomas Coke i 1798 skulle forklare metodismen i det amerikanske samfunn brukte de bilde av en maskin, hvor alle delene måtte fungere sammen for at det skulle bli drivkraft og energi.⁸⁰ Andre har beskrevet Metodistkirken med utgangspunkt i bildet av hjulene som vi finner hos profeten Esekiel.⁸¹ Tanken her er at medlemmer, klasser, menigheter, konferanser, lekfolk, prester, biskoper etc. er som tannhjul som går inn i hverandre. De er ”Connected” og avhengige av hverandre, og det må de være for at kirken skal fungere.⁸²

1.7.2.1 Konsiliær og konneksjonal

Det konsiliære og konneksjonale konferansebegrepet er helt avgjørende for forståelsen av metodismen og for nådemidlet ”Den kristne samtalen”. Konferansebegrepet handler både om et åndelig fellesskap, en metode for samtale omkring teologi og strategi, og en styreform. Men begrepet rommer også mer. I Metodistkirken er konferansebegrepet også et geografisk begrep, det er med å bestemmer tid og tidsperioder, og det er en dynamisk kraft i bevegelsens virksomhet.⁸³

Når Metodistkirken bruker konferansebegrepet geografisk har det sammenheng med hvordan bevegelsen ble organisert fra begynnelsen. I starten ble bevegelsens tilhengere organisert i små ”konferanser” kalt klasser og selskap. Disse små gruppene var knyttet sammen med andre grupper, som igjen var knyttet sammen med predikanter, som igjen var knyttet sammen i større konferanser. Alt og alle var knyttet sammen (connected) med John Wesley selv. Hvert kvartal samlet predikantene i et større område ”virksomheten” i kvartalskonferanser hvor lære, praksis, ”forretninger” og religiøse behov ble tatt opp. Disse kvartalskonferansene ble forløperen til menighetene, samtidig som de også definerte et geografisk område som var ”kvartalskonferansens” ansvarsområde. Etter hvert som årskonferansene vokste frem ble de et nytt ”tannhjul” som fikk betydning for fellesskap og åndelig liv, teologi og planleggingen av arbeidet, samtidig som også de fikk en geografisk betydning. I dag er for eksempel ”Årskonferansen i Norge” både et navn på den årlige ”konferansen” for alle metodistmenigheter i landet, samtidig som det er den geografiske definisjonen på UMC arbeid i Norge. Slik er også ”sentralkonferansen” både en ”konferanse” med bestemte oppgaver,

⁸⁰ Richey 2005: 18.

⁸¹ Esekiel 1. 15 ff.

⁸² Richey 2005: 18.

⁸³ Richey 1996: 30 ff.

samtidig som det er en definisjon på UMC arbeid innenfor et geografisk område, i vår sammenheng i Nord-Europa. Generalkonferansen er på samme måte en konkret ”14 dagers konferanse” hvert 4 år, men også en ”konferanse” som geografisk definerer alt UMC’s arbeid i verden.

Metodister definerer også tiden ut fra konferansebegrepet. Man snakker for eksempel om et konferanseår som varer fra en konferanse til en annen. Prestene og predikantene utnevnes til tjeneneste i et konferanseår. I Norge defineres dette fra 1. August til 31. Juli.

I lokalmenighetene arbeider man fra pastoratkonferanse til pastoratkonferanse, og på generalkonferansenivå definerer kirken tid og arbeidsperioder i kvadrennier.

Målet for det åndelige og praktiske fellesskapet som oppstår innenfor rammen av de mange konferansene har alltid vært at det skal skape energi, kraft og gi nytt mot hos den enkelte som deltar til å fortsette på frelsen og helliggjørelsens vei. Dessuten skal de gi fornyet mot og kraft til bevegelsen og kirken til å fortsette arbeidet med å utvikle bevegelsen videre og vinne mennesker for Gud. Derfor er det så viktig at nådemidlet ”Den kristne samtalen” fungerer i konferansene. Om det fremdeles er slik at konferansene også i dag fungerer som kraftssentrum i Metodistkirken er et spørsmål vi kommer tilbake til.

1.7.3. Episkopal.

UMC har vært en episkopal kirke siden sin begynnelse.⁸⁴ Kirkeordningen slår fast følgende:

¶44. **Article I.** There shall be a continuance of an episcopacy in The United Methodist Church of like plan, powers, privileges, and duties as now exist in The Methodist Church and in The Evangelical United Brethren Church in all those matters in which they agree and may be considered identical; and the differences between these historic episcopacies are deemed to be reconciled and harmonized by and in this Plan of Union and Constitution of The United Methodist Church and actions taken pursuant thereto so that a unified superintendency and episcopacy is hereby created and established of, in, and by those who now are and shall be bishops of The United Methodist Church; and the said episcopacy shall further have such powers, privileges, and duties as are herein set forth.

¶ 46. **Article III.**—There shall be a Council of Bishops composed of all the bishops of

⁸⁴ Se også pkt. 2.4.

The United Methodist Church. The council shall meet at least once a year and plan for the general oversight and promotion of the temporal and spiritual interests of the entire Church and for carrying into effect the rules, regulations, and responsibilities prescribed and enjoined by the General Conference and in accord with the provisions set forth in this Plan of Union.⁸⁵

Biskopene velges av sentralkonferansene og av jurisdiksjonskonferansene, og de får så ansvar for et område (area) som kan bestå av 1 eller flere årskonferanser. Prester som er ordinert til eldste er valgbare. I de fleste land utenom Europa velges biskopene på livstid, i Europa er det tjenestetiden normalt 12 år. Biskopene velges demokratisk av både lekfolk og prester. Nominasjonen av kandidater skjer gjennom Årskonferansene, eller direkte under sesjoner i Sentral/Jurisdiksjonskonferanser. Biskopene har ansvar for å føre tilsyn med alt arbeid innenfor UMC, både ”åndelig og timelig” som kirkeordningen sier. De har også utøvende ansvar på vegne av konferansene, og ansvar for å utnevne kirkens prester/diakoner til tjeneste. Biskopene deler tilsynsansvaret med de såkalte tilsynsmennene.⁸⁶ Dette er ”eldste”/ prester som er stilt til biskopens disposisjon, og som på vegne av biskopen utøver tilsynsansvar innefor et bestemt distrikt/ geografisk område. I store geografiske biskopsområder som omfatter flere land, slik som vi f. eks har i Nord Europa fungerer tilsynsmennene nærmest som nasjonale biskoper.⁸⁷ At biskopene kun har utøvende ansvar på vegne av konferansene, og dermed heller ikke har stemme eller forslagsrett i konferansene kan synes spesielt. Dette balanseforholdet mellom konferansens bestemmende myndighet, og biskopenes utøvende myndighet har årsaker som går helt tilbake til Metodistkirkens begynnelse⁸⁸. Alle biskoper i UMC har sete i ”The Council of Bishops”⁸⁹

⁸⁵ Discipline 2004: 35

⁸⁶ Gafke:2000: 9

⁸⁷ Discipline 2004: 285 ff beskriver nøye hva som er biskopenes og tilsynsmennenes oppgaver og plikter.

⁸⁸ Se 3.3.1

⁸⁹ Discipline 2004, § 427: 305

2. Wesleyes forståelse av nådemidlene.

I dette kapitlet vil jeg vise hvordan John Wesley definerte hva et nådemiddel er, og hva han regnet som nådemidler. Det er en nære sammenhengen mellom hans nådemiddelforståelse og hans syn på frelsen og det kristne liv.

2.1. Wesleyes definisjon av nådemidler

Den enkleste definisjonen på et nådemiddel er å si at det er et middel Gud bruker for å gi menneskene sin nåde. De er kanaler for Guds nåde og kraft til menneskene i verden. Den metodistiske veknelsen er ofte karakterisert som en nådevekkelse. Einar Anker Nilsen hevder at ”det er synet på hva nåden virker i menneskelivet som gir metodismen en plass i den teologiske tenkning.”⁹⁰ Metodismen brakte med seg en forståelse av at nåden er tilgjengelig og fri for alle, og at den er i stand til å forvandle mennesker her og nå. Gud griper ved sin nåde inn i menneskenes liv og gjør dem til nye skapninger. Man kan lett tenke at en slik nådevekkelse ville gi avkall på ytre former og ensidig legge vekt på følelser og erfaringer. Slik var ikke metodismen. Man ønsket å leve slik de første kristne gjorde, og bruke nådemidlene slik som dem. Det var ved å aktivt bruke nådemidlene at veknelsens folk kunne få en erfaring av Guds nåde. Borgen påpeker at ved at John Wesley stadig understrekte at Gud vanligvis arbeidet gjennom sine midler, så unngikk han at metodismen gled ut i sekterisme.⁹¹ Det ble viktig å understreke, at skulle metodistene få tak i Guds nåde så måtte de benytte seg av midlene. Nådemidlene er nødvendige for dem som ønsker å ha del i Guds nåde.

John Wesley gir i prekenen om nådemidlene følgende definisjon på et nådemiddel:

Med nådemiddel mener jeg ytre tegn, ord eller handlinger, som Gud har innstiftet og tilordnet for det formål at de skal være alminnelige kanaler, som han kan bruke til å formidle sin forutgående, rettfærdiggjørende og helliggjørende nåde til menneskene.⁹²

⁹⁰ Nilsen:1958: 23

⁹¹ Borgen 1972 s.95

⁹² Egen oversettelse av Wesley Works 5: 185. På originalteksten lyder det: By "means of *grace*" I understand outward *signs*, words, or actions, *ordained of God*, and *appointed* for this end, to be the ordinary channels . whereby he might convey to men, preventing, justifying, or sanctifying *grace*. Finnes også I svensk oversettelse i På Bibelens Grund 1| 1970 : 191.

2.2. Nådemidlene og frelsens vei:

I sin preken om "Nådemidlene" skriver John Wesley videre:

By grace are ye saved:" Ye are saved from your sins, from the guilt and power thereof, ye are restored to the favor and image of God, not for any works, merits, or deservings of yours, but by the free grace, the mere mercy of God, through the merits of his well-beloved Son: Ye are thus saved, not by any power, wisdom, or strength, which is in you, or in any other creature; but merely through the grace or power of the Holy Ghost, which worketh all in all.⁹³

Å være frelst av nåde er i følge Wesley selve fundamentet i den kristne tro.⁹⁴ Nådemidlene må forstås i denne sammenheng. De er først og fremst midler som Gud bruker for å formidle sin frelse og sin nåde til menneskene. Vekten ligger på Guds handling, de er han som formidler sin nåde til oss. I dokumentet "Advice to the people called Methodists" sier han at det finnes ingen frelse om man ikke bevisst bruker nådemidlene:

You likewise lay so much stress on the use of those ordinances which you believe to be of God, as to confess there is no salvation for you if you wilfully neglect them:⁹⁵

Også en rekke andre ganger holder Wesley fram at det både er nødvendig og en plikt å bruke nådemidlene. Noe han begrunner både ut fra skriften og ut fra erfaringer.⁹⁶ I Wesley's definisjon av nådemidlene er det tydelig at nådemidlene både har en rettferdiggjørende og en helliggjørende funksjon. De knyttes til begrepet forutgående nåde, rettferdiggjørende nåde og helliggjørende nåde. Alle er sentrale begrep i Wesley's forståelse av frelsen som en aktiv handling fra Guds side, og frelsen som en vei mot et mål. Steve Harper formulerer dette slik:

Vi lever det kristne livet ved nåde. Forutgående nåde går foran vårt første bevisste ønske om søke Gud. Omvendende nåde inneholder både rettferdiggjørelse og gjenfødelse. Helliggjørende nåde gjør det mulig for oss å vokse til modenhet i Kristus. Og herliggjørende nåde leder oss fra denne verden og inn i den neste. Før vi trekker pusten for første gang og etter at vi har trukket vårt siste pust, så vekker, leder opprettholder og beskytter nåden oss. Guds ufortjente nåde følger oss alle våre dager. Nåden er kammertonen i den wesleyanske sangen om frelsen⁹⁷

⁹³ Wesley Works 5: 189

⁹⁴ Borgen 1972: 95

⁹⁵ Wesley Works 8: 353

⁹⁶ Borgen 1972: 97

⁹⁷ Chilcote 2002: 87. Egen oversettelse

Det blir for omfattende innefor rammen av denne oppgaven å gi en grundig innføring i Wesleys forståelse av frelsen. For helhetsforståelsen av Wesleys syn på nåden og nådemidlene er det likevel nødvendig med en kort innføring.⁹⁸ En metodistisk frelsesforståelse tar utgangspunkt i Guds mål for skapelsen.⁹⁹ Dette målet ble ikke nådd på grunn av syndefallet, og blir først oppnådd ved opprettelsen av den nye himmel og den nye jord.¹⁰⁰ Frelsen gjelder ikke menneskets sjel alene, men hele skaperverket skal fornyes og fullkommengjøres.¹⁰¹ Wesley legger så vekt på at Guds nåde er virksom innen skaperverket. Nåden er skaperens kraft til å nyskape, den legger først basis for frelsen ved å gjøre rettferdiggjørelsen av synderen mulig. Guds nåde, og Guds radikale kjærlighet til menneskene synliggjøres og muliggjøres gjennom Jesu Kristi forsoning og død på korset. Dessuten fornyer nåden mennesket etter Guds bilde ved Den Hellige Ånd. Nåden er universell og fri for alle mennesker, og den formidles uopphørlig til hele skaperverket og til hvert enkelt individ. Det er også nåden som gir menneskene mulighet til å gi respons og å ta imot frelsens gave, og nåden gir menneskene mulighet til å gjøre gode gjerninger. Et wesleyansk syn på frelsen har på flere måter røtter i bysantinsk tradisjon hvor kristenlivet oppfattes som en livsvandring og en vekst i nåden. Nåden ses på som en forvandlende kraft som formidler både Guds tilgivelse og det nye gudslivet i mennesket. Derfor skiller en metodistisk frelsesforståelse prinsipielt mellom rettferdiggjørelsen som Guds gjenopprettende handling **for** synderen, og den nye fødsel der Guds nyskapende gjerning begynner **i** den troende. Frelsen slik metodismen forstår den kan derfor beskrives som en prosess, eller en vei, hvor den forutgående, rettferdiggjørende, helliggjørende og herliggjørende nåden til sammen utgjør frelsen.¹⁰² John Wesley sa:

Gud fornyer allerede jorden. Og vi har all grunn til å tro at dette arbeidet som er begynt, vil bli fullendt på Herren Jesu dag; Gud vil aldri la dette velsignede virke ved sin Ånd ta pause før alle Guds løfter er innfridd, før denne tid med synd og elendighet, sykdom og død er over, før universell herlighet og lykke er gjenopprettet, og alle jordens innbyggere synger sammen:
"Halleluja! Gud den allmektige regjerer" ¹⁰³

I denne sammenheng er det viktig å få med at en metodistisk forståelse av nådemidlene innebærer at midlene formidler Guds nåde til oss alt etter hvor vi er på frelsens vei. Det betyr at

⁹⁸ Teologisk Forum 2-1999: 16-26.

⁹⁹ 1. Mosebok 1.31.

¹⁰⁰ Johannes Åpenbaring 21 1- 22.5.

¹⁰¹ Rom 8.19-22

¹⁰² Se for øvrig Wesley Works 6: 43 ff og Meistad 1992: 65 ff

¹⁰³ Teologisk Forum 2-1999: 21

mennesker som ikke fullt ut har ”tatt imot” frelsen kan bruke nådemidlene, og gjennom det motta det som de behøver og lengter etter. Wesley tenker at det finnes grader av tro, og at mennesker som eier en grad av tro kan benytte nådemidlene, slik at troen kan bli mer moden.¹⁰⁴ Nådemidlene er også en hjelp på veien mot et hellig liv. I sin bok om ”Kristelig fullkommenhet” snakker Wesley flere ganger om nådemidlene under betegnelsen ” the ordinances of God”.¹⁰⁵ Og han understreker at ingen kan bli ”fullkommen” uten å benytte seg av disse:

First. We not only allow, but earnestly contend, that there is no perfection in this life, which implies any dispensation from attending all the ordinances of God,¹⁰⁶

I Metodistkirkens Lære og Kirkeordning knyttes bruken av nådemidlene særlig til det å leve det kristne liv. I kapitlet om de grunnleggende kristne bekjennelser understrekes det at ”Livet i Ånden” innebærer flittig bruk av nådemidlene¹⁰⁷. Det handler om at metodister oppmuntres til et praktisk og disiplinert kristenliv, hvor en viktig del av disippelskapet er å bruke nådemidlene.¹⁰⁸

2.3. Gud handler gjennom nådemidlene

Det er viktig å presisere at det er Gud som handler gjennom nådemidlene. Det som gir nådemidlene kraft er den kraften Gud formidler. Nådemidlene virker ikke automatisk. Wesley trodde ikke på en ”ex opere operato”.¹⁰⁹ I prekenen om nådemidlene understreker han

Settle this in your heart there is, that the opus operatum, the mere work done, profiteth nothing; that no power to save, but in the Spirit of God, no merit, but in the blood of Christ; that, consequently, even what God ordains, conveys no grace to the soul, if you trust not in Him alone¹¹⁰

Menneskene kan ikke fortjene Guds nåde ved å bruke nådemidlene, det er ikke slik at han belønner oss fordi vi bruker nådemidlene. Vi får heller ikke Guds nåde automatisk ved å bruke nådemidlene. Nåden er og blir en gave fra Gud som formidles gjennom midlene og som må mottas i tro. Det er Gud som handler ved hjelp av midlet, han handler gjennom Ånden, og

¹⁰⁴ Borgen 1972: 98

¹⁰⁵ ibid: 103

¹⁰⁶ Wesley, 1952: 28

¹⁰⁷ Discipline 2004: 43.

¹⁰⁸ Kinghorn 1992: 73

¹⁰⁹ Borgen 1972: 98

¹¹⁰ Wesley Works 1: 185 ff

det er Jesu blod som frelser. Det er med andre ord Kristus som formidles gjennom nådemidler og sakramenter. Den som ber kan ikke tvinge Gud til å gi. Andre ytre handlinger som å gå i kirken eller å gå til nattverd virker heller ikke av seg selv. Men Gud har lovet å møte den som ber, og han vil la seg finne i kirken og ved nattverdbordet. Gud er fri til å gi sin nåde uten ytre midler, han kan gi den hvordan han vil, til hvem han vil og når han vil. Gud er ikke bundet av nådemidlene, men han har bundet menneskene til nådemidlene.¹¹¹ Poenget er som nevnt innledningsvis, nådemidlene er kanaler for Guds nåde.

2.4. Nådemidlene og kirken

I prekenen om ”Nådemidlene” utdyper Wesley hvorfor han bruker begrepet ”Nådemiddel”. Han sier han gjør det fordi han ”kjenner ikke noe bedre uttrykk”, og at det er brukt av den kristne kirke gjennom mange tidsaldre.

Særskilt er det blitt brukt av ”vår egen kirke”.¹¹² Derfor priser vi Gud for nådemidlene og for herlighetens håp, og lærer oss at et ”sakrament er et ytre tegn på en indre nåde, og et middel som vi mottar denne nåde gjennom.”¹¹³

Hvor viktige nådemidlene var i den engelske kirken, og også for John Wesley ser vi tydelig i religionsartikkelen om ”Kirken”. Denne er drøftet tidligere i oppgaven med utgangspunkt i kirkesynet. Her vil jeg trekke frem at det også er en definisjon hvor kirken defineres gjennom tre av nådemidlene:

Kristi synlige kirke er en forsamling av troende mennesker, hvor Guds rene ord forkynnes og sakramentene forvaltes rett etter Kristi forordning i alle ting, som nødvendigvis hører dertil.¹¹⁴

Nådemidlene blir på denne måten konstituerende for kirken. Kirken eksisterer fordi den skal ”administrere” nådemidlene til fordel for menneskene.¹¹⁵

2.5. Hvilke nådemidler har vi.

Den første kristne menighet hadde **dåpen, apostlenes lære, fellesskapet, brødsbrytelsen og bønnene** i sentrum av sitt fellesskap i flg. Apostlenes gjerninger¹¹⁶. Disse blir populært kalt

¹¹¹ Meistad 1992: 199

¹¹² Det betyr her Den Anglikanske Kirke

¹¹³ På Bibelens Grund 1970: 194.

¹¹⁴ Metodistkirkens Lære og Kirkeordning 1997. Artikkel 13: 77

¹¹⁵ Se forøvrig pkt. 1.7

de fem B er: Baptisme, Bibelen, Brorskapet, Brødsbrytelsen og Bønnen. I Metodistkirkens katekisme er disse 5 beskrevet som kirkens nådemidler. Bibel, Bønn, Kirken eller de helliges samfunn, dåp og nattverd, hvorav de to siste også kalles sakramenter¹¹⁷

I Den norske Kirke er det vanlig å regne med 3 Nådemidler, fordi Luther gjorde det. De er Guds Ord, dåp og nattverd. Confessio Augustana artikkel 5 taler om at Den Hellige Ånd blir gitt ved Ordet og Sakramentene:

For at vi skal komme til denne tro, er det innstiftet en tjeneste med å lære evangeliet og meddele sakramentene. For ved Ordet og sakramentene som midler blir Den Hellige Ånd gitt, han som virker troen...¹¹⁸

Svein Granerud som har laget et studieopplegg om Augustana skriver:

Når Den Hellige Ånd skaper tro, bruker han ikke hvilke midler som helst. Det er ikke tilfeldighetene som råder når Ånden er virksom. Guds Ord og sakramentene er de midler Ånden virker gjennom. Gjennom andre midler virker han ikke. Vår sak blir altså å la disse midler være i bruk, slik at Den Hellige Ånd gjennom dem kan skape og oppholde troen.¹¹⁹

I luthersk språkbruk brukes ofte begrepet ”nådens midler” istedenfor nådemidler. Fokuset er på at Ordet og sakramentene først og fremst skal formidle nåde definert som frelse og tro. Tanken om nåden som kraft, og at nåden og nådemidlene har en funksjon knyttet både til forutgående, frelsende og helliggjørende nåde virker mer fremmed. Det er verd å merke seg at Granerud presiserer at Gud/Ånden ikke virker gjennom andre midler enn ordet og sakramentene. Dette kan synes å stå noe i motsetningen til fortsettelsen av Augustana artikkel 5 som sier: «... Den Hellige Ånd, han som virker troen, hvor og når Gud vil, i dem som hører evangeliet.»¹²⁰

Den romersk katolske kirke, og den gresk- ortodokse kirke taler lite om begrepet nådemidler, de teller derimot 7 sakramenter:¹²¹ Dåp, nattverd, konfirmasjon, boten, ordinasjonen, ekteskapet og salving av syke.¹²²

¹¹⁶ Apostlenes gjerninger . 2.41-42

¹¹⁷ Vår tro:

¹¹⁸ <http://www.nkrs.no/ca/index.php?section=studieenhet2&doc=53>, 05.05.06

¹¹⁹ <http://www.nkrs.no/ca/index.php>. 07.04.06

¹²⁰ <http://www.nkrs.no/ca/index.php?section=studieenhet2&doc=53> 05.05.06

¹²¹ Meistad 1992: 196

Wesley brukte nådemiddelbegrepet omfattende. I følge Borgen så regner Wesley med 3 forskjellige kategorier nådemidler. Han snakker om de ”generelle nådemidler” (general means), ”situasjonsbestemte nådemidler” (prudential means) og de ”innstiftede nådemidlene” (particular means)¹²³. Kun de sistnevnte tilfredstiller definisjonen av nådemidler som han selv gav i prekenen om nådemidlene. Et eksempel på en beskrivelse av de ”generelle nådemidler” finner vi i referatet fra konferansen i Bristol i 1745. Da leser vi følgende spørsmål og svar:

Q. 9. How should we wait for the fulfilling of this promise? A. In universal obedience; in keeping all the commandments; in denying ourselves, and taking up our cross daily. These are the general means which God hath ordained for our receiving his sanctifying grace. The particular are, — prayer, searching the Scripture, communicating, and fasting.¹²⁴

Her beskrives altså å være lydige, det å holde budene, fornekte seg selv, og ta opp korset som generelle nådemidler. Jeg har sympati for Borgens synspunkt at dette best kan beskrives som generelle holdninger som så synliggjøres gjennom å bruke de innstiftede og de situasjonsbestemte nådemidlene.¹²⁵ Samtidig er det interessant at Wesley selv ikke kaller holdninger, og at han nevner dem sammen med de innstiftede nådemidlene.

2.5.1 Situasjonsbestemte nådemidler

De situasjonsbestemte nådemidlene varierer ut fra personers behov og omstendigheter. I “minutes for several conversations” presenterer han denne listen:

Preachers or as Assistants. (1.) As common Christians. What particular rules have you in order to grow in grace? What arts of holy living? (2.) As Methodists. Do you never miss your class, or Band? (3.) As Preachers. Do you meet every society; also the Leaders and Bands, if any? (4.) As Assistants. Have you thoroughly considered your office; and do you make a conscience of executing every part of it?¹²⁶

Her listes både klasser, ”bands og societies” som nådemidler. Andre steder nevner han sykebesøk, det å delta i våkenetter, kjærlighetsfester, bønnemøter og å lese gode bøker som

¹²² Arendt 1975: 192

¹²³ Borgen 1972: 104-105

¹²⁴ Wesley Works 8: 286

¹²⁵ Borgen 1972: 104

¹²⁶ Wesley Works 8: 323

nådemidler. Alt som kan bidra til at man vokser i hellighet blir betraktet som et nådemiddel.¹²⁷

Det er interessant å merke seg at også hos lutherske teologer finner vi tilsvarende tenking. Rudolph Arendt skriver følgende om sakramentene:

Det finnes sakramenter og sakramentale handlinger overalt i religionens verden. Også i menneskers alminnelige tilværelse finnes det handlinger som minner om de sakramentale..¹²⁸

Så fortsetter han med sitere den engelske teologen F.D. Maurice som sier:

Verden er full av sakramenter, morgen og aften, venner vennlige blikk og avskjedsord, barndommens latter, daglig brød, sykdom og død, alt har en hemmelig sakramental mening, og skulle bli mottatt slik av oss¹²⁹

I den videre argumentasjonen fremheves allikevel behovet for ”rene” sakramenter som ikke har annen betydning enn det at de skal være ”organ” som Guds stemme taler igjennom. Først og fremst ser han på nattverden som et slikt ”rent” sakrament, som

ikke har annen betydning enn å være det organ, hvorigjennom Guds stemme taler til mennesket, og hvortil mennesket kan svare: ”Din tjener hører”.¹³⁰

Deretter nevner han også dåpen som et ”rent” sakrament. Arendt trekker også fram at Luther taler om at det egentlig finnes bare et sakrament, et mysterium, og det er Kristus selv- og det er Kristus som forkynnes tydelig gjennom sakramentene.¹³¹ Tanken om de sakramentale handlinger som finnes overalt i verden likner i stor grad det som Wesley beskriver som situasjonsbestemte nådemidler. Det er også paralleller i sakramentstenkingen, hvor Wesley som Luther sterkt understreker at det er Gud /Kristus som er giveren og som forkynnes i sakramentene, og at det er Kristus som i sakramentene mottas i tro.¹³²

Steve Harper hevder mye av det samme som Borgen, men han sier at Wesley foretok en todeling av nådemidlene. Han deler inn i ”Fromhetsnådemidler¹³³”, som er navnet han gir til

¹²⁷ Borgen 1972: 105

¹²⁸ Arendt 1975: 190.

¹²⁹ Ibid: 190

¹³⁰ ibid: 190

¹³¹ ibid: 192

¹³² se pkt. 2.3.

¹³³ Works of piety

de innstiftede nådemidlene, og ”Barmhjertighetsnådemidler”¹³⁴ som navn for de situasjonsbestemte.¹³⁵ Rebekah Miles¹³⁶ har drøftet grundig hva som ligger i begrepet ”Barmhjertighetsnådemidler”, og hun understreker at de i hovedsak handler om alle typer gode gjerninger vi kan gjøre mot vår neste, særlig de som er beskrevet hos Matteus :

For jeg var sulten, og dere ga meg mat; jeg var tørst, og dere ga meg drikke; jeg var fremmed, og dere tok imot meg; 36 jeg var naken, og dere kledde meg; jeg var syk, og dere så til meg; jeg var i fengsel, og dere besøkte meg.¹³⁷

Slike barmhjertighetsnådemidler er nådemidler både for dem som utfører dem og dem som mottar dem. Ved å utføre barmhjertighet mottar man nåde og velsignelse fra Gud, om man blir selv en kanal for Guds nåde som formidler den videre til de mennesker man viser barmhjertighet. Jeg synes denne måten å inndele nådemidlene på er god.

2.5.2. De innstiftede nådemidlene

I denne oppaven er hovedinteressen knyttet til de ”innstiftede nådemidlene”, eller ”fromhetsnådemidlene”, og særlig til nådemidlet ”Den kristne samtalen”. Først vil jeg gi en oversikt over hvilke disse er i følge Wesley. Wesley har ulike lister over de innstiftede nådemidlene på flere steder. Borgen har gjennomgått alle disse og han setter opp følgende:

På 68 plasser der Wesley lister opp 2 eller flere av disse nådemidlene så nevnes Bønn 61 ganger, Nattverden 59 ganger, Ordet 54 ganger, faste 29 ganger, og ”Den kristne samtalen” 28 ganger.¹³⁸

Et eksempel på hvordan John Wesley lister opp de innstiftede nådemidlene finner vi i ”Minutes of Several Conversations”

The instituted are, (1.) Prayer; private, family, public; consisting of deprecation, petition, intercession, and thanksgiving. Do you use each of these? Do you use private prayer every morning and evening? if you can, at five in the evening; and the hour before or after morning preaching? Do you forecast daily, wherever you are, how to secure these hours? Do you avow it everywhere? Do you ask everywhere, “Have you family prayer?” Do you retire at five o'clock?
(2.) Searching the Scriptures by, (i.) Reading: Constantly, some part of everyday; regularly, all the Bible in order; carefully, with the Notes; seriously, with prayer before and after; fruitfully,

¹³⁴ Works of mercy

¹³⁵ Chilcote 2002 : 87

¹³⁶ Ibid: 100

¹³⁷ Matteus 25.35-36

¹³⁸ Borgen1972: 106 Min oversettelse.

immediately practicing what you learn there? (ii.) Meditating: At set times? by any rule? (iii.) Hearing: Every morning? carefully; with prayer before, at, after; immediately putting in practice? Have you a New Testament always about you? (3.) The Lord's supper: Do you use this at every opportunity? with solemn prayer before; with earnest and deliberate self-devotion? (4.) Fasting: How do you fast every Friday? (5.) Christian conference: Are you convinced how important and how difficult it is to "order your conversation right?" Is it "always in grace? seasoned with salt? meet to minister grace to the hearers?" Do not you converse too long at a time? Is not an hour commonly enough? Would it not be well always to have a determinate end in view; and to pray before and after it? ¹³⁹

Et annet eksempel kan vi hente fra en av John Wesley's prekener:

Working out our own salvation": Be zealous of good works, of works of piety, as well as works of mercy; family prayer, and crying to God in secret. Fast in secret, and "your Father which seeth in secret, he will reward you openly." "Search the Scriptures:" Hear them in public, read them in private, and meditate therein. At every opportunity, be a partaker of the *Lord's Supper*. "*Do this* in remembrance of him: and he will meet you at his own table. Let your conversation be with the children of God; and see that it "be in grace, seasoned with salt."¹⁴⁰

Vi merker at John Wesleys lister skiller seg fra måten de fem nådemidlene er blir beskrevet I Metodistkirkens norske katekisme. Faste er ikke med i den norske listen, og "Den kristne Samtalen" har blitt til Kirke eller De Helliges Samfunn. Dåpen er heller ikke med i Wesleys liste over nådemidler, men den er kommet med i den norske. Faktisk nevner ikke Wesley dåpen i noen sammenhenger sammen med de innstiftede nådemidlene. Det betyr ikke at Wesley ikke så på dåpen som et kraftfullt nådemiddel. Han fremholder at dåpen er et sakrament som først og fremst tilhører kirken, og at den må ses i lys av Guds pakt med menneskene. Han fremholder at det er naturlig at spedbarn blir døpt. Wesley ser på dåpen som et grunnleggende nådemiddel, og han fastholder dåpen som den nye fødsel. Helt fra livets begynnelse åpner dåpen opp for Guds strøm av nåde med helliggjørelsen som mål.¹⁴¹ Dåpen står derfor i nær sammenheng med wesleyansk frelsesforståelse.¹⁴² Meistad påpeker at dåpen på langt nær har "den ad hoc rolle som nordiske metodister ofte har tillagt den, men må forstås i et prosessuelt perspektiv mer enn som en enkeltstående hending"¹⁴³ Hovedårsaken til

¹³⁹ Wesley Works 8: 322

¹⁴⁰ Wesley Works 6: 510

¹⁴¹ Borgen 1972: 122

¹⁴² Se pkt. 2.2.

¹⁴³ Teologisk Forum 2-1999:19.

at Wesley ikke nevner dåpen i sine nådemiddellister er nok som Ole Borgen hevder at dette er et sakrament og nådemiddel hører begynnelsen av kristenlivet til. Det skal ikke gjentas, og hører derfor ikke med til de innstiftede nådemidlene som skal brukes regelmessig.¹⁴⁴ Hvorfor faste er utelatt i den norske katekismen, og dåpen er tatt med har jeg ikke et fullgodt svar på. En årsak kan være at den lutherske kirke legger så stor vekt på dåpen, og at metodister i Norge ofte opplever at de må beskrive sin tro inn i en luthersk kontekst. Spørsmålet om hvorfor ”Den kristne Samtalen” har blitt til ”Kirken eller De Helliges samfunn” kommer jeg tilbake til i 4.2.

2.6. Oppsummering:

John Wesley regner med 5 innstiftede nådemidler som skulle brukes regelmessig: Bønn, nattverd, faste, Studere Skriften og ”Den kristne samtalen”, i tillegg regnet han dåpen som nådemiddel. De 5 innstiftede og regelmessige nådemidlene passer også inn i Wesley’s definisjon av nådemidler som vi har sett var:

”Med nådemiddel mener jeg ytre tegn, ord eller handlinger , som Gud har innstiftet og anbefalt for det formål at de skal være regelmessige kanaler, som han kan bruke til å formidle sin forutgående, rettferdiggjørende og helliggjørende nåde til menneskene”.

Bønn består av ord, og noen ganger handlinger, nattverd er både ytre tegn ord og handlinger, faste er handlinger, Studere skriften er i hovedsak ord men også en handling, ”Den kristne samtalen” er både ord og handling.. De er alle innstiftet av Gud i skriften og de har vist seg å være effektive kanaler for Guds nåde. Når det gjelder bønn, faste, og studere skriften kan disse nådemidlene brukes både privat og offentlig, mens nattverd og ”Den kristne samtalen” alltid er nådemidler som skal praktiseres offentlig.¹⁴⁵ Det er interessant å merke at Wesley i sin kommentar til Matteus 6. 16 presiserer at bønn og faste ikke er innstiftet av Kristus, disse var allerede fullt etablert i Guds kirke også før Kristus. Han sier:

Our Lord does not enjoin either fasting, alm-deeds, or prayer; all these being duties which were before fully established in the Church of God.”¹⁴⁶

¹⁴⁴ Borgen 1972: 121

¹⁴⁵ Borgen 1972: 108

¹⁴⁶ Wesley: Notes upon NT: 39.

3. ”Den kristne samtalen” i en historisk kontekst

Hvordan John Wesley og de første metodister forstod ”Den kristne samtalen”, og hva begrepet ble brukt til å definere, forandret seg i takt med metodismens utvikling. Dette henger også nøye sammen med hvordan begrepene ”konferanse” og ”konferansen” ble forstått. For John Wesley er ”Den kristne samtalen” et dynamisk begrep på flere måter. I kapittel 4 vil jeg vise hva Wesley mente skulle til for at ”Den kristne samtalen” skulle fungere som nådemiddel. I dette kapittel viser jeg hvordan Wesley la mer og mer innhold (nye lag) inn i begrepet etter som bevegelsen utviklet seg.

- I den tidlige fasen var ”Den kristne samtalen” mest knyttet til spiritualitet og fellesskap blant bevegelsens medlemmer.
- Da Wesley etablerte ”konferansen” ble ”Den kristne samtalen” også en metode for rådslagning og drøfting av teologiske spørsmål,
- ved slutten av Wesleys liv blir ”Den kristne samtalen” et organisatorisk prinsipp og en demokratisk styreform.

Nådemidlet ”Den kristne samtalen” forandret seg og fikk større og større innhold parallelt med at metodismen utviklet seg fra en vekkellesbevegelse og til en kirke.

3.1. ”Den kristne samtalen” som uttrykk for spiritualitet”.

Brødrene John (1703-1791) og Charles (1707-1788) Wesley opplevde begge et åndelig gjennombrudd i 1738, og i årene som fulgte ble de begge ledere i den store vekkellesbevegelsen som fikk navnet metodismen. Bevegelsen vokste raskt, og den tok tidlig i bruk det som den gang var utradisjonelle arbeidsmåter. De holdt friluftsmøter, organiserte de omvendte i ulike foreninger, og etter hvert bygde de egne kapell.¹⁴⁷

Et viktig organisatorisk grep var dannelsen av de såkalte ”metodistiske selskaper” i 1739.¹⁴⁸ Et slikt selskap var i følge John Wesley:

En forening av personer, som har gudfryktighetens form og søker dens kraft. De er forent for å be sammen, for å motta formaningsord sammen og for å våke over hverandre i kjærlighet, slik at de kan hjelpe hverandre med å arbeide på sin frelse”¹⁴⁹

¹⁴⁷ Fotland, Helliesen, Nordby 2004: 2

¹⁴⁸ Discipline 2004, §103: 72

¹⁴⁹ Wesley Works 8: 269 The nature, design, and general rules of the united societies.

Hvert selskap ble så oppdelt i mindre grupper på omkring 12 personer, disse fikk betegnelsen klasser. Hver av disse klassene hadde en valgt leder og de møttes ukentlig.¹⁵⁰ Wesley utarbeidet de såkalte ”Alminnelige regler”¹⁵¹ Reglene er delt i deler og de omhandler hva som var forventet av metodismens tilhengere om de skulle forbli i klassene. Første del er om de ”onde ting” som de burde unngå, andre del om ”de gode ting” de burde gjøre og den siste delen er om betydningen av å benytte ”Guds forordninger”. Her nevnes: Gudstjenesten, Lesing og utleggelse av Bibelen, Nattverden, Bønn og familieandakt, Gransking av skrifter, og Faste/avholdenhet.¹⁵² Som vi allerede har sett i drøftingen av nådemidlene, er det direkte sammenheng mellom disse ”Guds forordninger” og John Wesley’s syn på nådemidlene. Før dannelsen av klassene og hadde ”selskapenes” medlemmer” vært organisert i såkalte ”bands”, dvs. mindre og løst organiserte grupper på 5-10 personer. Disse gruppene ble lett utsatt for påvirkning fra andre grupper, noe som bekymret Wesley.¹⁵³ Han var også bekymret for de av bevegelsens tilhengere som ikke hadde en mindre gruppe å forholde seg til.¹⁵⁴ Etableringen av klassemøtene med faste ledere fikk dermed betydning på flere områder. Viktigst var betydningen for medlemmenes spiritualitet og åndelige liv, de små gruppen var til for at medlemmene skulle kunne ”arbeide på sin frelse”. De var paktsfellesskap hvor den enkelte medlem hadde ansvar for hverandre¹⁵⁵, og de gav mulighet til bibelstudie, til å holde vitnesbyrd og til ”Den kristne samtalen”.¹⁵⁶ Det handlet om en spiritualitet og en praksis som Wesleybrødrene kjente fra sitt eget hjem, preget som det var av anglikansk og puritansk spiritualitet. Det var en søken etter samværformer som liknet på de første kristnes samværformer i Bibelen, hvor det står at de kristne samlet seg på tempelplassen og i hjemmene.¹⁵⁷ Wesley kjente også til og var inspirert av kvekernes samværformer med ukemøter og kvartalsmøter. Disse hadde både spirituell og styrende funksjon.¹⁵⁸ Klassene og hadde stor betydning når det gjaldt å bevare de omvendte i troen, og således hadde de også en kontrollerende effekt når det gjaldt medlemmenes tro og kristne praksis. Klasselederne hadde ansvar for sin gruppes medlemmer, lederen fulgte opp om de enkelte medlemmene levde etter de ”alminnelige regler” og således holdt seg på ”frelsens vei”.

¹⁵⁰ Ibid: 269

¹⁵¹ Discipline 2004 §103: 72.

¹⁵² Wesley Works 8: 271

¹⁵³ Wesley Works 1: 307

¹⁵⁴ Heitzenrater1995: 118

¹⁵⁵ Kirk-Duggan: 53-54

¹⁵⁶ Richey 1996: 15

¹⁵⁷ Apostlenes gjerninger 2.46

¹⁵⁸ Richey 1996: 15.

Selv om det åndelige fellesskapet var det primære formålet med klassene, så blir de sammen med ”bands” og ”selskaper” begynnelsen til en slags kirkestruktur. Dette kommer jeg tilbake til i 3.3.

3.2. ”Den kristne samtalen” som teologisk metode.

Foruten å lage regler for selskapene og klassene, så forsøkte John Wesley å møte klasselederne så ofte som mulig. Dette var en måte for John Wesley å holde kontakt med bevegelsens tilhengere, og å ha en viss kontroll med den voksende bevegelsens teologi og utvikling.¹⁵⁹ Nettverket av ”selskaper”, ”bands” og klasser ble stadig større når Wesleybrødrene og deres medpredikanter dro til nye steder. Etter hvert begynte det å bli en ”konneksjon”¹⁶⁰ av grupper og predikanter som var bundet sammen med hverandre. John Wesley var nøye med å holde kontakten med de ulike gruppene og predikantene, og han forsøkte også å hjelpe dem til å holde kontakten med ”Church of England”.¹⁶¹ Veksten i grupper og medlemmer i bevegelsen, kombinert med stadig nye teologiske og organisatoriske konflikter og utfordringer gjorde at John Wesley så behovet for å gjøre et nytt grep som kunne sette ”hans personlige merke” på bevegelsen, og sikre dens fortsatte eksistens og utvikling.¹⁶² Dette leder fram til Årskonferansen i 1744.

3.2.1. De første Årskonferansene i England

I skriftet ”Thoughts upon some late occurrences” skriver John Wesley følgende om den første konferansen:

In June 1744, I desired my brother and a few other clergymen to meet me in London, to consider how we should proceed to save our own souls and those who heard us. After some time, I invited the lay preachers that were in the house to meet with us. We conferred together for several days and were much comforted and strengthened thereby.¹⁶³

I hans dagbok fra 25. Juni 1744 nevner han kun konferansen kort:

¹⁵⁹ Heitzenrater 1995: 117 ff.

¹⁶⁰ Av Connection, connectional. Se pkt. 1.6

¹⁶¹ Heitzenrater 1995: 139-146

¹⁶² Richey 1996: 14-15

¹⁶³ Wesley Works 13: 248

Monday, 25, and the five following days we spent in conference with many of our brethren (come from several parts), who desire nothing but to save their own souls and those who hear them. And surely, as long as they continue thus minded, their labour shall not be in vain in the Lord.¹⁶⁴

Referatet fra hva som foregikk under konferansen finnes i dokumentet “Minutes of some late conversations”¹⁶⁵. Dagsordenen for konferansen bestod av 3 spørsmål:

1. What to teach; 2. How to teach; and, 3. What to do; that is, how to regulate our doctrine, discipline, and practice.¹⁶⁶

Foruten John og Charles Wesley deltok fra begynnelsen av 7 andre prester, deretter ble lekfolket som ”var i huset” invitert. Temaene som det ble samtalt om var forståelsen av rettferdiggjørelsen, helliggjørelsen og synet på kirken. Den første konferansen dreide seg først og fremst om rådslagning og samtaler om teologiske spørsmål. Den fungerte nærmest som en teologisk metode hvor deltakerne gjennom spørsmål og svar klargjorde metodismens teologiske standpunkter. Jeg tror at den nærmeste forklaringen på dette er at konferansene i det meste av Wesley’s levetid hadde en annen funksjon enn det de fikk senere. De hadde ikke autoritet som styrende og demokratisk organ. Det var John Wesley som på den tiden var bevegelsens nærmest eneveldige leder, og konferansene fungerte først og fremst som teologiske samtaler mellom ham og de øvrige predikantene. Det var derfor John Wesley selv som bestemte når konferansen skulle være, hvem som skulle inviteres og hva man skulle samtale om. Det var han selv som stilte spørsmålene og han fungerte som konferansens sekretær som skrev ned svarene. I “Thoughts upon some late occurrences” skriver han:

I therefore determined, (1.) That for the time to come, none should be present but those whom I invited; and, (2.) That I would only invite a select number out of every Circuit. 4. This I did for many years, and all that time the term Conference meant not so much the conversation we had together, as the persons that conferred; namely, those whom I invited to confer with me from time to time. So that all this time it depended on me alone, not only what persons should constitute the Conference, — but whether there should be any Conference at all: This law wholly in my own breast; neither the Preachers nor the people having any part or lot in the matter.
167

¹⁶⁴ Wesley Works 1: 468

¹⁶⁵ Wesley Works 8: 275-281

¹⁶⁶ *ibid*: 275

Wesley er her helt tydelig på at det er han som er bevegelsens leder, at det er han som bestemmer hvem han vil rådføre seg med, og når han i så fall vil gjøre det. At styringen på dette tidspunktet lå i hans hender og ikke i konferansen er også tydelig ut fra det han skriver i ”The Large Minutes”¹⁶⁸.

In 1744 I wrote to several Clergymen, and to all who then served me as sons in the gospel, desiring them to meet me in London, and to give me their advice concerning the best method of carrying on the work of God. And when their number increased, so that it was not convenient to invite them all, for several years I wrote to those with whom I desired to confer, and they only met me at London, or elsewhere; till at length I gave a general permission, which I afterwards saw cause to retract. Observe: I myself sent for these of my own free choice. And I sent for them to advise, not govern, me. ¹⁶⁹

Det var likevel ikke bare John Wesleys lederrolle som gjorde at konferansene i denne tidlige fase av metodismen ikke ble sett på som et styrende organ. Wesley oppfattet ikke metodismen som en egen kirke, men mer som en indremisjonsbevegelse innefor den anglikanske kirke. Allerede på den første konferansen ble spørsmålet til den anglikanske kirke drøftet, og her slår Wesley fast at Kirken er Church of England. Når han skal beskrive hva kirken er så henviser han til definisjonen av kirken i den engelske kirkes trosartikler.¹⁷⁰ I samtalen slås det også fast at metodistene ønsker å forbli i den engelske kirken og at de ikke godtar beskyldningene om at de skaper splittelse. Metodistene skal også gå til nattverd i Den Engelske Kirke. I samtalen under konferansen slås det allikevel også fast at kirken også kan forstås som ”samfunnet av de troende”, og at metodistene ikke kan slutte å vinne sjeler for Gud av frykt for fremtidige konsekvenser og eventuell kirkesplittelse.

For Wesley var det hele tiden frelsen og helliggjørelsen til dem som var med i bevegelsen som var målet for ”Den kristne samtalen”, og for de andre nådemidlene. Det å bygge en kirkeorganisasjon var ikke like viktig, dels på grunn av at Wesley synes det var greit å ha styringen selv, dels fordi han ønsket at bevegelsen skulle være en indremisjonsbevegelse

¹⁶⁷ Wesley Works 13: 248

¹⁶⁸ Dette dokumentet fungerte senere som et slags konstituerende dokument for metodismen både i England og i Amerika.

¹⁶⁹ Wesley Works 8: 312.

¹⁷⁰ Artikkelen ble beholdt som artikkel 13 når J. Wesley valgte ut 25 av de 39 trosartiklene i den anglikanske kirke som trosartikler for metodismen. Discipline 2004 § 103: 62.

innenfor den anglikanske kirke. ”Den kristne samtalen” som spiritualitet og fellesskap mellom de troende levde også videre i de nye ”konferansene”. Konferansene var fremdels et sted for fellesskap, bønn og forkynnelse. Nå var samtale og rådslagning om teologiske og strategiske spørsmål lagt til som et ”nytt lag”. Begge disse dimensjonene var nå med å gi innhold til nådemidlet ”Den kristne samtalen”.

3.2.2. Prøving av lære og profeti

Det er interessant å se parallellene mellom ”Den kristne samtalen” som teologisk rådslagning og den bibelske praksis med å skille mellom rett og falsk lære og sann og falsk profeti. Dette kjenner vi både fra Gamle Testamentet og Nye Testamentet. I GT dreide det seg ofte om kampen mellom Gud og Baal, mellom Jahve og fremmede folks guder. Når folket i GT faller fra så rammer ofte dommen de falske profeter, og i NT videreføres denne ordbruken. Karl Olav Sandnes har skrevet en artikkel om dette temaet hvor han blant annet sier at

Kampen mellom sann og falsk profeti i urkirken er en modell som Bibelen selv tilbyr oss som orienteringshjelp til enhver drøfting av sant og usant i kirkens rom.¹⁷¹

I artikkelen drøfter han utsagn i NT om at profetier og ånder skal prøves, bla. det eldste kristne vitnesbyrd om dette: ”Slokk ikke Ånden, forakt ikke profetord, men prøv alt og hold fast ved det gode”¹⁷² Sandnes tar også opp apostelmøtet i Jerusalem sitt utsagn om at ”Den Hellige Ånd og vi har besluttet”¹⁷³, og skriver

Vedtaket angående jøde- og hedningekristnes sameksistens kommer som et resultat av en teologisk eller skriftlærd debatt og erfaring. I denne prosess har altså Ånden åpenbart seg til den erkjennelse som er nedfelt i vedtaket. Her er ikke først og fremst den enkelte medium for Ånden, men fellesskapets teologisk- kognitive arbeid.¹⁷⁴

Denne typen prosess er et godt eksempel på det John Wesley og metodismen ville kalle ”Den kristne samtalen”. Når det kristne fellesskap samtaler om teologi, lære, profeti så er det i visshet om at Ånden leder gjennom samtalen, og at Ånden leder til beslutningene. Derfor kan man frimodig si at Den Hellige Ånd og vi har besluttet.

¹⁷¹ Tidsskrift for Sjelesorg 1-2006: 6-7.

¹⁷² 1.Tess. 5.19-21.

¹⁷³ Apostlenes gjerninger 15.28.

¹⁷⁴ Tidsskrift for Sjelesorg 1-2006: 9

3.2.3 Lekpredikantene:

Innledningsvis i dette avsnittet påpekte jeg at John Wesley også besluttet å invitere legpredikantene til den første konferansen. Heitzenrater kaller dette en "momentous decision"¹⁷⁵ som skulle få stor betydning for fremtidige konferanser og hele metodistbevegelsen. At Wesley kunne gjøre dette henger sammen med at ha stod fritt til å invitere dem han ville, men også det faktum at konferansen ikke hadde myndighet ut over det å være rådslagning. Det er først senere når de formelle strukturer innføres at konfliktene mellom predikantene/prestenes myndighet og lekfolkets myndighet oppstår. Både i England, i Amerika og i Norge oppstod det uenighet og stridighet omkring forholdet mellom pastorer/prester og lekpredikanter. Det er faktisk først ved Generalkonferansen i 1932 at Den Biskopelige Metodistkirke gir prester og lekfolk den samme stemme og talerett i kirkens styrende konferanser.

3.2.4. Konsensus og fri talerett

John Wesley understreket i den første konferansen at alle som var til stede skulle ha rett til å tale fritt, og at målet med samtaler var å nå frem til konsensus¹⁷⁶. Allerede i åpningen av konferansen sa John Wesley: "It is desired, that all things be considered as in the immediate presence of God; that every person speak freely whatever is in his heart"¹⁷⁷. Dette er et viktig prinsipp i tenkingen omkring "Den kristne samtalen" og er en av forutsetningene for at "Den kristne samtalen" skal kunne skje. I dagens Lære og Kirkeordning fremholdes det fremdeles at det er et mål å nå frem til konsensus i samtaler og konferanser, to gode eksempler på dette er reglene omkring hvordan et menighetsråd skal arbeide¹⁷⁸, og understrekingen av at kirkens biskoper og tilsynsmenn må være i stand til å lede etter en konsensusmodell.¹⁷⁹

3.3. "Den kristne samtalen" som styringsmodell.

Omkring 1750 var metodismen enda en relativt liten bevegelse. Nasjonalt hadde de fått ca 10.000 medlemmer (av 10 millioner innbyggere), og bevegelsen hadde sitt sentrum i og omkring London. George Whitefield sa på denne tiden at "Metodist var et begrep mest assosiert med Wesleybrødrene"¹⁸⁰. Det var John Wesley som hadde det siste ordet når det

¹⁷⁵ Heitzenrater 1995: 144

¹⁷⁶ ibid s.144

¹⁷⁷ Wesley Works 8: 299.

¹⁷⁸ Discipline 2004, § 251: 160

¹⁷⁹ ibid § 402.1: 285

¹⁸⁰ Heitzenrater 1995: 181

kom til teologi, misjon og organisasjon, og det var han som forsvarte bevegelsens aktiviteter. John Wesley's makt og autoritet i bevegelsen var stor i denne perioden. Han hadde autoriteten til å inkludere nye medlemmer i "selskapene", og ekskludere noen når han mente det var nødvendig. Det var han som godkjente predikanter og utnevnte dem til tjeneste. Det var røster som tidlig kritiserte Wesley for at han hadde så mye autoritet, de sa til og med at han gjorde seg selv til "pave", men i flg. ham selv var han også villig til å gi fra seg autoriteten om man kunne finne 5 menn som var villige til å overta.¹⁸¹ Men han var også åpen for å lytte til råd og til å omforme bevegelsen ut fra nye behov som oppstod.¹⁸² Bevegelsens vekst både i antall medlemmer, grupper og predikanter, og den økende geografiske utbredelse synliggjorde etter hvert behovet for andre lederstrukturer. Da John Wesley i denne perioden ble alvorlig syk ble spørsmålet om hvordan bevegelsen skulle ledes i fremtiden mer enn bare teori. Den mest naturlige lederen etter John Wesley var broren Charles, men han gav tydelig beskjed om at det ikke var aktuelt og sa: "I had neither a body nor a mind, nor talents, nor grace for it"¹⁸³

Frem til omkring 1760 var det mulig for John Wesley å beholde de uformelle strukturer omkring "konferansene". Men veksten i bevegelsen fortsatte. Hvert år økte antallet medlemmer i de metodistiske selskaper med flere tusen medlemmer. Ved Wesleys død var antallet i England over 70.000, og i perioden fra ca. 1770 og til Wesleys død økte antallet metodister i Amerika fra 0-80.000. Samtidig økte spenningene innad i bevegelsen. Det var diskusjoner om teologi, organisering og ikke minst om forholdet til den anglikanske kirke. Samtidig var Wesley svekket av mye sykdom, og alderen begynte å prege ham. Hun kunne allikevel si på sin 68 års dag at "min røst og min styrke er som om jeg fremdeles var 29"¹⁸⁴

Kontroversene og diskusjonene omkring hvordan bevegelsen skulle organiseres tok ikke slutt, og fra 1770 og utover fikk konferansene stadig mer myndighet. I 1784, gjennom den såkalte "Deed of declaration" blir konferansens myndighet som styrende organ for bevegelsen formalisert.¹⁸⁵ John Wesley gav da den juridiske myndigheten formelt over til konferansen, og konferansen fikk gjennom det ansvaret både for å lede virksomheten og forvalte bevegelsens eiendommer. Wesley fikk god hjelp til dette av Thomas Coke, som senere hadde

¹⁸¹ Ibid: 313

¹⁸² ibid: 182

¹⁸³ ibid: 188

¹⁸⁴ ibid: 242

¹⁸⁵ Wesley Works 4: 503

en sentral rolle ved den formelle dannelsen av Metodistkirken i Amerika ¹⁸⁶ Selve teksten til dokumentet finnes i ”Journal” 4¹⁸⁷. Prosessen omkring hvordan dokumentet ble skrevet, og hvorfor John Wesley valgte å navngi 100 personer som formelt skulle utgjøre konferansen er beskrevet i ”Thoughts upon some late occurrences”¹⁸⁸, og ”Minutes of several conversations”¹⁸⁹. Det sentrale avnittet¹⁹⁰ i dokumentet lyder som følgende:

Now therefore these presents witness, that, for accomplishing the aforesaid purposes, the said John Wesley doth hereby declare, that the Conference of the people called Methodists, in London, Bristol, or Leeds, ever since there hath been any yearly Conference of the said people called Methodists in any of the said places, hath always heretofore consisted of the Preachers and Expounders of God’s Holy Word, commonly called Methodist Preachers, in connection with, and under the care of, the said John Wesley, whom he hath thought expedient year after year to summons to meet him, in one or other of the said places, of London, Bristol, or Leeds, to advise with them for the promotion of the Gospel of Christ, to appoint the said persons so summoned, and the other Preachers and Expounders of God’s Holy Word, also in connection with, and under the care of, the said John Wesley, not summoned to the said yearly Conference, to the use and enjoyment of the said chapels and premises so given and conveyed upon trust for the said John Wesley, and such other person and persons as he should appoint during his life as aforesaid, and for the expulsion of unworthy and admission of new persons under his care, and into his connection,¹⁹¹

Den juridiske og teologiske myndigheten over bevegelsen var nå gitt til konferansen, selv om konferansen i praksis ikke fikk selvstendig styringsmyndighet før etter Wesleys død. Ved at 100 konkrete personer var nevnt som de formelle medlemmer av konferansen, gjorde også at prinsippet om at John Wesley inviterte hvem han ville var brutt. Heitzenrater hevder at Wesley likevel fortsatte sin praksis med å invitere dem han ville ha med helt til sin død¹⁹²

Dette skrittet var viktig for den videre utviklingen av metodismen i England, og det fikk store konsekvenser for metodismen i Amerika. Det gav også Wesley muligheten til å konsentrere seg mer om virksomheten utenfor England. Samtidig førte det at John Wesley gav myndigheten til 100 konkrete predikanter /prester også til konflikt i engelsk metodisme etter

¹⁸⁶ Heitzenrater 1995: 282 ff

¹⁸⁷ Wesley Works 4: 503

¹⁸⁸ Wesley Works 13, s. 248

¹⁸⁹ Works bind 8: 330

¹⁹⁰ Heitzenrater 1995: 283

¹⁹¹ Wesley Works 4: 503

¹⁹² Heitzenrater 1995: 284

John Wesley's død.¹⁹³ Den formelle makten var gitt til predikantene og presteskapet, lekfolket hadde ikke lenger sete og stemme i konferansen.¹⁹⁴

Når konferansen blir gjort til styringsorgan betyr det at innholdet i nådemidlet "Den Kristne samtalen" igjen utvides. Konferansene, og "Den kristne samtalen" i konferansene handlet fremdeles om spiritualitet og teologi, men nå var "Den kristne samtalen" også blitt en styreform. Målet var fremdeles at man gjennom "Den kristne samtalen" i konferansene skulle komme frem til konsensusbeslutninger som ville tjene bevegelsen og utvikle den videre, men samtidig førte den nye og mer demokratiske styreformen til en politisering av bevegelsen og konferansene. Ulike personer og grupper hadde ulike meninger, og demokratiske valg og avstemninger ble mer og mer vanlig når beslutninger skulle fattes. Dette ser vi enda tydeligere når bevegelsen utvikler seg til kirke i Amerika.

3.3.1. Konferansen i Amerika.

Metodismen i Amerika begynte som en legmannbevegelse omkring 1760. Metodistene var immigranter som slo seg ned i den engelske koloniene på østkysten av Amerika. Båndene til England var sterke, og den anglikanske kirkes innflytelse stor.¹⁹⁵ Metodistene i England hadde i hovedsak kommet fra de laveste sosiale grupper, opp til håndverkere og handelsmenn. De første metodister i Amerika kom fra Nord-Irland og var stort sett farmere og håndverkere, og de startet først opp arbeid i og omkring New York.¹⁹⁶ Fra starten av ble mennesker fra ulike sosiale lag med i de metodistiske selskapene, og det var både sorte og hvite med i bevegelsen.¹⁹⁷ I 1769 sendte John Wesley de første legpredikantene for å styre arbeidet, og 2 år senere sendte han de første prestene.¹⁹⁸

Francis Asbury ble den sentrale lederen i amerikansk metodisme. Hans sterke engasjement for Wesleys teologi, tjeneste og organisasjon skapte den amerikanske metodismen. Den første konferansen for metodistpredikanter i "koloniene" ble holdt i 1773. På denne vedtok man å være lojale mot Wesley's lederskap, og man besluttet at man ikke skulle dele ut nattverden siden de fleste predikantene var lekfolk. Metodistene ble isteden oppfordret til å motta dåp og nattverd i de anglikanske soknekirkene. Etter dette møttes predikantene til regelmessige

¹⁹³ Marsh, Beck m.fl. 2004: 36

¹⁹⁴ Se pkt 3.2.3

¹⁹⁵ Cameron 1961: 84

¹⁹⁶ ibid: 85

¹⁹⁷ ibid: 87

¹⁹⁸ Prester son var ordinert i Den Anglikanske Kirke

konferanser, de adopterte systemet som de var kjent med fra England med kvartalskonferanser, distriktskonferanser og årskonferanser. Disse fungerte som de hadde gjort i England både som åndelige/spirituelle konferanser, som fellesskap mellom de tilstedværende, og som et sted hvor teologi og strategi kunne drøftes. Etter hvert ble også organisatoriske og mer kirkepolitiske spørsmål viktige.¹⁹⁹ Den amerikanske revolusjon fikk stor innflytelse på metodismen. At John Wesley hadde vært kritisk til revolusjonen svekket hans posisjon blant de som var for uavhengighet, og bevegelsen ble også svekket av at mange metodistpredikanter nektet å bære våpen til fordel for patriotene.²⁰⁰ Etter uavhengighetskrigen innså Wesley at det var nødvendig med forandringer i amerikansk metodisme.²⁰¹ På høsten 1784 sendte Wesley, Thomas Coke som prest og tilsynsmann for arbeidet i Amerika. Sammen med ham kom også Richard Whatcoat og Thomas Vasey som Wesley hadde ordinert til prester og ”eldste”²⁰². Thomas Cokes første oppdrag var at han skulle innsette Francis Asbury som tilsynsmann.²⁰³ Bakgrunnen for dette var at Wesley etter hvert hadde innsett at det var nytteløst for ham å lede bevegelsen i Amerika fra England. Asbury hadde gitt beskjed om at det var et skrikende behov for prester som kunne forvalte sakramentene. Han rapporterte at tusenvis av barn forble udøpte i Amerika, og at flere av medlemmene i ”selskapene” ikke hadde mottatt nattverd: ”...had not partaken of The Lords supper for many years”.²⁰⁴ Det var derfor spørsmålet om ordinasjon av egne metodistprester som ble det utløsende når det gjaldt etableringen av en egen kirke selvstendig fra den anglikanske.²⁰⁵ Dette synliggjør også hvor viktig nådemidlene og sakramentene var for John Wesley. Han var villig til å ordinere prester og dermed splitte metodismen fra Church of England, for at folket skulle få del i nådemidlene. Det var egentlig ikke en strid med utgangspunkt i læremessig uenighet som førte til bruddet med den anglikanske kirke, men det var nøden for menneskers åndelige liv som drev frem skillet. Bruddet kom av misjonsteologiske og praktisk – teologiske årsaker. Det handlet om hvordan metodistene best skulle kunne utføre oppdraget om å oppreise et hellig folk for Herren på det amerikanske kontinent. Biskop Hans Växby fanger godt opp det som den gang var, og som forhåpentligvis fremdeles er metodismens formål, når han i innledningen til den Nord- Europeiske Lære og Kirkeordningen skriver:

¹⁹⁹ Richey 1996: 22

²⁰⁰ Cameron 1961: 89

²⁰¹ Discipline 2004: 11

²⁰² Eldste er betegnelsen Metodistkirken bruker om sine ordinerte prester.

²⁰³ Richey 1996: 35

²⁰⁴ Heitzenrater 1995: 285

²⁰⁵ Ibid s 285

Metodistkirken tror i dag, som den har gjort fra begynnelsen, at det eneste sikre tegnet på en sann kristen kirke er dens evne til å oppsøke og redde de fortapte, spre pinsens ånd og liv, utbre skriftmessig hellighet og forvandle folk og nasjoner gjennom Kristi evangelium.

Metodistkirkens lære og kirkeordning har ikke noe annet mål en dette, å hjelpe kirken til å fullføre dette hellige oppdraget.²⁰⁶

Thomas Coke hadde av Wesley også fått med seg en ”Bønnebok” med ordning for gudstjenesten i Amerika. Denne inneholdt i tillegg de 25 trosartiklene. Det var viktig at åndelig liv/spiritualitet, lære/teologi og organisasjon sammen skulle legge grunnlaget for den nye kirken.

Julaften i 1784 møttes den såkalte julekonferansen i Baltimore. I to uker samtalte de om hvordan de engelske ”Large Minutes” som ble regnet som konstituerende for metodismen, kunne tilpasses amerikansk metodisme. Dessverre er det ikke bevart noe nøyaktig referat fra konferansen²⁰⁷, men resultatet var at Den Biskoppelige Metodistkirke ble organisert som et selvstendig kirkesamfunn i Amerika.. Her ble også Asbury og valgt til ”superintendent” sammen med Coke. Fra 1788 blir tittelen endret til biskoper.²⁰⁸

Valget av Asbury til ”Superintendent/ Biskop” er interessant. Han aksepterte kun å bli ”biskop” om han ble valgt enstemmig av konferansen.²⁰⁹ I sin dagbok skriver Asbury: ”Dr. Coke og jeg ble enstemmig valgt som superintendenter for kirken, deretter fulgte min ordinasjon..”²¹⁰ Det var dette som la grunnlaget for det spesielle forholdet som finnes mellom den demokratiske konferansestrukturen og den episkopale struktur som jeg beskrev i innledningskapitlet. Samtidig brytes også det episkopale mønster hvor biskop utnevner biskop av det demokratiske prinsipp. Beslutningen om å stifte en egen kirke i Amerika var Wesleys, det var også han som tok initiativet til de nødvendige ordinasjoner og gav myndighet til amerikanerne om å gjøre de nødvendige handlinger. Wesley oppfattes av amerikanerne som en skriftmessig biskop, og hans ordre om at Coke skal ordinere Asbury veier tungt. Men det faktum at Asbury ikke vil ta imot tjenesten som biskop uten at han enstemmig velges av konferansen, gir samtidig konferansen den besluttende myndighet.

²⁰⁶ Metodistkirkens Lære og Kirkeordning 1997:12

²⁰⁷ Richey 1996: 36

²⁰⁸ Tjenesten som biskop i Metodistkirken 1995

²⁰⁹ Living into the Future 2004

²¹⁰ Richey 1996: 36

Denne beslutningen skaper fremdeles spenninger innenfor UMC om hva som er episkopatets ansvarsområde og hva som er konferansenes ansvarsområde²¹¹

Grunnlaget for styreformen i UMC ble lagt allerede ved konferansen i 1784. Konferansen fikk myndigheten til å velge biskoper og andre tillitspersoner, og den gav seg selv myndighet til å bestemme lover og regler og til å utforme lære og kirkeordning for den nye kirken.²¹² Den gjorde det gjennom formelle avtemminger og ved å skrive lover og regler inn i en ”Discipline”. Det ble også tatt referat fra forhandlingene.

Den konstituerende julekonferansen tok også stilling i spørsmålet om slaveri, og slo fast at ingen som holdt slaver kunne være medlemmer av kirken.²¹³ Fra 1784 var nådemidlet ”Den kristne Samtalen” i konferanser fullt ut gjort til en styreform i kirken. Fremdeles er konferansen og nådemidlet ”Den kristen samtalen” både spiritualitet og teologisk metode, men nå er et tredje lag lagt til, konferansen har fullt ut blitt en styreform hvor man tror at Den Hellige Ånd leder kirken gjennom samtaler og demokratiske prosesser.

Julekonferansen i 1784 regnes som forløperen til ”Generalkonferansen” i kirken. Den første Generalkonferansen ble holdt i Baltimore i 1792. Denne fikk formell myndighet som det øverste besluttede organ i biskoppelige metodistkirken, og det ble bestemt at den skulle avholdes hvert 4. år. Samtidig bestemte man å formelt opprette Årskonferansene som det øverste organ innenfor et bestemt geografisk område. I 1792 var det 17 årskonferanser i Amerika. Dette tallet ble redusert til 7 i 1795²¹⁴, men økte siden ettersom kirkens arbeid vokste. Denne grunnleggende strukturen med ”Kvartalskonferanser” i den lokale menighet, ”distriktskonferanser” for en større krets av ”Kvartalskonferanser”, Årskonferanser med representanter fra alle kvartalskonferanser/menigheter, og Generalkonferanse med representanter fra alle Årskonferansene, er som vi har sett fremdeles den grunnleggende organisasjons og styringsstrukturen i kirken.²¹⁵

3.4. Oppsummering:

Begrepet ”Den kristne samtalen” var først knyttet til det åndelige fellesskapet i små grupper mellom de som var med i den gryende metodistbevegelsen. Det handlet om som vi har sett tidligere i oppgaven om en spiritualitet og en praksis som Wesleybrødrene kjente fra flere

²¹¹ Tjenesten som biskop i Metodistkirken har en grundig gjennomgang av dette tema.

²¹² Richey 1996: 35

²¹³ Cameron 1961: 99

²¹⁴ Richey 1996: 52 ff.

²¹⁵ Se pkt. 1.7.

hold. Etter hvert som bevegelsen vokste, og behovet for organisasjon, kontakt og kontroll økte, ble de små gruppene organisert i større selskaper og konferanser, og disse fikk betydning som "vennefellesskap" og identitetsbyggende fellesskap. Når Wesley innkaller predikantene til den første konferansen i 1744, blir "konferansen" et forum for teologisk rådslagning hvor man bruker "Den kristne samtalen" som metode for å forstå og klargjøre tro og lære, og for hvordan man skal omsette troen i praksis. Det er på dette tidspunkt fremdeles John Wesley selv som styrer bevegelsen. Når forløperen til UMC, Den Episkopale Metodistkirken dannes i Amerika blir "konferanse" fullt ut forstått som en styreform. Nå blir den "Den Kristne Samtalen" det middel som skal gi hjelp til å lede og styre kirken. Åndens ledelse gjennom "Den kristne samtalen" blir synliggjort i demokratiske former. Noen ganger fører "Den kristne samtalen" at man gjennom konsensus kan si "Den Hellige Ånd og vi har besluttet", andre ganger må man foreta valg og flertallsbeslutninger, men fremdeles har man en visshet om at det er "Den Hellige Ånd og vi som beslutter".

"Den kristne samtalen" og "konferansebegrepet" er som vi har sett vitale begrep som stadig har fått nytt innhold parallelt med fremveksten av metodismen og Metodistkirken. Det er umulig å forstå disse begrepene uten å knytte dem til røttene i de små grupper og klasser som begrepene vokste ut fra. Konferansene – både de små klassene og de større konferansene, var fra begynnelsen av de spirituelle sentrene i metodismen. De vokste ut fra en visshet om at Kristus ved sin Ånd var tilstede når troende mennesker kom sammen. Følgende sitat fra 1747 beskriver dette:

Når vi er i Konferanse, la oss være spesielt oppmerksomme på å sette Gud i sentrum.... La oss be for hverandre, og om at Gud må velsigne vårt arbeid.²¹⁶

Slik jeg ser det er Metodistkirkens måte å organisere seg på en gave fra Wesley og de første metodister, og det er en gave fra Gud som leder ved sin Ånd og formidler sin nåde gjennom menneskers samtale. P. Wogaman påpeker noe av det samme når han skriver:

Wesley took the vast outpouring of spirit and energy of the movement and gave it institutional structure.....the hearth of Wesley's structure was the "class meeting" Initially, the organizational

²¹⁶ ²¹⁶ Richey 1996: 18

structure eas to provide face to face settings in which the Methodists could be known and loved and held accountable by one another for their service to Christ.²¹⁷

R. Richey bruker begrepene Polity, Fraternity og Revival når han skal beskrive innholdet i metodismens konferansebegrep.²¹⁸ Oversatt skulle det bli ”Styreform”, ”broderfellesskap” og ”vekkelse”. Dette samsvarer godt med de tre lagene/ betydningene som jeg har vist gir innhold til ”Den kristne Samtalen”. Metodismen er bygget opp omkring en forståelse av at Guds nåde er virksom og i funksjon når Guds folk kommer sammen. Det trekkes ikke skarpe linjer mellom styring, teologi, åndelig fellesskap og vekkelse. Metodistisk teologi er praktisk teologi og erfaringsteologi. Teologien skapes i fellesskapet mellom de troende, og den skapes i møte med den verden man er satt til å tjene. I det neste kapitlet vil jeg utdype dette mer ved å redegjøre for å drøfte videre John Wesleys og metodismens forståelse av nådemidlene av ”Den kristne samtalen” som et nådemiddel.

²¹⁷ Wogaman 1995:33-34

²¹⁸ ibid s.22

4. ”Den kristne samtalen” som nådemiddel

I dette kapitlet drøfter jeg mer inngående hvordan John Wesley forstod ”Den kristne samtalen”, og jeg reiser spørsmålet om Metodistkirken i dag har glemt den wesleyanske forståelsen av dette nådemidlet.

4.1. Med utgangspunkt i John Wesley tanker.

Som vi allerede har sett i det foregående avsnittet så regnet John Wesley ”Den kristne samtalen” som ett av de fem innstiftede nådemidlene. For ham betydde det at når to eller flere kristne kom sammen for å samtale om troen og om hvordan den skulle praktiseres så var det en regelmessig kanal for Guds nåde.²¹⁹ Han kan bruke andre ord for beskrive det samme: Noen steder taler han om kristent fellesskap eller bare fellesskap²²⁰, andre steder kirke,²²¹ komme sammen,²²² konversasjon og kommunikasjon²²³. Det bibelske utgangspunktet for hans tenking var Apostlenes gjerninger 2. 42. I hans egen oversettelse av Det Nye Testamentet heter det:

And they continued steadfast in the teaching of the apostles, and the fellowship, and the breaking of bread, and the prayers.”²²⁴

Så kommenterer han teksten som følgende:

And they continued steadfast - So their daily Church communion consisted in these four particulars: 1. Hearing the word; 2. Having all things common; 3. Receiving the Lord's Supper; 4. Prayer. Ye different sects, who all declare, Lo here is Christ, and Christ is there; Your stronger proofs divinely give, And show me where the Christians live!²²⁵

Vi legger merke til at Wesley i sin kommentar til teksten ikke bruker ordet fellesskap, men uttrykket “Having all things common”. Ordet på grunnteksten er ”koinonia”. Det er tydelig at Wesley ønsker å gi koinonia et rikest mulig meningsinnhold. Det rommer fellesskapet av troende, å dele en felles tro og å være ett i hjerte og sinn, det å møtes daglig for å ”være

²¹⁹ Chilcote 2002: 92-93

²²⁰ Wesley Works 6: 110 (Sermon Self-denial)

²²¹ Borgen 1972: 106

²²² ibid 106

²²³ Wesley Works 8: 286

²²⁴ Wesley Notes upon NT 1996: 401

²²⁵ Ibid:401

kirke”.²²⁶, og det å ha et felles oppdrag. Brian Beck påpeker i en artikkel om ”Connexion and Koinonia”²²⁷ at koinonia ikke er et valg for kirken. Kirken er fellesskapet av troende. Han sier videre at koinonia bygger relasjoner mellom mennesker, og at koinonia er misjonsorientert fordi man i fellesskap har et oppdrag fra Kristus.

Når Wesley velger å bruke begrepet ”Den kristne samtalen” når han skal beskrive nådemidlet, så får han etter min oppfatning frem disse ulike dimensjonene i ”Koinonia”. Det beskriver ikke bare en passiv gruppe mennesker som kommer sammen, men det beskriver troende mennesker som kommuniserer og som kommer sammen for å bygge relasjoner, praktisere troen og samtale om troen, og ikke minst samle seg om et felles oppdrag. Han får frem at det handler både om ord og handling, noe som jeg har vist henger sammen med hele hans syn på nåden og bruken av nådemidlene som en sentral del av kristen praksis. Colin Williams²²⁸ skriver at bakgrunnen for John Wesley’s tanker om ”Den kristne samtalen” var at han var overbevist om at det viktigste for de første kristne/ urkirken var at de la sterk vekt på smågrupper når de skulle bygge fellesskap og fostre i troen. Han mente det også var det viktigste metodismen som bevegelse kunne gjøre. Følgende avsnitt fra hans dagbok trekkes ofte frem:

I was more convinced than ever, that the preaching like an Apostle, without joining together those that are awakened, and training them up in the ways of God, is only begetting children for the murderer. How much preaching has there been for these twenty years all over Pembrokeshire! But no regular societies, no discipline, no order or connection; and the consequence is, that nine in ten of the once-awakened are now faster asleep than ever.²²⁹

Wesley mente det var nytteløst å forkynde Ordet om man ikke samtidig organiserte de troende i fellesskap. Uten grupper og fellesskap ble det ingen vekst og ingen orden på kristenlivet, og konsekvensen av det var at folk falt fra troen. Colin Williams påpeker også at ”Den kristne samtalen” har betydning for det kristne vitnesbyrde. Det er viktig å planlegge samtalen godt, fordi det er alltid noen som lytter, og når noen lytter så formidler de kristne nåden videre til tilhørerne. Wesley sa dette slik:

²²⁶ Borgen 1972: 107

²²⁷ Maddox 1998: 138

²²⁸ Williams 1969: 135

²²⁹ Wesley Works 3: Journal : from october 29, 1762, to may 25, 1765., 13

Are you convinced how important and how difficult it is to “order your conversation right?” Is it “always in grace? seasoned with salt? meet to minister grace to the hearers?”²³⁰

Nådemidlet ”Den kristne samtalen” er ikke bare en kanal for Guds nåde til oss, men det er også en kanal hvorigjennom de kristne formidler nåden videre til andre. Wesley var målbevisst, også når det gjaldt ”Den kristne samtalen”. Han mente det var viktig å ha et mål når kristne samtalte sammen. Man skulle heller ikke sløse med tiden, men bestemme seg for hvor lenge man skulle holde på. Han understreket at ”Den kristne samtalen” skulle slutte og starte med bønn. Dette kommer tydelig frem i fortsettelsen av avnittet vi nettopp siterte fra:

Do not you converse too long at a time? Is not an hour commonly enough? Would it not be well always to have a determinate end in view; and to pray before and after it?²³¹

Wesley vil ikke si at enhver samtale mellom kristne er et nådemiddel, heller ikke at nådemidlet er i funksjon bare fordi man er samlet til konferanse. Han er som alltid opptatt av det som fungerer, derfor påpeker han hele tiden hvor viktig det er å ta ”Den kristne samtalen” på alvor, og å legge til rette for at samtalen kan fungere som en kanal for Guds nåde. Nådemidlet ”Den kristne samtalen” er Wesleys forsøk på å konkretisere og gi innhold til det nytestamentlige koinoniabegrepet. Det rommer ”det hellige samfunn” og ”fellesskapet av troende”, samtidig som vekten legges på det som skjer når de troende samtaler med den hensikt at de selv skal motta nåde så de kan vokse i troen, og at de skal bli i stand til å formidle nåden videre. . For Wesley var utgangspunktet den lille gruppen, men han ville at nådemidlet ”Den kristne samtalen” skulle prege hele den organisasjonen han fikk være med å bygge. I boken ”Marks of Methodism” utdyper R. Richey John Wesleys syn på ”Den kristne samtalen” på følgende måte:

He meant by that the deep, probing engagement of persons in sustained conversation about one another’s spiritual estate, ; about how the chain of sin might be loosed; about the effort needed to respond to grace; about the direction in which to move. Conferencing had indeed to do with spiritual journey in which individuals moved with a group, were aided by a group, existed in the context of a group. Christian perfection spelled out the individual “Telos”. Zion, a term American Methodists used for their connection, spelled out the corporate “telos”. Connectionalism, especially as conferencing, has constituted a way of being “church.”²³²

²³⁰ Wesley Works 8: 323

²³¹ Ibid: 323

²³² Richey 2005: 34

”Den kristne samtalen”, er en måte å være kirke på. Det er ikke kirken som institusjon i seg selv som beskrives som nådemidlet, men nådemidlet er i funksjon når kristne mennesker samtaler, rådfører seg og sammen lytter til Åndens ledelse. ”Den kristne samtalen” blir på den måten et nådemiddel for den enkelte på frelsens og helliggjørelsens vei mot ”Telos”,²³³ samtidig som det er et nådemiddel som viser at de kristne trenger hverandre. Alle er avhengige av fellesskapets støtte, ingen kan leve som kristne uten å hente næring fra fellesskapet og gruppen.

Jeg opplever at Wesley gjennom beskrivelsen av nådemidlet ”Den kristne samtalen” på god måte har klart å fange opp hva som skal være kjernen i det kristne fellesskap. Kirken er ikke primært en organisasjon, men et levende fellesskap av troende mennesker, som lever i og av nåden, og som formidler nåde videre til andre mennesker. Når det er sagt så er det også en fare i måten John Wesley synes å tenke. Spørsmålet er om han noen ganger kan bli for dynamisk, og at han legger så mye vekt på resultater, enten det nå er som kvalitativ vekst gjennom helliggjørelse, eller kvantitativ vekst gjennom at flere mennesker ble omvendt og sluttet seg til bevegelsen. Jeg savner noen ganger å høre at kirken er Jesu legeme uansett, at den er tilstede i verden på tross av alle sine feil og mangler. Samtidig er det viktig å ikke glemme at Wesley ledet en fornyelsesbevegelse innefor en etablert kirke, og at drivkraften hans var at han ”elsket Gud over alle ting, og sin neste som seg selv”.²³⁴ I det korte essayet fra 1742 som har fått tittelen ”Karakteren til en metodist” beskriver Wesley hva han mener kjennetegner en metodist. I de korte utdragene nedenfor merkes det at her skriver en mann som brenner for sin sak og som er opptatt av at troen og nåden skal gjennomsyre hele livet.

Om kjærligheten til Gud og nesten skriver han:

What then is the mark? Who is a Methodist, according to your own account?” I answer: A Methodist is one who has “the love of God shed abroad in his heart by the Holy Ghost given unto him;” one who “loves the Lord his God with all his heart, and with all his soul, and with all his mind, and with all his strength.” God is the joy of his heart, and the desire of his soul; which is constantly crying out, “Whom have I in heaven but thee?”²³⁵

Og om bønnen:

²³³ Modenhet, kristelig fullkommenhet.

²³⁴ Matteus 22.37-40

²³⁵ Wesley Works 8: 341

...For indeed he “prays without ceasing.” It is given him “always to pray, and not to faint.” Not that he is always in the house of prayer; though he neglects no opportunity of being there.²³⁶

Og om det kristne livet:

...By consequence, whatsoever he doeth, it is all to the glory of God. In all his employments of every kind, he not only aims at this, (which is implied in having a single eye,) but actually attains it. His business and refreshments, as well as his prayers, all serve this great end. Whether he sit in his house or walk by the way, whether he lie down or rise up, he is promoting, in all he speaks or does, the one business of his life; whether he put on his apparel, or labor, or eat and drink, or divert himself from too wasting labor, it all tends to advance the glory of God, by peace and goodwill among men.²³⁷

Og om den kristnes måte å snakke på:

...He cannot join in or countenance any diversion which has the least tendency to vice of any kind. He cannot “speak evil” of his neighbor, any more than he can lie either for God or man. He cannot utter an unkind word of any one; for love keeps the door of his lips. He cannot speak “idle words;” “no corrupt communication” ever “comes out of his mouth,” as is all that “which is” not “good to the use of edifying,” not “fit to minister grace to the hearers.” But “whatsoever things are pure, whatsoever things are lovely, whatsoever things are” justly “of good report,” he thinks, and speaks, and acts, “adorning the Gospel of our Lord Jesus Christ in all things.”²³⁸

I denne konteksten må det Wesley skriver om “Den kristne samtalen også forstås. For ham er det er kvaliteten og dynamikken i det kristne fellesskapet som er det viktige, og han viser at et kristent fellesskap hele tiden er avhengig av å motta nåde og kraft om det skal fungere.

Dette stemmer godt med Jesu egen beskrivelse av menigheten som grener på et tre:

Bli i meg, så blir jeg i dere. Likesom grenen ikke kan bære frukt av seg selv, men bare hvis den blir på vintreet, slik kan heller ikke dere bære frukt hvis dere ikke blir i meg. 5 Jeg er vintreet, dere er grenene. Den som blir i meg og jeg i ham, han bærer mye frukt, men uten meg kan dere intet gjøre.²³⁹

²³⁶ Ibid: 343

²³⁷ ibid: 345

²³⁸ ibid: 345

²³⁹ Johannes 15.4-5

Som grener er hver enkelt kristen helt avhengig av den kraft og nåde som kommer fra ham som er selve ”vintreet”. Samtidig skal menigheten være et paktsfellesskap hvor man skal kunne regne med hverandre og stole på hverandre og hvor alle er avhengige av hverandre. Paulus kaller det kristne fellesskap for Kristi kropp: Dere er Kristi kropp, og hver enkelt er dere hans lemmer.²⁴⁰ Det kristne fellesskapet er Kristi kropp på jord. En lege minnet meg om at de er bare de lemmer som lever som er en virkelig del av legemet. Proteser og kunstige lemmer kan se virkelige ut, men de lemmer som hører med til kroppen er de som blodet gjennomstrømmer. De kristne med-lemmene lever i et avhengighetsforhold til hverandre, og de er helt avhengige av kraften som gjennomstrømmer legemet. Derfor handler ”Den kristne samtalen” om en visshet hos de troende om at Kristus er sammen med når de samles, og at han ved sin nåde og sin Hellige Ånd leder dem når de samtaler med hverandre. Det er et fellesskap av troende, en menighet, som har oppdaget at Kristus er midt i fellesskapet.²⁴¹

Wesley trekker ikke skarpe skillelinjer mellom de ulike nådemidlene. Alle er de kanaler for Guds nåde, og de virker ofte samtidig. Når kristne kom sammen så samtalte de, studerte skriften, delte nattverden, fastet og ba sammen. ”Den kristne samtalen” beskrives derfor noen som et nådemiddel i seg selv, og da handler det primært om hvordan de troende kommuniserer med hverandre og om hvordan Ånden møter dem i samtalen, andre ganger er ”Den kristne samtalen” en mer generell beskrivelse av det som foregår i hele de troendes fellesskap når de troende henter næring til liv og tjeneste gjennom alle nådemidlene.

4.2. ”Den kristne samtalen”, et glemt nådemiddel?

Konferansebegrepet er ikke ukjent i norsk metodisme. Allerede fra kirkens begynnelse i landet for 150 år siden har konferansebegrepet vært viktig. Metodistkirken i Norge var et resultat av amerikansk misjon, og systemet med klasser for de troende og konferanser som var åndelig fellesskap og styrende organ ble innført helt fra starten. Den første kvartalskonferansen²⁴² i Norge ble holdt i Sarpsborg 26.11. 1856, drøye to måneder etter at den første metodistmenigheten ble dannet i Sarpsborg 11/9-1856. I årene som kom vokste antallet menigheter/kvartalskonferanser, og i 1867 ble det første ”Misjonærmøtet” holdt i Fredrikshald (Halden.) Disse møtene fungerte som årskonferanser²⁴³ frem til Den Norske

²⁴⁰ 1 Kor 12. 12-27

²⁴¹ Malm 1996: 142 Dere er Kristi kropp, og hver enkelt er dere hans lemmer.

²⁴² Konferanse i en lokal menighet. I dag kalt pastoratkonferanse.

²⁴³ Det var i alt 9 slike misjonskonferanser

Årskonferansen ble organisert i 1876.²⁴⁴ Systemet med tilsynsmenn ble innført, og kirkens arbeid stod under direkte biskoppelig tilsyn fra Amerika. De amerikanske biskopene hadde liten betydning for arbeidet i Norge. Dannelsen av menigheter og organiseringen av kirken ble først å fremst utført av lekfolk og prester.²⁴⁵ Derfor ble det tilsynsmennene som virkelig fungerte som biskoper.²⁴⁶ Dette endret seg først når den første europeiske biskop, John L. Nuelsen ble utnevnt i 1912.

I perioden fra den første årskonferansen og frem til 1890 ble antallet metodister i Norge fordoblet, og det var ikke enkelt å skape en struktur som både kunne styre bevegelsen og ta vare på de troende. I samme periode, og i årene som fulgte, utviklet metodismen seg fra å være en bevegelse med en ganske enkel struktur, til en mer komplisert kirkestruktur med ulike organer, underavdelinger og konferanser. Hassing har påpekt at denne forandringen ikke foregikk uten problemer, og han trekker særlig fram det som skjedde med klassemøtene. Klassemøtene var stedet der nye medlemmer ble opplært og tilpasset fellesskapet. De var derfor viktige både for kirkens åndelige liv og dens strukturelle oppbygging. Allerede ved århundreskiftet var kun 25 % av metodistene med i en klasse, og i 1920 var klassene borte. Hassing mener at mye av årsaken til dette var pastorenes sentraliserte makt på bekostning av lekfolkets rolle. Pastorene overtok mange av klasseledernes oppgave. De klarte ikke å opprettholde den personlige kontakt klasselederne hadde hatt, og samtidig ble de lege lederne passivisert.²⁴⁷ Også når det gjaldt møter og gudstjenester ble disse mer og mer overtatt av pastorene. Lekfolket ble en passiv tilskuerskare. Heller ikke i Årskonferansen fikk lekfolket innflytelse. Her var det kun pastorene som hadde stemmerett. Så samtidig som samfunnet ble mer og mer demokratisk, og lekfolk ble valgt til ansvarsfulle stillinger i lokalpolitikk, avholdsbevegelse med mer, så ble de utstengt i den kirken som hadde vokst frem som en lekmannsbevegelse. Dette førte til dannelse av lekmannsforening og kamp for lekfolkets saker. I 1919 godkjente Den Norske Årskonferansen at lekfolk skulle få sete og stemmerett i konferansen, men først i 1932 etter vedtak i generalkonferansen ble reformen gjennomført. Da var allerede norsk metodisme slitt i stykker av indre maktkamp og kirkepolitikk i følge Hassing.²⁴⁸ Selv om jeg tror Hassing har mye rett i det han skriver både om klassemøtene og om lekfolkets rolle, så tar han etter min mening for sterkt i når han sier at norsk metodisme

²⁴⁴ Thorkildsen 1926: 171

²⁴⁵ Tjenesten som biskop i Metodistkirken: 8.

²⁴⁶ Hassing 1991: 97.

²⁴⁷ Ibid: 106

²⁴⁸ Ibid: 109

var slitt i stykker allerede før 1932. Faktum er at kirken fortsetter å vokse frem til 1947, etter det begynner en svak nedgang i medlemstallet. Men, det er tydelig at kirken allerede før 2. Verdenskrig opplevde alvorlige ”sykdomstegn”.

Spørsmålet jeg reiser meg er om dette også kan handle om en manglende forståelse og bevissthet om at konferansebegrepet hadde vokst frem fra forståelsen av ”Den kristne samtalen” som et nådemiddel. Selv om klassemøter og konferanser i den første tiden i Norge hadde en funksjon i forhold til spiritualitet og fellesskap, så synes det snart som om mye av vekten ble lagt på styreformene, og på hvordan man skulle administrere kirkens virksomhet. De teologiske samtalene synes nesten fraværende, noe som til dels hang sammen med at samtaler omkring slike spørsmål hørte til i Generalkonferansen i Amerika. De norske metodistene overtok i hovedsak det som var blitt definert som metodistenes tro og lære andre steder. Hassing påstår også at kirken ved århundreskiftet var preget av teologisk og etisk konservatisme. Kirken og dens teologer maktet ikke å gi svar på de spørsmål som opptok folk, det gjaldt spørsmål som bibelkritikk, darwinisme, sosialisme og spørsmålet om hvem Gud er.²⁴⁹ Han hevder at denne uviljen mot å behandle teologiske spørsmål, førte til at metodistene vendte seg til konservative lutherske talsmenn for å få svar.²⁵⁰

Referatene fra årskonferansene fra de første 50-60 år forteller om store møter, ildfulle taler og ”mye kraft”, samtidig kan det synes ut fra en lesing av referatene hos Thorkildsen²⁵¹ at veldig mye dreide seg om organisasjon og hva vi i dag ville kalle byråkrati. Det er ikke gjort noen virkelige undersøkelser over hvordan denne utviklingen har vært i Norge etter 2. verdenskrig. Mitt inntrykk er allikevel at det ikke har skjedd store forandringer i positiv retning. Pastorkonferansene på lokalplan har blitt rene forretningsmøter, distriktskonferansene er borte, og årskonferansene minner mest om et landsmøte i en hvilken som helt annen organisasjon. Konferansene er flyttet til hotell og konferansesenter, og de har mindre og mindre betydning for de lokale menigheter og den enkelte metodist når det gjelder spiritualitet. De teologiske samtalene er helt borte i de lokale konferanser og foregår heller nesten aldri i årskonferansen.

²⁴⁹ Ibid:101

²⁵⁰ Ibid:102

²⁵¹ Thorkildsen 1926:

Det er interessant at ved å gjennomgå de norske metodistteologiske bøkene som har vært tilgjengelige for meg så finner jeg ikke noe sted verken ”konferansen” eller ”Den kristne samtalen” beskrevet som nådemiddel. Noe av årsaken kan være at tidligere forfattere har slitt med det samme oversettelsesproblemet som jeg, men det kan også synes som begrepet er blitt erstattet av ord som ”Hellig Samfunn”, ”Menigheten” og ”Kirken”. Det er viktig å presisere at dette nødvendigvis ikke er feil. Wesley kunne bruke disse begrepene nærmest synonymt med ”Den kristne samtalen. Samtidig, ved at vi ikke er bevisst at ”Den kristne samtalen” i seg selv er et nådemiddel, så er jeg redd for at vi kan gå glipp av den Åndens kraft som formidles gjennom nådemidlet, og vi mister vissheten om at Ånden faktisk kan lede kirken gjennom dette nådemidlet.

I min gjennomgang av bøkene har jeg funnet følgende: I Katekismen ”Vår Tro”,²⁵² nevnes ”Kirken eller De hellige Samfunn” som nådemidlet. I ”Vår Kristne Tro”,²⁵³ boken som vel må regnes som den mest betydningsfulle norske metodistdogmatikken etter krigen, skriver biskop Odd Hagen om ”de helliges samfunn”. Han bruker også betegnelsen ”menigheten”. E. Anker Nilsens bok ”Kristendom for alvor”²⁵⁴ som har nåde som et hovedtema berører ikke nådemidlene i det hele tatt. I boken ”Kristenlivets muligheter”²⁵⁵ som kom ut få år senere behandles Åndens gjerning og nådemidlene mer omfattende. Her beskrives ”menigheten” som nådemidlet, uten at det gis en grundig innføring i hva det betyr. Det nærmeste er når han skriver:

”Det er her i menigheten jeg kan ta imot Guds velsignelser. Dernest er de her jeg kan være med de andre og formidle de velsignelser jeg selv har fått.”²⁵⁶

I samme bok finnes også et kapittel om Åndens ledelse. Her et det et avsnitt om de midler Ånden bruker for å lede oss. Her nevnes ”De hellige samfunn” sammen med Guds Ord og direkte tiltale fra Ånden. Utsendelsen av Paulus og Barnabas²⁵⁷, og apostelmøtet i Jerusalem²⁵⁸ brukes som eksempler. I sin kommentar til disse skriftstedene trekker Nilsen kun fram at:

²⁵² Vår tro 1956: 36

²⁵³ Hagen 1953: 215 ff

²⁵⁴ Nilsen 1958:

²⁵⁵ Nilsen 1963: 79

²⁵⁶ Ibid: 80

²⁵⁷ Apostlenes gjerninger 13.2-4

²⁵⁸ Ibid 15.28

”det er grunn til skepsis om en har fått en åpenbaring som ikke er i overensstemmelse med menighetens tarv. Det er alltid nyttig å søke menigheten med det en mener en har fått av Guds Ånd. Det er ingen fare ved denne korreksjonen.”²⁵⁹

Som vi har sett tidligere er det å ”prøve åndene”²⁶⁰ et viktig element når Ånden leder gjennom ”Den kristne samtalen” i menigheten. Men det synes noe underlig at dette er den eneste betydningen som trekkes frem. Tekstene som er brukt som eksempler handler like mye om hvordan Ånden gjennom ”Den kristne samtalen” i menigheten leder menigheten til å velge ut de mennesker som har kall og gaver til tjeneste, for så å sende dem ut, og de handler om hvordan menigheten gjennom teologisk samtale kommer frem til hva som skal læres, forkynnes og praktiseres, for så frimodig å bekjenne ”Den Hellige Ånd ” og vi har besluttet. Det er bemerkelsesverdig at en av de teologene som preget den norske metodismen mest fra slutten av 50 tallet og frem til midten av 70 tallet ikke relaterer noe av dette til Wesleys tanker om ”Den kristne samtalen” og til betydningen av ”konferansene”.

I Tore Meistads bok ”Frelsens Vei”²⁶¹ er heller ikke ”Den kristne samtalen” nevnt som nådemiddel, kun ”De helliges samfunn”. I boken ”Metodister i Norge”²⁶² som er en håndbok for nye medlemmer er det ”menigheten” som nevnes som nådemiddel. I boken ”Nådemidlene”²⁶³ som kom ut i 1983 tas det utgangspunkt i de 5 B er. Nådemidlet kalles da ”Brorskapet” og i den senere drøftingen: ”De helliges samfunn”. Det nærmeste vi kommer ”Den kristne samtalen” i denne drøftingen er under avsnittet ”vokse i nåden” hvor det skrives om nye troende som har behov for de mer erfarne kristnes hjelp og støtte. Her trekkes husmenighetene og de små gruppene i den første kristne menighet frem som forbilder for de metodistiske klasse møtene.²⁶⁴ Så langt jeg kjenner til er den eneste norske metodistteologen som har drøftet ”Den kristne samtalen” inngående Biskop Ole E. Borgen. Det gjøres på engelsk i boken ”John Wesley on the Sacraments” som jeg har sitert fra flere ganger. Jeg tror derfor dette handler om mer enn et oversettelsesproblem. Det kan synes som om ”Den kristne samtalen” er det glemte nådemiddel i norsk metodisme. Ved å bruke begrep som samfunn, menighet og kirke har man mistet forståelsen av ”Den kristne samtalen” som en dynamisk prosess og et selvstendig nådemiddel som fungerer når troende kommer sammen for å samtale

²⁵⁹ Nilsen 1963: 93

²⁶⁰ Se 3.2.2.

²⁶¹ Meistad 1992: 196 ff

²⁶² Metodister i Norge og andre steder 1994: 8

²⁶³ Borgen, Meistad 1983: 5 og 33 ff

²⁶⁴ ibid s. 36

og rådslå under Åndens ledelse og innflytelse. John Dysjeland som har undersøkt norske metodistpresters forkynnelse hevder at norsk metodistisk teologi er blitt sterkt påvirket av luthersk kristendomsforståelse. Dette hevder han har ført til at forståelsen av nåden som forvandlende kraft er blitt borte, og at forståelsen av nåden er blitt mer knyttet til tilgivelse av synd enn til vekst i nåden.²⁶⁵ Tore Meistad hevder lignende synspunkter når han skriver om helliggjørelse og skriver at

Helliggjørelsesforkynnelsen er svekket på grunn av manglende forkynnelse av nattverden som nådemiddel. For John Wesley var metodismen uttrykk for vekkelser og nådemiddelkristendom på samme tid²⁶⁶

Jeg vil hevde det samme i forhold til ”Den kristne samtalen”. Hvis den wesleyanske forståelsen av dett nådemidlet blir borte fra teologien og forkynnelsen, så mister de små klassene og gruppene sin egentlige betydning, og de større konferansene ender opp som forretningsmøter i en hvilken som organisasjon. Når den teologiske rådslagningen og refleksjonen synes å være borte både fra de lokale, regionale og sentrale konferanser, står kirken i fare for å miste sin identitet. For i en kirke må teologien være grunnlaget for strategi og ledelse. Det kan synes som om den bevegelsen som startet som en levende organisme, hvor spiritualitet, teologi og styring ble holdt sammen gjennom nådemidlet ”Den kristne samtalen”, har blitt en organisasjon hvor det å komme sammen til ”konferanse” mest handler om administrasjon og byråkrati.

En interessant parallell til utviklingen i norsk metodisme er utviklingen i England. Angela Shier Jones har gjort en større undersøkelse om hva som har skjedd med ”konferansene” i England, og hun bekrefter de samme tendensene der. Hun sammenlikner nåtidens konferanser med den første i England, og sier at mens John Wesley og hans medarbeidere brukte det meste av tiden i konferansen til å samtale om teologi, og kun den siste dagen til å snakke om ”ordninger”, så er dagsorden nå helt omvendt. Det meste av tiden brukes nå til diskusjon om ordninger og forretninger, teologien er det nesten ikke plass til. Hun reiser spørsmålet om dette er en konsekvens av at konferansen ble et styrende organ i kirken, og at det førte til at spiritualitet og teologi ble skjøvet i bakgrunnen.

²⁶⁵ Dysjeland 1987: 111.

²⁶⁶ Meistad 1991: 28

Hun har også gjennomgått hvilke typer teologiske saker den engelske årskonferansen har drøftet når den faktisk har gitt plass til teologien. Hun konkluderer med at det oftest har vært ekklesiologi, saker som har vært nært knyttet til hvordan kirken skulle ”ordne” sitt liv, og ofte knyttet til prestenes rettigheter og plikter.²⁶⁷

Amerikansk litteratur om emnet bekrefter det samme. Richey skriver:

By the late 20.th century, conferences seemed no longer a means of grace and, at times, no longer very serviceable entities. The quarterly conference, once a primary vehicle of Methodism’s revival and of its evangelistic mission on local level, had been subsumed within congregations and transformed into an annual business meeting. Its drama now focussed on the setting of salaries and accepting of apportionments. General conference, once the primary expression of Methodism’s connectional polity had lost key elective responsibilities....

...Annual conferences once the primary locus of Methodism’s fraternity had, as we have just noted, embraced new members and grown to bloated size. They struggled with procedures and structures that would make large, pluralistic lay and clergy affairs genuine community. Were conference a means of grace?²⁶⁸

Er ”Den kristne samtalen” fremdeles et nådemiddel, eller har metodistkirken i England, USA og Norge mistet noe av dette vitale og dynamiske element som engang var et av kjennetegnene på bevegelsen. Hvis så er tilfelle så er også muligheten stor for at det som engang var John Wesleys store redsel kan bli virkelighet. I et brev til konferansen i Chester i 1785 skrev han:

I AM not afraid that the people called Methodists should ever cease to exist either in Europe or America. But I am afraid, lest they should only exist as a dead sect, having the form of religion without the power. And this undoubtedly will be the case, unless they hold fast both the doctrine, spirit, and discipline with which they first set out.²⁶⁹

²⁶⁷ Marsh, Beck m.fl. 2004: .82-94.

²⁶⁸ Richey 2005: 17 ff

²⁶⁹ http://www.godrules.net/library/wesley/274wesley_m2.htm 10.04.06

5. “Den kristne samtalen”, nådemidlet som kan vitalisere kirken.

Jeg tror, at en gjenoppdaging av nådemidlet ”Den kristne samtalen” er et viktig element som kan bidra til å vitalisere Metodistkirkens, og andre kirkers, tro, liv og praksis. I oppgaven har jeg vist hvordan ”Den kristne samtalen” i historien har vært en effektiv kanal for Guds nåde, som har gitt kraft og energi til samtaler om viktige teologiske spørsmål²⁷⁰, til det åndelige livet og fellesskapet mellom metodistbevegelsens og Metodistkirkens medlemmer²⁷¹, og det har vært et nådemiddel som har vært avgjørende for oppbyggingen, organiseringen og ledelsen av et av verdens største protestantiske kirkesamfunn. Forståelsen av, og praktiseringen av ”Den kristne samtalen”, har i historien vært et uttrykk for metodistenes tro på at det er Kristus, som Kirkens Herre, som leder sin kirke ved sin Hellige Ånd.²⁷² Derfor har man frimodig våget å si slik apostlene gjorde når viktige beslutninger var fattet: ”Den Hellige Ånd og vi har besluttet”.²⁷³

5.1. Gjenoppdage hva skrift, tradisjon, erfaring og fornuft viser.

Spørsmålet blir derfor. Hvordan kan Metodistkirken gjenoppdage ”Den kristne samtalen” som et nådemiddel? Jeg tror mye av svaret handler om å bli bevisst, og å våge å ta i bruk denne kanalen for Guds nåde. Innledningsvis i oppgaven nevnte jeg at man i Metodistkirken ofte bruker den såkalte ”Quadrilateralen”²⁷⁴ som tolkningsprinsipp for hva man skal tro, lære og praktisere. Dette firefoldige tolkningsprinsipp, som i utgangspunktet stammer fra John Wesley sier at: Kristentroens levende kjerne er åpenbart i skriften, opplyst av tradisjonen, gjort levende gjennom personlig erfaring, og bekreftet av fornuften.²⁷⁵ Det faller utenfor denne oppgavens tema å redegjøre grundig for denne teologiske modellen, men den gir oss allikevel god hjelp når spørsmålet vårt skal besvares. For som oppgaven allerede har vist, og som jeg fortsatt vil vise, ”Den kristne samtalen” er godt bevitnet i Skriften, og tradisjonen forteller oss at ”Den kristne samtalen” har vært en effektiv kanal for Guds nåde i metodismen. Derfor velger jeg nå å synliggjøre dette gjennom noen erfaringer med ”Den kristne samtalen” som har vært gjort i UMC de senere årene, før jeg så trekker en konklusjon på oppgavens problemstilling på grunnlag av alle de 4 kildene.

²⁷⁰ Abraham 1995: 11 ff

²⁷¹ Carter 2004: 85 ff.

²⁷² Richey 2005: 17 ff

²⁷³ Apostlenes gjerninger 15.28

²⁷⁴ Cobb 1995: 155 ff.

²⁷⁵ Discipline 2004 §104: 76 ff.

5.2. ”Den kristne samtalen” som fornyer av spiritualiteten.

I den moderne bibeloversettelsen ”The Message” har Apostelgjerningene 2. 42 fått følgende ordlyd: ”They committed themselves to the teaching of the apostles, the life together, the common meal, and the prayers”²⁷⁶ Formuleringen ”the life together” er en interessant oversettelse av ”Koinoniabegrepet”, sett i lys av Wesleys forståelse av ”Den kristne samtalen”, og vekten på den kristne praksis og det kristne liv i metodismen. I oppgaven har jeg vist at John Wesley la vekt på at et kristent nådefullt liv kun kan leves i et paktsfellesskap sammen med andre kristne, og at noe av det viktigste han gjorde da metodismen ble etablert var å kombinere forkynnelsen av nådens med en forventning om at mottakerne av nåden skulle møtes i mindre grupper. For ham var umulig å forestille seg en kristen spiritualitet som ikke var knyttet til fellesskapet.

I sin preken over Matteus 5.13-16 sier John Wesley:”Christianity is essentially a social religion; and that to turn it into a solitary religion, is indeed to destroy it”.²⁷⁷

I Metodistkirkens Lære og Kirkeordning finner vi i dag følgende formulering som understreker betydningen av det åndelige fellesskapet i den lokale menighet:

The local church provides the most significant arena through which disciple-making occurs. It is a community of true believers under the Lordship of Christ. It is the redemptive fellowship in which the Word of God is preached by persons divinely called and the sacraments are duly administered according to Christ’s own appointment. Under the discipline of the Holy Spirit, the church exists for the maintenance of worship, the edification of believers, and the redemption of the world.²⁷⁸

Livet i den lokale menighet, og fellesskapet mellom troende er ut fra en metodistisk forståelse helt avgjørende for den enkelte kristnes frelse og helliggjørelse, og for kirkens utvikling å vekst. Slik har det vært helt fra metodismen vokste frem av fellesskapet mellom troende i små grupper. Å gjenoppdage ”Den kristne samtalen” som et nådemiddel i de små gruppene og i de lokale menighetsfellesskap være et viktig bidrag i til fornyelse av kirkens spiritualitet. Jeg tror det finnes flere veier til at dette kan skje. Innenfor UMC er det i de senere årene utviklet flere ”program” og arbeidsmetoder som har som mål å fornye det åndelige liv i grupper og lokalmenigheter. Eksempler på dette er ”Disciple Bible Study”, Covenant Discipleship, The Academy for Spiritual Formation, Chrysalis, Volunteers in Mission og

²⁷⁶ Peterson 1995: 245

²⁷⁷ Wesley Works 5: 296

²⁷⁸ Discipline 2004: 127

Walk to Emmaus.²⁷⁹ ²⁸⁰ Et annet spennende hjelpemiddel i smågruppearbeidet som jeg er blitt oppmerksom på i den senere tiden er den såkalte “Serendipity Bible”²⁸¹. Denne Bibelen er spesielt utviklet for samtalegrupper, og tar utgangspunkt i at når en gruppe mennesker kommer sammen for å drøfte Bibelen så vil den Hellige Ånd skape noe ”helt spesielt”. Dette spesielle defineres så som ”Koinonia”, som igjen defineres som et dypt åndelig fellesskap der Ånden møter gruppen.²⁸² I Norge er det også i de senere årene gjort mye arbeid med å utvikle materiell til bruk i grupper og til hjelp for det åndelige samtalen. Innefor Metodistkirken har man de siste årene gjort utstrakt bruk av de såkalte ”Alpha. Kursene”.²⁸³

At behovet for å gjøre noe på dette området er stort har for Metodistkirken blitt tydeliggjort etter at kirken har samarbeidet med ”Naturlig Menighetsutvikling”(NMU)²⁸⁴ om å analysere menighetenes svake og sterke sider. Denne organisasjonen har på verdensbasis undersøkt og analysert mer enn 1000 menigheter fra ulike kirkesamfunn. De hevder at det finnes 8 kvaliteter som kjennetegner menigheter i vekst og utvikling.²⁸⁵ Gjennom en spørreundersøkelse og analyse av en lokal menighet kommer man frem til hvilke av disse kvaliteter som er sterke og svake. Teorien går så ut på at man trenger å arbeide mest med det svakeste området, det som kalles ”Minimumsfaktoren”²⁸⁶. En nærmere presentasjon av NMU faller utenfor denne oppgaven, men for vårt vedkommende er det interessant å merke seg at en sammenstilling av resultatene for samtlige metodistmenigheter som har tatt en såkalt ”menighetsprofil” viser at minimumsfaktoren, det svakeste området, er kvaliteten ”Livsnære grupper”.²⁸⁷ Uten å trekke forhastede konklusjoner av dette materialet, så er også dette en indikator på at den bevegelsen som engang startet med klassene og gruppene som det spirituelle sentrum har mistet noe underveis.

²⁷⁹ Richey 1996: 200.

²⁸⁰ Knight, Salters 1999: 11

²⁸¹ Serendipity er et gammelt navn på Sri Lanka. Den engelske forfatteren Horace Walpole sa at ordet betydde å gjøre lykkelige og uventede oppdagelser. Serendipity filosofien handler om å legge til rette for at slike oppdagelser kan skje. Eks: Når man legger til rette for et gruppefellesskap omkring Bibelen, gjør man sammen uventede oppdagelser fordi Ånden virker.

²⁸² Serendipity Bible 1996: 15

²⁸³ Gumbel 1997

²⁸⁴ Tidligere kalt “Naturlig Kirkevekst”. Del av det internasjonale arbeidet ”Natural Church Development”

²⁸⁵ Schwarz 1998: 15 ff

²⁸⁶ Ibid: 49 ff

²⁸⁷ Ibid : 32

5.2.1. Veien til Emmaus

”Veien til Emmaus”, eller ”Walk to Emmaus – The Upper Room Emmaus movement”²⁸⁸ som er bevegelsens internasjonale navn, er på flere måter ”Den kristne samtalen” omsatt i praksis. Jeg velger derfor å bruke denne bevegelsen som et eksempel og en erfaring på hvordan ”Den kristne samtalen” kan fungere som fornyer av spiritualiteten. ”Veien til Emmaus” startet i Norge i 2001, etter at en gruppe metodister og lutheranere hadde deltatt på en såkalt ”Walk to Emmaus/ Emmausvandring” i USA. ”Walk to Emmaus” har sine røtter i den romersk katolske ”Cursillo- bevegelsen”, og var fra begynnelsen av ”et lite kurs i kristendom” som skulle hjelpe mennesker til å la troen prege liv og virke. I 1978 fikk ”The Upper Room”²⁸⁹ mulighetene til å bearbeide programmet med tanke på de protestantiske kirker. En Emmausvandring²⁹⁰ er et åndelig fornyelsesprogram som har som mål å styrke den lokale menighet ved å utvikle kristne disipler som ledere. Navnet er hentet fra teksten om de to Emmaus-vandrerne som vi finner i Lukas 24. 13-35. Denne teksten er en slags ”rød tråd” gjennom hele vandringen. Emmausvandringen begynner med et 72 timers kortkurs i kristen tro. Kurset består av 15 taler fremført av lekfolk og prester²⁹¹, og emnene er Guds nåde, kristent disippelskap og hva det betyr å være med i en kristen menighet. Samtale, bønn, meditasjon og nattverdsfeiring er en viktig del helgen som begynner på torsdag og slutter søndag.²⁹² ”Emmausfelleskapet”, dvs. de som har deltatt på en Emmausvandring tidligere støtter deltakerne på det 72 timers kurset ved å delta i bønnevakt, servere mat og forfriskninger, og på andre måter synliggjøre kjærlighet og oppofrelse. Det er egne vandringer for kvinner og menn. Etter ”vandringen” oppfordres deltakerne til å danne såkalte ”Emmaus-grupper”. Dette er smågrupper hvor 2- 6 deltakere møtes regelmessig, gjerne hver uke, for å støtte hverandre til å ta troen på alvor i dagliglivet.²⁹³ Man kan bare være med på en Emmausvandring i livet som deltaker, men man kan senere delta som ledere, i grupper og i aktiviteter knyttet til Emmausfelleskapet. I Norge er det nå dannet 2 såkalte ”Emmaus-felleskap”, Ett på Østlandet og ett på Sør-Vestlandet. Disse har til sammen arrangert 14 Emmaus-vandringene siden starten i 2001, og omkring 400- 500 personer har deltatt. Som et resultat av dette er det dannet små ”Emmaus-grupper” i en rekke byer. Ettersom vandringene er ”økumeniske” er flere av disse gruppene også det, andre er knyttet i hovedsak til

²⁸⁸ Bevegelsen samlet i 1995 en 1/2 million mennesker på 300 ulike steder i verden.

²⁸⁹ The Upper Room, forlag/ arbeidsgren innenfor UMC, USA

²⁹⁰ Bryant 1995: 7 ff.

²⁹¹ 10 av talene holdes av lekfolk, 5 av prester.

²⁹² Veien 2002:

²⁹³ Den fjerde dagen 2004

metodistmenigheter og lutherske menigheter. Det er flere ting som gjør at ”Den kristne samtalen” er i funksjon som eget nådemiddel, og sammen med andre nådemidler under en ”Emmausvandring”. Deltakerne (maks 36) deles inn i grupper på seks. Hver gruppe har i tillegg to ledere. Samtalen og aktivitetene i disse gruppene er det viktigste under vandringen. Samtalene begynner og slutter med bønn, de er målrettet, og tema for samtalen er de ulike talenes tema. Samtalene er til hjelp og støtte for den enkelte i gruppen når det gjelder spørsmål om tro, liv og egne prioriteringer, samtidig er det en teologisk rådslagning om emner som rettferdiggjørelse, helliggjørelse, disippelskap m. m.²⁹⁴ Gruppene planlegger også ulike kreative oppgaver sammen ut fra de ulike tema, noe som gjør at alle får en mulighet til å bidra på sin måte, ut fra hvilke evner og nådegaver man har. Som allerede nevnt står bønn sentralt i hele vandringen. Både ved at deltakerne selv får mulighet til å praktisere bønn og forbønn, alene og sammen med hverandre, og ved at andre medlemmer i Emmaus-fellesskapet holder en 72 timers bønnevake under hele vandringen. Det feires nattverd hver dag under hele vandringen, og hver dag startes og avsluttes med meditasjoner/ andakter i et eget kapell. Et viktig element i vandringen er bruk av konkrete symboler. Alteret som symbol på Guds nærvær er hele tiden i sentrum, bruk av blomster, farger og ulike dekorasjoner er viktig, til og med maten man spiser er en del opplegget. Det finnes et stort team av mennesker som arbeider sammen for å gjøre ”Emmausvandringen” til god erfaring for deltakeren, og alt teamet gjør er drevet av et ønske om å synliggjøre Guds nåde og kjærlighet for ”pilegrimen” som deltakerne kalles. Disse handlingene stemmer godt overens med John Wesley kalte ”situasjonsbestemte” nådemidler eller ”barmhjertighetsnådemidler”. ”Veien til Emmaus” er primært en lekmannsbevegelse, både vandringer og fellesskap ledes av lekfolk. Prester deltar som sakramentsforvaltere, veiledere og talere. ”Veien til Emmaus” ønsker gjennom dette å synliggjøre det ”allmenne prestedømme”. Selv om rettighetene til ”Veien til Emmaus” eies av Metodistkirken, så kommer deltakerne fra ulike protestantiske kirkesamfunn. Det gjør at det også oppstår et økumenisk fellesskap og en økumenisk dialog under vandringen

5.3. ”Den kristne samtalen” som fornyer av den teologiske samtalen.

Uenighet om teologiske spørsmål har i de senere årene ført til polarisering mellom ulike grupper innenfor UMC. Dette er blitt synlig i lokale menigheter, Årskonferanser og aller mest i kirkens Generalkonferanse. Senest under generalkonferansen i 2004 var det flere røster som gav uttrykk for at faren er stor for at kirken kan bli splittet i 2 deler, i forenklet sagt, en mer

²⁹⁴ Bryant 1995: 15

konservativ og en mer liberal kirke. Det spørsmålet som har ført til mest diskusjon er spørsmålet om de homoseksuelles rettigheter i kirken. Dette spørsmålet, og andre vanskelige teologiske og kirkepolitiske spørsmål, løses sjeldent ved avstemninger og kampvoteringer i konferanser. Metodistkirken har heller ikke etter at John Wesley overlot lederansvaret til konferansene, noen kultur eller tradisjon for at biskoper eller andre kirkelige ledere definerer hva som er kirkens standpunkter. Kirkens tro, lære og liv utvikles i konferanser. Jeg tror derfor at John Wesley's modell for "Den kristne samtalen" er en bedre metode for å lære å forstå de ulike synspunkter. UMC er som tidligere nevnt ikke primært en "confessing movement", men en "conciliar movement". Hva kirken står for og lærer er viktig, men samtidig må kirkens ledere og medlemmer alltid være villige til å samtale og rådslå for å finne ut hvordan læren skal forstås og praktiseres i dagens kontekst. Knight/Sailers²⁹⁵ hevder at "Den kristne samtalen" er en kunst som må læres.²⁹⁶ Det er nødvendig å lære hvordan man skal oppføre seg overfor hverandre²⁹⁷, å "si sannheten i kjærlighet" krever både intellektuell og følelsesmessig modenhet hos samtalepartnerne. Forfatterne trekker frem 4 punkter som er særlig viktig for at "Den kristne samtalen" skal kunne fungere:

- a) Personene som samtaler trenger å bli kjent med hverandre. Det er viktig å fortelle historier, og lytte til historiene som danner bakgrunnen for argumenter og synspunkter.
- b) Det er nødvendig å ha tillitt til at det finnes en kraft i samtalen og ordene vi bruker som kan hjelpe oss å forstå hverandre bedre.
- c) Kombiner det å lytte med å be for hverandre og vise omsorg for hverandre
- d) Det er viktig å skape en avstand til egne følelser og fordommer til det man samtaler om, bruk av ironi og humor kan være til god hjelp for å dette til.²⁹⁸

Og fordi kirken tror at "Den kristne samtalen" er et nådemiddel, tror man også at Jesus Kristus er tilstede ved sin Ånd og leder gjennom den teologiske overlegningen.

5.3.1 "I søken etter enhet".

I 1997 og 1998 møttes 23 metodister til to møter/samtaler for å diskutere sine ulike teologiske standpunkter. 11 av dem var regnet som "konservative", og 11 var "liberale". Samtalen ble

²⁹⁵ Knight, Sailers 1999

²⁹⁶ Ibid: 85.

²⁹⁷ Ibid: 73: 10 guidelines for civility in UMC

²⁹⁸ ibid : 86 Egen fri oversettelse

ledet av en ”konfliktmegler.” Man brukte spørsmålet om homoseksualitet som ”case study”, og resultatet av samtale ble presentert i rapporten ”In search of unity.”.²⁹⁹ Rapporten finnes også i norsk utgave med tittelen ”I søken etter enhet”³⁰⁰ og jeg velger å bruke den som eksempel på hvordan den teologiske samtalen kan fornyes. Samtalene begynte med å identifisere de faktorene som i fortiden har skapt enhet innefor UMC, de fortsatte med å klargjøre hvilke standpunkter og uenigheter som nå truer enheten i kirken, man fortsatte med å samtale om hvilke faktorer som må være tilstede for å unngå splittelse og bevare enheten i kirken og hvilke handlinger som er nødvendige for at enheten skal kunne bevares. Til slutt ønsket man å arbeide fram noen retningslinjer og råd for hvordan man kunne arbeide videre i kirken. Disse skulle særlig adresseres til kirkens biskoper og tilsynsmenn. De to 48 timers samlingene var lagt opp slik at man også hadde god mulighet til å bli kjent, feire gudstjenester og nattverd sammen, og å be sammen. Gruppen kom etter samtalen frem til følgende konklusjon:

Ved avslutningen av dialogen vår er det tydelig at dette bare er en begynnelse. Dokumentet vårt representerer ikke siste ord i saken, men snarere starten på en åpen og ærlig samtale. Denne samtalen må fortsette. Med visshet om at kirken vår rommer kompatibilister og inkompatibilister både på liberalt og konservativt hold, ber vi om den hellige ånds ledelse i vårt arbeid med å åpne dører og utvikle former for fellesskap der vi kan leve sammen som én familie i samme hus. Vi retter derfor en bønn til biskopene våre om at de må lede oss i den fortsatte dialogen og i vår søken etter slike fellesskap. Det vi nå har lagt frem er våre overveielser angående enheten i United Methodist Church. Vi våger ikke å anta at vi har rett. Det eneste vi ber om er at vårt ønske om å tjene kirken blir tatt alvorlig og at refleksjonene våre blir gitt den vekt sannhet og kjærlighet krever. Vi har hatt grundige samtaler sammen. Vi har gjort vårt beste for å søke Guds vilje, være tro mot våre egne overbevisninger og være rettferdige overfor alle parter. Vi tilbyr denne rapporten til kirken som helhet, som et vitne om hva vi har kommet frem til, og i tillit til at den hellige ånd vil bruke vårt arbeid til det felles beste. Til slutt vil vi holde frem for kirken John Wesleys ord om at glede tilkommer den som ”oppnår å være den som skaper fred i Guds kirke”. I prekenen On Schisma, holdt den 30.mars 1786, sa han: Hvorfor skulle ikke du strebe etter dette? Vær ikke fornøyd med å ikke selv være årsak til splid, men gjør alt du kan for å forhindre eller slukke det første tegn til den. Det er i sannhet langt enklere å hindre flammen i å blusse opp enn det er å slukke den etterpå. Men vær ikke redde for å gjøre selv dette: fredens Gud er på din side.³⁰¹

²⁹⁹ <http://www.umaffirm.org/cornet/unity.html> 09.05.2006

³⁰⁰ I søken etter enhet, 2005

³⁰¹ I søken etter enhet 2005

Samtalene omkring homoseksualitet og andre vanskelige teologiske emner har fortsatt og kommer til å fortsette i UMC. ”Den kristne samtalen” er en god modell for disse samtalene nettopp fordi kirken i disse spørsmålene trenger Guds nåde og Åndens ledelse og nærvær. Som vi ser fra eksemplet så er ikke alltid målet med ”Den kristne samtalen” å oppnå full enighet i vanskelige spørsmål, heller ikke at det ene synet skal vinne over det andre, det viktigste er å finne ut hvordan kirken kan leve videre og fortsatt formilde Guds nåde til mennesker på tross av ulike standpunkter.³⁰² Gruppen som samtalte utarbeidet regler for hvordan man skal behandle hverandre i denne typen samtaler. Disse reglene følger som Appendiks til oppgaven.³⁰³

5.4. ”Den kristne samtalen” som fornyer av kirkens organisasjon

Det har i de siste 20 år vært mye fokus på omorganisering av styrings- og rådsstrukturene innenfor Metodistkirken, både nasjonalt og internasjonalt. Noen av ulempen med den konsiliære og konneksjonale strukturen har vært at den kirkelige organisasjonen har vokst sterkt, både i antall konferanser, styrever og råd. Kirkeorganisasjonen har blitt byråkratisk, ansvarslinjene har blitt uklare, og det har vært vanskelig å fatte nødvendige strategiske beslutninger.³⁰⁴ I den konsiliære og konneksjonale strukturen er det bygget inn et ”Check and balance” system, basert på at alle deler i strukturen står til ansvar for hverandre. Dette systemet har mange positive sider, fordi det knytter mennesker og organisasjoner sammen, og det hindrer maktmisbruk. Samtidig har det også utviklet seg til et negativt kontrollsystem som i mange tilfeller hindrer effektivitet og bremser kirkens utvikling. Utviklingen fra en ”bevegelse” hvor det viktigste for tilhengerne var å hjelpe hverandre til å leve et hellig liv, til en kirke med omfattende organisasjon og byråkrati, et presteskap og millioner av aktive medlemmer har vært viktig og riktig, men ikke problemfritt. Tore Meistad har beskrevet dette som ”Fra frelsens Vei til kirkejuss”³⁰⁵. Han tar her opp hvor farlig det er når kirken blir mest opptatt av å redde seg selv og sin organisasjon, istedenfor å redde den verden som Kristus døde for.

³⁰² Messer/Abraham 1996:23-24

³⁰³ Appendiks 3: Guidelines for Civility in The United Methodist Church

³⁰⁴ Langford/Willimon 1995: 11-15

³⁰⁵ Meistad 1991: 5ff

Det har vært positivt å se at det finnes en bevissthet omkring denne problematikken innefor UMC, og at man ser hvor viktig det er å ha en organisasjon som fungerer.³⁰⁶ Menigheter og konferanser, også i Norge, har i flere år arbeidet med å forenkle strukturene og gjøre dem mer funksjonelle. Kirkens Generalkonferanse har arbeidet med problematikken, og på 1990 tallet ble det behandlet to større studierapporter. I 1996 behandlet man ”The Connectional Issues Study”(CIS)³⁰⁷, og ved Generalkonferansen i 2000 ble rapporten fra ”The Connectional Process Team”(CPT)³⁰⁸ fremlagt. Begge disse rapportene drøfter inngående hva det vil si å være en konsiliær og konneksjonal kirke, og de er opptatt av betydningen av ”Den kristne samtalen”. Rapportene er primært opptatt av hvordan UMC skal organiseres og styres på kirkens øverste nivå, det som på engelsk kalles ”general church level”. Enkelt sagt kan vi si at det dreier seg om hvordan organisere og koordinere de styrer, råd og fagavdelinger som har et overordnet arbeid for all virksomheten i UMC, både i Afrika, Asia, Europa og USA.

5.4.1. ”Connectional Table”

Resultatet av ”CPT” rapporten var at Generalkonferansen i 2000 gav ”The General Council on Ministries”³⁰⁹ følgende oppdrag:

To determine the most effective design for the work of the general agencies and to provide implementing legislation to the 2004 General Conference.³¹⁰

Dette resulterte i rapporten ”Living into the Future” som ble fremlagt for Generalkonferansen i 2004. Resultatet av dette igjen var at Generalkonferansen vedtok å opprette det såkalte ”Connectional Table”. Prosessen omkring danningen av ”Connectional Table” er slik jeg ser det et godt eksempel på hvordan ”Den kristne samtalen” kan fungere som en ledelsesmodell i organisasjonen. Ettersom det nye ”Connectional Table” kun har vært sammen til 4 møter er det for tidlig å evaluere arbeidet. Jeg vil også gjøre oppmerksom på at jeg har sete ved dette bordet.. Dette avnittet blir derfor mer en redegjøring av egne erfaringer, enn en nøytral drøfting. Hovedhensikten med å opprette ”Connectional Table” var å bringe kirkens sentrale ledere og til samme bord, og dermed få til en felles samtale omkring program, tjeneste og penger til rundt dette bordet. Målet er å bedre kunne koordinere kirkens misjon, tjeneste og

³⁰⁶ Weems 2003: 61

³⁰⁷ CIS report 1996

³⁰⁸ CPT report 1999

³⁰⁹ Frem til 2004, UMC’s koordinerende programråd på ”General church level”

³¹⁰ Living into the future, proposal : 2

ressurser. Videre heter det i målsettingen at "Connectional Table" er til for å gjennomtenke og å sette ord på hva som er kirkens visjon. De 60 medlemmene rundt bordet er sammensatt slik: 21 fra jurisdiksjonskonferansene i USA. 7 fra sentralkonferansene i Afrika, Asia og Europa, 1 leder valgt av biskopsrådet, 11 ledere fra fagrådene (oftest biskoper), 5 fra ulike etniske grupper, 2 ungdommer og 13 generalsekretærer (uten stemmerett). Beskrivelsen av "Connectional Table's" oppgaver, mål og sammensetning er nærmere beskrevet i kirkeordningen § 901-907.³¹¹ Gjennom denne sammensetningen ønsker man å bringe sammen personer som alle har ansvar for de strategier og beslutninger som skal gjøres på ulike "konferansenivå" i UMC, og håpet er at man gjennom nettverksbygging, samtale og konferanse kan bidra til at kirken samler seg om felles visjoner, og at man gjør beslutninger som bidrar til at kirken blir enda bedre i stand til å utføre sin tjeneste og gjøre mennesker til disipler. Gjennom samtale og dialog har "Connectional Table" foreløpig kommet frem til følgende innsikt i sin oppgave:

*Our task is not to solve major problems in the church, but to **discover and appreciate God's potential for us.**

*Our task is not to develop a comprehensive plan, but to **say yes to a few initiatives.**

*Our task is not to re-arrange power and structures, but to **call forth passion in people for holy living.**

*The Connectional Table needs the Council of Bishops to help **bring vision, mission, and money together.**"³¹²

"Connectional Table" ønsker også primært å arbeide gjennom en konsensus modell, der man sammen blir enige om de veier man skal gå, og det legges vekt på at alle som er tilstede kan tale fritt. Bare fremtiden kan vise hva "Connectional Table" kan bli til, og om det lykkes i sitt mål om å gjøre kirken mer effektiv og målrettet i sitt arbeid. Det som er viktig knyttet til denne oppgaven er at "Connectional Table" har valgt "Den kristne samtalen" som arbeidsform. Dette synliggjøres på flere måter i møtene. I sentrum av alle møtene står er et alter som symbol på Guds nærvær. Bordets medlemmer holder gudstjenester, feirer nattverd og ber sammen som en integrert del av selve "Connectional Table" møtet. Det er satt av mye tid til målrettet samtale i små grupper og plenum. Alle "Connectional Table" medlemmene er blitt delt inn i paktsgrupper som legger vekt på omsorgen for den enkeltes åndelige liv, disse

³¹¹ Discipline 2004: 508-512.

³¹² Fra internt saksdokument på CT høsten 2005

gruppene holder kontakt og har bønnefellesskap også mellom møtene. Mye tid er satt av til undervisning. Under de 3-4 dagene ”Connectional Table” er samlet lytter man til bibeltimer, prekener og foredrag om teologi og ledelse, og mellom møtene må medlemmene lese bøker om teologi og ledelse for å få nye input. Dette følges igjen opp av grundige samtaler. Alt som sies av de enkelte ”Connectional Table” medlemmer blir lyttet til³¹³, og sammen forsøker man å lytte etter Åndens stemme og Åndens ledelse i det som sies gjennom samtalene.

For en som ikke er vant med denne arbeidsformen, hvor det åndelige og timelige hele tiden holdes sammen som 2 sider av samme sak, kan det først synes som om det tar mye tid før man ser de konkrete resultatene av møtene og samtalene. Men kanskje er det ikke de kjappe beslutningene som alltid skaper de beste resultater i Guds kirke. Jeg tror vi trenger denne arbeidsformen som har dype røtter både i Metodistkirkens og kirkens historie, fordi ledelsen av en kirke handler om å holde tro, lære og praksis sammen, og om å lytte når Gud leder oss gjennom skrift, tradisjon, og menneskers erfaringer og fornuft. Det dreier seg om tillitt til at de mennesker som kirken har valgt til å følge opp visjoner og beslutninger gjennom arbeid og konkrete handlinger vil følge opp det man sammen har kommet frem til. Det handler ikke om å følge den sterke lederen som sier ”meg har Gud vist”, så gjør derfor som jeg sier, heller om en visshet om at ”den Hellige Ånd og vi” sammen har besluttet.

5.5. ”Den kristne samtalen” som hjelpemiddel i konflikthåndtering.

Noe av det mest ødeleggende i kristne fellesskap er konflikter som ikke finner en løsning. Det finnes mange eksempler på hvordan konflikter mellom mennesker har vært ødeleggende for det åndelige liv i lokale menigheter og i andre kirkelige sammenhenger. Konflikter kan utløses av mange ulike årsaker, av harde ord i teologiske debatter, av ulike syn på strategiske veivalg og av personlige motsetninger som oppstår når mennesker lever, arbeider og tjener sammen i kirkelige sammenhenger. Dette avsnittet i oppgaven er derfor aktuelt både i forhold til spiritualitet, teologi og organisasjon.

Det finnes mange teorier og mange hjelpemidler som kan brukes i forbindelse med konflikthåndtering, her ønsker jeg å gi et eksempel på hvordan ”Den kristne samtalen” har vist seg å være et nyttig redskap. I de følgende kommer jeg til å bruke begrepet ”Hellig samtale”,³¹⁴ ettersom det er ordet ”Justpeace” selv bruker om sitt arbeid.

³¹³ Hver dag lages en rapport som viser hvem som har snakket, og det drøftes hvordan alle best kan slippe til.

³¹⁴ Holy conferencing

5.5. 1. ”Justpeace”³¹⁵ og ”Hellig samtale”.

Etter en periode med mange opprivende konflikter innenfor UMC i USA på slutten av 90 tallet oppstod behovet for et senter for megling og konflikthåndtering. Resultatet av dette arbeidet var opprettelsen av ”Justpeace”. Fra 2004 har Justpeace blitt et offisielt organ innenfor UMC, og dets oppdrag og fullmakter er beskrevet i kirkeordningens § 2406.³¹⁶ Thomas Porter som i dag leder Justpeace sier følgende om arbeidet:

So if anyone is in Christ, there is a new creation: everything old has passed away; see, everything has become new! All this is from God, who reconciled us to himself through Christ, and has given us the ministry of reconciliation... " 2 Corinthians 5:17-18

This is the scripture reading we have chosen to describe the ministry of JUSTPEACE. We believe the ministry of reconciliation is the ministry that describes the work of God as well as the ministry to which we are all called. The work of mediation and conflict transformation is spiritual work, work that must be grounded in a ministry of reconciliation... ministry. With our work around attitudes to conflict, there is the symbol of the cross, where we discover that God's love is found in the midst of conflict. With our work around skills that are needed to for dealing with our differences in ways that are transformative. It is inherent to our theology and our Wesleyan understanding of “holy conferencing” as a way of decision-making. This potential has not been fully realized. We have also had a growing awareness that in our human weakness we often are mired in our conflicts in ways that produce unhealthy and often costly results. How can we tap into the best resources and find the most appropriate ways to deal with our conflicts? How can we bring together people who have a yearning for a different way of dealing with our differences and resolving our disagreements? JUSTPEACE is committed to conflict transformation – not to avoiding conflict or containing it, but transforming our differences for the sake of the Gospel. JUSTPEACE sees itself as a link for leaders who want to make a difference. It is not another program agency, but rather a connecting link for leaders who want to examine their attitudes to situations of conflict; who want to scrutinize processes of dialogue, discernment and mediation that may be productive; and who want to learn the skills and spiritual practices that build community, facilitate restorative rather than retributive justice, and recognize our interdependence with each other and with the God of justice whom we serve.³¹⁷

³¹⁵ <http://www.justpeaceumc.org/> 13.04.2006

³¹⁶ Discipline 2004: 670

³¹⁷ Pathways 2001: 3

Viktige elementer når ”Justpeace” arbeider med konflikthåndtering er ”Hellig samtale” som metode, dele nattverdsmåltid, gjenopprette rettferdighet, fokusere på oppmuntring og det som er byggende for et fellesskap, og inngå paktsfellesskap.³¹⁸

Det blir for omfattende å beskrive i detalj hvordan Justpeace konkret arbeider i menigheter og organisasjoner innenfor Metodistkirken hvor det er konflikt. De viktigste elementene må allikevel nevnes. Utgangspunktet er å fortelle at det finnes en kilde av Guds nåde som man kan øse av, selv når situasjonen er konfliktfylt. Det er bedre å søke til denne, istedenfor å bygge murer som skiller mennesker fra hverandre. Konkret synliggjøres nåden kilde ved at det dekkes et alter og nattverdsbord hvor de som er berørte parter samles rundt.³¹⁹ Rundt bordet, og i visshet om at Kristus er i sentrum og at Ånden leder bygges så ved hjelp av en ”megler/samtaleleder” en ”hellig samtale”. Det ”øses” underveis i samtalen fra det bibelske materialet om menneskesyn, Guds kjærlighet, hellighet, tilgivelse, om å tale sannhet i kjærlighet, og ikke minst de mange historiene fra Den Nye Testamentet om hvordan Jesus og de første kristne møtte konfliktfylte situasjoner. Bønn, utholdenhet og tålmodighet er også viktige stikkord i prosessen³²⁰

Første gang jeg møtte ”Justpeace” var jeg overrasket over at de så bevisst brukte nådemidlene og særlig ”Hellig samtale” som metode i vanskelige konflikter. Jeg kjente en viss frykt for at konfliktene ble åndeliggjort. Etter som jeg har fulgt deres arbeid en tid kjenner jeg ikke lenger på denne uroen. Tvert om ser jeg hvor nødvendig det er at den kristne menighet også i vanskelige konfliktsituasjoner tar i bruk de kanaler for Guds nåde som finnes, og at det ikke finnes et mer naturlig sted å møtes, selv for kristne i konflikt, enn rundt et alter og et dekket nattverdbord. Enten man liker det eller ikke, som kristne tilhører vi det samme legemet, og vi eter det samme brød og drikker den samme vin. Det kan ta tid før man kan dele måltidet sammen, men det er et mål som ingen kan slippe tak i.

5.6. Oppsummering

I dette avsnittet har jeg gjennom konkrete eksempler forsøkt å vise hvordan ”Den kristne samtalen” er et effektivt nådemiddel i dag. Selv om jeg av pedagogiske årsaker har valgt å skille mellom de ulike lag hvor ”Den kristne samtalen” har betydning, så ser vi at det egentlig er umulig å gjøre skarpe skiller. Spiritualitet, teologi og organisasjon henger nøye sammen.

³¹⁸ <http://www.justpeaceumc.org/documents/GatheringSummary.pdf>, 13.04.06

³¹⁹ Se forsidebildet som er hentet fra <http://www.justpeaceumc.org/> (Brukt med tillatelse)

³²⁰ Justpeace Engage Conflict well 2002

Når organisasjons og ledelsesstrukturer fornyes ved hjelp av ”Den kristne samtalen”, skjer det noe med deltakernes og kirkens spiritualitet, og omvendt når menneskers relasjoner til Gud og hverandre fornyes gjennom små gruppefellesskap og teologiske samtaler, får det betydning for hvordan disse menneskene igjen utfører sin tjeneste og lederoppgaver innenfor kirken. Selv om eksemplene er ulike så finnes det mange fellesstrekk som kjennetegner ”Den kristne samtalen”. Først er det viktig at det skapes en bevissthet om at ”Den kristne samtalen” er et nådemiddel og en kanal for Guds nåde, noe som igjen betyr at Gud er tilstede og at Ånden gir ledelse gjennom samtalen. Dernest er det viktig på ha en forståelse av at ulike nådemidler virker sammen. Når ”Den kristne samtalen” er i funksjon er det naturlig oftest naturlig å benytte seg av nådemidlene bønn og nattverd. Det tredje jeg vil nevne er betydningen av det ”allmenne prestedømme”, og at alle har noe viktig å bidra med i samtalen. Det er også viktig å legge til rette for samtalen, sette konkrete mål for hva man håper å komme frem til og skape en god samtaleatmosfære.

Vi har også sett hvor viktig det er å konkretisere og synliggjøre gjennom symboler at Gud er tilstede. Bruk av symboler som alter, kors, lys og et dekket nattverdsbord er en stadig påminnelse om at det finnes en guddommelig dimensjon når vi møtes til ”Den kristne samtalen”

6. ”Samtalen” som metode i det sekulære.

I mitt arbeid med denne oppgaven har jeg hatt en rekke samtaler med ledere innefor næringsliv og ikke kirkelige organisasjoner. Flere har påpekt at det jeg skriver om har sine paralleller i det sekulære liv. Man har oppdaget at det å lede ovenfra og ned, sjefer som forteller hva andre skal gjøre, ikke lengre fungerer.³²¹ De forteller at det i dag arrangeres en rekke konferanser og møter som har til formål å hente ut den kompetanse og erfaring som sitter i bedriftenes og organisasjonenes ansatte og medlemmer. Bøker blir skrevet, og program og modeller for ”samtale” utvikles. På flere måter kan det synes som om mye av det som nå skjer er i takt med postmoderne tanker omkring fellesskapet og gruppens betydning, og viktigheten av å lytte til den mangfoldige kunnskapen som finnes hos mennesker i ulike kulturer.³²² Selv om denne typen samtaler og konferanser er noe annet enn ”Den kristne samtalen”, nettopp fordi man her ikke er opptatt av den guddommelige dimensjonen og samtalen som kanal for Guds nåde, så er det interessant å merke seg noe av det som skjer. Jeg vil kort trekke frem to eksempler: Det ene er knyttet til Margaret J. Wheatleys³²³ bøker, og hennes arbeid gjennom ”The Berkana Institute”³²⁴ med å bygge opp lokale samtalegrupper i over 30 land, og det andre knyttet til Harrison Owen³²⁵ og ”Open Space Technology.”³²⁶

6.1. Wheatley og lokale samtalegrupper.

I boken ”Turning to one another” forteller Wheatley om filosofien og drivkraften bak arbeidet med å danne samtalegrupper/sirkler av lokale ledere rundt omkring i verden.

Hun beskriver hvordan samtale mennesker i mellom er den eldste, og kanskje enkleste veien for oss mennesker å legge til rette for utvikling og forandring i samfunnet. Hun sier:

Jeg tror vi kan forandre verden hvis vi begynner å lytte til hverandre igjen. Enkel, ærlig, menneskelig konversasjon. Ingen megling, ingen forhandlinger, ikke problemløsning, debatt eller offentlige møter. Ganske enkelt sann og ekte samtale hvor jeg får muligheten til å snakke, hvor alle føler at de blir hørt, og hvor vi alle lytter godt til hverandre”³²⁷

³²¹ Zander 2002: 67 ff

³²² Grenz 1996: 168

³²³ <http://www.margaretwheatley.com/> 14.04.2006

³²⁴ <http://www.berkana.org/index.html> 14.04.2006

³²⁵ <http://www.ho-image.com/> 14.04.2006

³²⁶ <http://www.openspaceworld.org/> 14.04.2006

³²⁷ Wheatley 2002: 3

Hun snakker i boken om hvor viktig det er å ta god tid til samtale, til å dele drømmer og håp, hvor viktig det er å samtale med dem vi har sett på som våre fiender, og understreker at alle har noe å bidra med. Det er også interessant å merke seg at hun snakker om at vi har glemt hvilke kraft som finnes i samtalen, men at håpet er at vi vil oppdage samtalen på ny nå som verden er blitt mer kompleks, mer global, men også mer fylt av frykt. Hennes oppfordring er, begynn å finne fram til hverandre igjen ved å begynne å snakke sammen. Den enkle samtalen er et middel til å gjenopprette håpet for fremtiden.³²⁸ Wheatley har forresten også noen spennende betraktninger om "Det hellige" i samtalene: Hun sier

Hellige erfaringer gir oss det vi trenger for å leve i denne merkelige men forunderlige tiden. Vi trenger så mange hellige øyeblikk vi kan finne. Vi finnes disse hellige øyeblikk når vi åpner oss for livet og for hverandre. I disse nådefylte øyeblikk hvor vi møter hverandre, vet vi at vi er del av noe større, og det er "all right".³²⁹

Jeg har for lite kjennskap til Wheatley og hennes tro til å vite hva hun legger i begrepet "Hellig". Som metodist våger jeg å tenke at hun i samtalene hun legger til rette for, er i kontakt med kilden for Guds forutgående nåde. Den nåde han gir til alle mennesker, og som har som mål at mennesker skal bli kjent med Guds kjærlighet og erfare både den frelsende og helliggjørende nåde.

6.2. Open Space Technology.

"Open Space Technology" bygger på mye av den samme tankegangen som vi finner hos Wheatley. Her handler det allikevel mer om et konkret redskap, program som kan brukes for å få i gang samtale og konversasjon. Open Space i Norge presenterer seg selv på følgende måte:

Open Space er et verktøy for virksomheter som vil samle kreftene og gjennomføre endringer som er viktige i fremtiden. I Open Space deltar medarbeiderne på like vilkår med stor frihet og de tar ansvar for utvikling av egne forslag og eget nettverk. Metoden kan brukes i grupper fra 5 - 500 personer.³³⁰

Jeg har hatt muligheten til å delta på "samtaler" arrangert etter prinsippene fra "Open Space". I presentasjonen ble det sagt at de viktigste diskusjonen i større møte/konferanser ofte

³²⁸ Ibid. Bokens undertittel.

³²⁹ Ibid s.135

³³⁰ <http://www.openspace.no/Hva%20er%20OpenSpace.htm> 14.04. 2006

var de som skjedde i kaffepausene. Formålet med "Open Space" er å skape et rom for disse samtale, og dermed også få fram det som den enkelte brant for og synes var viktig. Fire prinsipper la til grunn for det som skjedde:

"De som velger å delta i samtalen er de rette personene!"

"Det som skjer er det som skal skje"

"Når samtalen starter så er det rette tidspunktet inne for å starte"

"Når samtalen er slutt, så er det slutt"³³¹

Gjennomføringen av "Open Space" skjer i følge deres egenpresentasjon som følger:

Open Space kan gjennomføres innen forskjellige tidsrammer - 1 til 3 dager avhengig av hvor langt virksomheten ønsker å komme i den aktuelle utviklingsprosessen.

Først innleder "eieren" av møtet med å åpne opp for den aktuelle problemstillingen. Deretter leverer deltakerne inn sine temaer som de mener er viktige for løsningen av oppgaven. Temaene blir behandlet i parallelle arbeidsgrupper i løpet av møtedagen. **Open Space** er selvorganiserende. Deltakerne organiserer seg selv i selvvalgte grupper og de kan løpende skifte mellom de forskjellige grupper. Oppsamling og beslutningsreferat avslutter dagen. Etter Open Space analyseres referatet og oppfølgende aktiviteter planlegges, hvis det da ikke allerede har skjedd under Open Space. "³³²

Nærmere enn dette kan jeg ikke presentere "Open Space" her. Det er inspirerende å se hvordan en metode som vektlegger betydningen av å samtale i grupper om det man brenner for, ses på som en styrke og en mulighet i bedrifts og organisasjonsutvikling.

³³¹ Owen 1997: 95

³³² <http://www.openspace.no/Hva%20er%20OpenSpace.htm> 14.04.2006

7. Konklusjon. Vi trenger midlene for å nå målene.

Intet mål uten midler, sa John Wesley en rekke ganger. Med det ville han understreke nådemidlenes betydning for den enkelte kristnes liv på helliggjørelsens vei, og betydningen nådemidlene hadde for hele det kristne fellesskap:

Not that this hope has any resemblance to enthusiasm, which is a hope to attain the end without the means: This they know is impossible,³³³

I denne oppgaven har jeg vist hvor sentralt synet på nåden, og bruken av nådemidlene er innefor metodismen. Særlig har vi sett på betydningen av nådemidlet "Den kristne samtalen". Jeg har i oppgaven vist hvordan forståelsen og bruken av nådemidlet hadde avgjørende betydning for den metodistiske spiritualiteten, og for utviklingen av teologien og organisasjonen. Vi har sett at det konsiliære og konneksjonale konferansebegrepet er helt sentralt i forståelsen av metodismen.

Jeg har også vist hvordan overgangen fra en vekkelsesbevegelse til en kirke førte til at "Den kristne samtalen" som spiritualitet og teologidanner ble svekket på bekostning av "Den kristne samtalen" som en organisasjons og styreform, og jeg har vist at det finnes dekning for å si at "Den kristne samtalen" synes å være et glemt nådemiddel, særlig i norsk metodisme. Gjennom konkrete eksempler har jeg så vist at "Den kristne samtalen" fremdeles kan vitalisere kirken, og at det er viktig å øke bevisstheten om nådemidlets betydning. Det vil forhåpentligvis også føre til at Metodistkirken gjenoppdager "Den kristne samtalen" som nådemiddel.

Utgangspunktet mitt var problemstillingen: "Hvordan kan en økt bevissthet om at "Den kristne samtalen" er et nådemiddel, synliggjort gjennom hva dette nådemidlet betydde for Wesley og i metodismens historie, og aktualisert nåtidige erfaringer, føre til at dette nådemidlet gjenoppdages, og dermed bidrar til å fornye Metodistkirkens spiritualitet, teologi og organisasjon i Norge. I oppgaven har jeg vist hvordan dette kan skje. Jeg har vist at "Den kristne samtalen" er bevitnet og åpenbart i "skriften og ble praktisert i urkirken, jeg har gjennomgått deler av metodismens historie og vist at kirkens "tradisjon" opplyser og gir kunnskap om at "Den kristne samtalen" har vært viktig. Gjennom å vise til egne og andres konkrete "erfaringer" av hvordan "Den kristne samtalen" praktiseres i nåtiden har jeg vist at

³³³ http://www.godrules.net/library/wesley/274wesley_12.htm 05.05.2006

”Den kristne samtalen” fremdeles er et vitalt og dynamisk element i kirken. På denne bakgrunn, og ved hjelp av ”fornuften” som også er en Guds gave, trekker jeg konklusjonen om at en økt bevissthet om at Den kristne samtalen” er et nådemiddel som jeg tror kan bidra til å fornye Metodistkirkens spiritualitet, teologi og organisasjon.

Jeg valgte å starte problemstillingen med et hvordan, derfor vil jeg også komme med noen konkrete forslag til hvordan bevisstheten om ”Den kristne samtalen kan økes”, og hvordan den kan praktiseres. Jeg velger i hovedsak å si noe om ”Den kristne samtalen” plass i lokalmenighetene/ pastoratkonferansene og i Metodistkirkens Årskonferanse.

7.1 Generelt.

Det vil være viktig å undervise og bevisstgjøre kirkens lekfolk og pastorer i Metodistkirkens syn på nåden som en dynamisk kraftkilde som kan forvalte mennesker og samfunn³³⁴. Særlig bør det legges vekt på undervisning om at nådemidlene er regelmessige og nødvendige kanaler for å kunne motta Guds forutgående, rettferdiggjørende og helliggjørende nåde. Midlene er nødvendige for at vi skal nå målene. Kirken må undervise kirkens lekfolk og pastorer i et wesleyansk/metodistiske syn på ”Den kristne samtalen” som et selvstendig nådemiddel.

7. 2. I lokalmenighetene/ pastoratkonferansene

Prøv å skape rom for den gode samtalen. Menighetens medlemmer må oppmuntres til å skaffe seg en medvandrer som kan være samtalepartner og bønnepartner. Forsøk å skape et samtalefellesskap der det finnes mennesker med tid til å lytte og til å møte mennesker med empati. Pastorene/diakonen er særlig viktige, både som samtalepartnere og som forbilder. Det er positivt om menigheten kan legge forholdene fysisk til rette for at samtaler kan oppstå ved hjelp av samtalerom og arenaer der det er tid for samtale. Det er viktig å oppmuntre og å undervise i lokalmenighetene om betydningen av små målrettede og livsnære gruppefellesskap. Målet må være at alle aktive medlemmer får tilbud om å tilhøre en gruppe. Emmausgrupper er et godt redskap, men flere andre modeller kan velges. Gi større rom for bruk av alle de innstiftede og situasjonsbestemte nådemidlene i menighetslivet. ”Den kristne samtalen”, bruk av Bibelen, bønn og nattverd hører nøye sammen. Kirken må våge å ta i bruk disse

³³⁴ Meistad 1991: 37

nådemidlene også utenom søndagens gudstjenester, i gruppefelleskap, husmenigheter, menighetsråd og komiteer.³³⁵

Det er også viktig å skape rom for den teologiske samtalen i lokalmenigheten. Spørsmålene ”Hva skal vi lære? Hvordan skal vi lære? og Hva skal vi gjøre?” er viktige spørsmål som kan drøftes i menighetsråd, menighetsmøter og ikke minst i pastoratkonferansene.

Planlegg pastoratkonferansene med sikte på at de skal være ”Den kristne samtalen”. Forsøk å synliggjøre den vertikale gudsdimensjonen ved hjelp av konkrete symboler som kors, lys og et dekket alterbord. Bruk mindre tid på rapporter om det som har vært, og mer tid på gode samtaler om det kristne fellesskap og om menighetens mål om å skape kristne disipler. Gjør bønner sentral og feire gjerne nattverd sammen. Lytt i samtale etter Åndens ledelse.

Også innenfor de fleste andre kirker og kristne trossamfunn er det en fornyet interesse for den små gruppene og samtalenes betydning. Ulike program for cellegrupper husmenigheter³³⁶ og er utviklet. Alpha kurs³³⁷ har hatt stor betydning i de fleste kirkesamfunn, og i de siste par årene har gruppeopplegget G12³³⁸ med røtter i Sør-Amerika vunnet innpass i mange menigheter. Mange av disse program har bidratt til å styrke og fornye lokale menigheter. Jeg tror metodismens tanker omkring ”Den kristne samtalen” som nådemiddel kan være et nyttig bidrag til teologien og identiteten når kirkene fortsatt skal arbeide med menighetsutvikling, grupper og nye samværformer.

7. 3. Årskonferansen

Når Årskonferansen planlegges så bør vekten være på hvordan få til ”Den kristne samtalen.” Det har i de siste årene blitt gjort flere gode tiltak for å få dette til. Generaldebatter, temadager, og utfordrende rapporter fra kirkens tilsynsmenn og kirkens hovedstyre har bidratt til det. Men her tror jeg det fremdeles er mye å hente gjennom å integrere det åndelige liv og fellesskap, gudstjenestefeiringer og lignende i konferansens forhandlinger. Jeg tror det er viktig at kirkens ledelse fortsetter samtalen om hva konferansene skal være, og om hvordan de kan være kanaler for Guds nåde som gir inspirasjon og kraft til videre arbeid. Personlig tror

³³⁵ Det vil være nødvendig å finne praktiske løsninger på hvordan dette kan gjøres siden kun ordinerte eldste kan forette nattverd i Metodistkirken.

³³⁶ Vårt Land, 07.03.2006

³³⁷ <http://www.alpha-kurs.no/> 18.04.06

³³⁸ <http://www.imikirken.no/index.html?infoPage=oppslag.html&id=81&siteID=1&frameID=3&languageCode=NO>, 18.04.06.

jeg det er viktig å drøfte hvordan konferansene igjen kan bety noe for flere enn prestene og de valgte delegater. Konferansene var engang åndelige kraftsentrum for det folk som kalles metodister, ikke bare ”årsmøter” for valgte delegater. Det betyr sannsynligvis at det må gis mer rom for at medlemmene i de lokale menighetsfellesskap i området der konferansen arrangeres, kan møte de valgte delegater, og at de sammen kan gjøre spirituelle erfaringer. Den teologiske samtalen må få plass i konferansene, særlig fordi teologien alltid må være en forutsetning for kirkens praksis, strategi og handlinger. Planlegg også møtene i Årskonferansens utøvende organer, hovedstyre og fagråd, som ”Den kristne samtalen”.

Forslagene ovenfor er ikke spesielt originale eller radikale. Det er heller ikke det denne oppgaven handler om. Det handler mest om å koble seg på den kanal for nåde som finnes der, og som har vært der helt fra den første kristne menighet kom sammen etter pinsedag.³³⁹

7.4. ”Den kristne samtalen” et bidrag ledelsestenking i norsk kristenhet.

Det foregår debatt i norsk kristenliv omkring hvordan kirker og menigheter skal ledes. Våren 2006 har det vært et særlig fokus på enkelte karismatiske menigheter og ledermodeller.³⁴⁰ Spørsmålet er blitt reist om det er rett at en kristen leder skal ha så mye makt og posisjon i en menighet/bevegelse. Jeg tror at erfaringene fra ”Den kristne samtalen” betydning som styringsmodell kan være et nyttig bidrag i debatten.

John Wesley innså at om metodismen skulle klare overgangen fra bevegelse til kirke, så kunne ikke han lenger være bevegelsens enevoldige leder. Gjennom at konferansen ble gitt ledelsesmyndighet ble grunnlaget lagt for et kirkesyn og en ledelsesstruktur som tar det allmenne prestedømme på alvor, og som bygger på en tillitt til at Ånden ikke først og fremst leder gjennom enkeltpersoner, men gjennom det kristne fellesskapet. Selv om jeg ikke tror at Det Nye Testamentet presenterer en bestemt modell for ledelse av kirken, så kan jeg ikke se at det finnes særlig støtte for den tankegangen som vi ofte finner i pentekostale og karismatiske miljøer om nødvendigheten av og behovet for sterke karismatiske ledere, gjerne med såkalt apostolisk myndighet. Selv apostlene måtte godta at deres lederskap og forkynnelse ble prøvet av menighetsfellesskapet og de eldre³⁴¹, og lokale lederskap ble opplært og dannet når menigheter ble plantet³⁴². Det allmenne prestedømme slik vi kjenner det fra Peters brev³⁴³,

³³⁹ Stewart 2003: 23-24

³⁴⁰ http://www.dagen.no/show_art.cgi?art=9084 18.04.06

³⁴¹ Apostlenes gjerninger 15.

³⁴² Apostlenes gjerninger 11. 19 ff

kombinert med nådegavetenking og bildet av menigheten som et legeme synes å være fremtredende.³⁴⁴ I en tankevekkende kommentar skriver redaktør John Magne Lund bla dette under overskriften ”Den Hellige Ånd er demokratisk”:

Løftet ble oppfylt i Jerusalem på den aller første pinsedag. Siden har det vært et kjennetegn ved kristendommen, i motsetning til i mange andre religioner – at i prinsippet ”er alle prester” og at ingen er avhengig av en spesiell utrustet og utvalgt embets- og prestestand for å kunne oppnå kontakt med den allmektige Gud...

....Men demokratiet er sårbart på mange vis. Det verste anslag mot det åndelige demokrati står de for som bruker Ånden som bevis for at menigheten skal underkaste seg deres autoritet og la seg styre....

.... Er det derfor Bibelen taler så varmt om menighetsfellesskapet og betydningen av å løse oppgavene sammen –som et legeme. Vi blir klokere i fellesskap, mer ”åndelige” – i den forstand at vi ikke så lett forveksler Åndens stemme med våre egne ønsker...³⁴⁵

Wesleys lederstil var i utgangspunktet ikke demokratisk. Men den modellen han utviklet gjennom ”Den kristne samtalen” var demokratisk, samtidig som den tok på alvor at Kristus er menighetens Herre, og at Han leder sin menighet gjennom Ånden. I Metodistkirken tror man ikke at Ånden kun taler og leder gjennom spesielle utvalgte personer, man tror at Ånden primært leder gjennom fellesskapet av troende, som sammen lytter til Åndens stemme og sammen mottar nåde.

Denne våren ble også ”Norges Nye Kristne Råd” dannet som et resultat av sammenslåingen mellom Norges Frikirkeråd og Norges Kristne Råd. Det har vært interessant å se at begrepene ”dialog og konsensus”³⁴⁶ har stått sentralt i forberedelsesarbeidet, og at retningslinjer for bruk av konsensus³⁴⁷ er under utarbeidelse. Disse retningslinjene bærer sterkt preg av ”Den kristne samtalen” slik det er praktisert i metodismen, særlig når det gjelder vektleggingen på dialog og konsensus. I arbeidsnotatet om konsensus heter det også:

Konsensus prosedyrer gir mer rom for konsultering, utforskning, spørsmål og refleksjon i bønn, med mindre rigiditet enn formelle avstemningsprosedyrer. Ved å fremheve samarbeid heller enn

³⁴³ 1. Peter 2.4-10

³⁴⁴ 1. Kor 12. 1-31

³⁴⁵ Vårt Land 05.05.2006

³⁴⁶ <http://www.norgeskristnerad.org/> 18.04.06

³⁴⁷ Retningslinjer for bruk av konsensus, Felles au-møte for Norges kristne råd og Norges frikirkeråd 11.01.06

debatt med utgangspunkt i uenighet, hjelper konsensus prosedyrer til sammen å søke Jesu sinnelag. Heller enn å vinne en debatt blir deltakere oppmuntret til å underkaste seg hverandre og å søke å "forstå hva som er Herrens vilje" (Ef.5,7).

Kanskje kan noen av de forslag jeg har antydnet om hvordan praktisere og synliggjøre "Den kristne samtalen" være et bidrag til å få dette til å fungere.

7.5. Sluttord

Da Metodistmenighet i Stavanger skulle innvie sitt første kirkebygg i 1875, talte menighetens prest Anders Olsen ved innvielsen.³⁴⁸ Han valgte følgende tekst for prekenen:

Et alter av jord skal du reise for meg. På det skal du ofre dine brennoffer og måltidsoffer, ditt småfe og storfe. På hvert sted hvor jeg vil at mitt navn skal minnes, skal jeg komme til deg og velsigne deg.³⁴⁹

Et hus, en kirke, en bevegelse av troende mennesker er et redskap for noe som er større. Gud kaller Metodistkirken til å bygge alter og skape steder som kan være kanaler for Guds nåde og velsignelse.

Det er dette "Den kristne samtalen" dypest sett handler om, om å bygge alter, skape møtesteder der Gud møter mennesker, der mennesker møter mennesker, og der mennesker sammen møter Gud. På hvert sted, i enhver anledning, i en enhver samtale, finnes det en anledning for Gud å slippe til med sin nåde og velsignelse. Og når Guds nåde slipper til fornyes kirken.

³⁴⁸ Jubileumshefte 1999: 5

³⁴⁹ 2, Mosebok 20.24.

Litteraturliste

- Arendt, R: Tænkning og tro. *Religionsfilosofi, dogmatikk, etikk*, G.E.C. Gad forlag, København, 1975
- Bibelen*, Det norske bibelselskap, Oslo 1996
- Book of Discipline The*, of The United Methodist Church, UMC Publishing House, Nashville, 2004
- Book of Resolutions, The*, of The United Methodist Church, UMC Publishing House, Nashville, 2004
- Book of Worship*, The United Methodist Church, UMC Publishing House, Nashville, 2003
- Borgen O.E: *John Wesley on the Sacraments*, Gotthelf-Verlag, Zürich, 1972
- Borgen O.E: *No End Without means*. The Asbury Theological Journal, vol 46, no.1. 1991
- Borgen P. og Haraldsø B.: *Kristne kirker og trossamfunn*, Tapir, Trondheim, 1993
- Borgen P. og Meistad T: *Nådemidlene*. Norsk Forlagsselskap, Oslo 1983
- Bryant S. D: *Hva er Emmaus*, The Upper Room USA, 1995. Norsk oversettelse v. Metodistkirkens Studiesenter, Oslo 2004.
- Carter, K. H. jr: *A way of life in the World*. Spiritual Practices for United Methodists, Abingdon, Nashville, 2004
- Chilcote P: *Wesleyan Tradition. A paradigm for renewal*, Abingdon, Nashville, 2002
- Cobb J. B jr: *Grace and Responsibility*, Nashville, USA, 1995
- Det Nye Testamentet*. Det norske Bibelsselskap, Oslo 2005
- Dysjeland, J.M. *Helliggjørelsen i aktuell metodistisk forkynnelse i Norge*. Hovedoppgave i kristendomskunnskap, Norsk Lærerakademi, Bergen 1987
- Fotland, Helliesen, Nordby: *Metodistkirken i Internasjonalt Perspektiv*, Oslo 2004
- Frank T. E.: *Polity, Practice and the Mission of UMC*, Abingdon, Nashville, 1997
- Gafke, A: *Leading within the Fissures*. Superintendency in UMC, GBHEM, Nashville, 2000
- General Council of Ministry, The: *Living into the Future*. Proposal to The General Conference (Approved 8/9-2003), USA 2004
- General Council of Ministry, The: *Living into the Future*. Working draft 01.04.2002 (upublisert dokument)
- Grenz, S. J. : *A primer on postmodernism*, Eerdmans, England/USA. 1996
- Gumbel, N. *Livsviktige Spørsmål*, Prokla Media, Otterstad 1997
- Gunter S. W: *Wesley and the quadrilateral.*, Abingdon, Nashville, 1997
- Hagen O: *Vår Kristne Tro*. Norsk Forlagsselskap, Oslo, 1953

Hassing A: *Religion og makt*. Tapir, Trondheim, 1991

Heitzenrater R.P: *Wesley and the people called Methodists.*, Abingdon, Nashville, 1995

Holy Bible, New international version, Cornerstone, Nashville, 1999

Hopkins J.L. *The Power of Conversation*, Circuit Rider, USA, Mars/April 2005

I søken etter enhet, Norsk oversettelse ved Knut Refsdal, Oslo 2005,

Jubileumshefte. Stavanger Metodistmenighet 125 år. Stavanger 1999.

Just Peace: *Engage Conflict Well*, USA 2002

Kinghorn K. C.: *The Gospel of Grace*, Abingdon, Nashville, 1992

Knight H.H og Salters D.E: *The Conversation Matters*, Abingdon, Nashville, 1999

Langford A og Willimon W.H: *A new connection. Reforming the UMC*, Abingdon, Nashville, 1995

Maddox R: *Rethinking Wesleys theology*, Kingswood Books, Nashville, 1998

Maddox R: *Responsible Grace*, Kingswood Books, Nashville, 1994

Malm M: *I Lammets tegn*. Luther Forlag, Oslo 1996

Marsh C, Beck B, Shier- Jones A, og Wareing H: *Unmasking Methodist Theology*. Continuum, London/New York 2004.

Meistad T: *Metodismens Identitet i historisk og aktuelt perspektiv*, Alta Lærerhøgskole 1991.

Meistad T: *Frelsens Veg*. Alta Lærerhøgskole, 1992

Messer D og Abraham W.J: *Unity, Liberty and Charity*, Abingdon, Nashville, 1996

Metodistkirken i Nord Europa: *Tjenesten som biskop i Metodistkirken*. Studierapport 1995

Metodistkirkens Hjemmemisjon, *Metodister i Norge og andre steder.*, Oslo 1994

Metodistkirkens Lære og Kirkeordning, , Helsingfors, 1997

Nilsen E. A: *Kristendom for alvor*. Norsk Forlagsselskap, Oslo. 1958

Nilsen E. A: *Kristenlivets muligheter*, Norsk Forlagsselskap, Oslo 1963

Nilsen, E. A: *Praktisk Sjelesorg*, Norsk Forlagsselskap, Oslo, Årstall ikke oppgitt

Owen H: *Open Space Technology*, Berret-Kohler Publishers, San Francisco, 1997

Pathway to Justpeace. The newsletter for justpeace, Center for Mediation and Conflict Transformation, UMC. Volume 1, January 2001, USA

Peterson, E. H. *The Message*, Navpress, Colorado Springs, 1995

Reports of the Joint Commission between the Roman Catholic Church and The World Methodist Council, 1971-2001. Denver 1971, Dublin 1976, Honolulu 1981, Nairobi 1986, Paris 1991, Baar 1995, og "Teaching authority" 1997/2001

Rendle G og Mann A: *Holy Conversations*. Strategic Planning as a Spiritual Practice for Congregations, The Alban Institute, USA, 2003

Richey R: *The Methodist Conference in America*, Kingswood books, Nashville, 1996

Richey R: *Marks of Methodism. Theology in Ecclesial Practice*, Abingdon, Nashville, 2005

Schaller L: *The Ice cube is melting. What is really at risk in UMC.*, Abingdon, Nashville, 2004

Schwarz C.A: *Naturlig Kirkevekst, K- Vekst*, Evenskjer 1998

Serendipity Bible, Zondervan Publishing House, USA. 1996

Spady R.J og Kirby R.S: *The leadership of civilisation building*. Forum Foundation, Seattle, 2002.

Stewart, C. F: *Reclaiming what was lost. Recovering spiritual vitality in the mainline church*, Abingdon, Nashville, 2003

Store Norske Leksikon, Kunnskapsforlaget, 1991

Teologisk Forum 2/ 1999, Metodistkirkens Studiesenter, Bergen

The 2006 UMC Directory, Cokesbury, Nashville 2006

Thorkildsen J: *Den Norske Metodistkirkes Historie*, Norsk Forlagsselskap, Oslo 1926

Tidsskift for sjelesorg 1/2006. Institutt for sjelesorg, Modum Bad

Tuell J.M: *The organization of the UMC*, Abingdon, Nashville, 1993

Veien, andakts og meditasjonshefte for Emmausvandringer. Metodistkirkens Studiesenter, Oslo 2002.

Vårt Land Avisen, *Selg kirken, bruk hjemmet*. 7.3.2006

Vårt Land Avisen, *Den Hellige Ånd er demokratisk*. 5.5.2006

Weems L.H: *Take the Next step*. Abingdon, Nashville, 2003

Wesley J: *På Bibelens grund 1 og 2*. Prekener. Nya Bokförlags Aktiebolaget, Stockholm 1970

Wesley J: *Explanatory notes upon the new testament*, Epworth press, London, 1996 edition

Wesley J: *The works of John Wesley 1-14*. Baker, USA, 1872 edition, reprinted 1991/98.,

Wesley J: *A Plain Account of Christian Perfection*, Epworth Press, London 1952,

Wheatley M: *Turning to one another*, Berret-Kohler Publishers, San Francisco, 2002

Williams C: *John Wesley's theology today*. Finsbury library, Epworth Press, London 1969

Wood R og Roy M.L. *Den fjerde dagen, Pilgrimens vandring videre videre*. Norsk oversettelse. Metodistkirkens Studiesenter, Oslo 2004

Wogaman J.P: *To serve the present age*, Abingdon, Nashville, 1996

Vår Tro, Metodistkirkens Katekisme, Norsk Forlagsselskap, Oslo 1956

Zander R.S og Zander B: The art of possibility, Penguin Books, New York, 2002

Internet

<http://www.berkana.org/index.html>

<http://www.bibelen.no/>

<http://www.epaumc.org/NewsDetails.asp?pageID=216>

<http://gbgm-umc.org/UMhistory/Wesley/perfect.html>

<http://www.gcah.org/>

<http://www.gcah.org/GC96/episcopa.html>

<http://www.godrules.net/library/wesley/wesley.htm>

<http://www.imikirken.no/index.html?infoPage=oppslag.html&id=81&siteID=1&frameID=3&languageCode=NO>

<http://www.justpeaceumc.org/>

<http://www.margaretwheatley.com/>

http://www.metodistkyrkan.se/overas/pdf/Wesleyan_Ecclesiology.pdf

<http://www.mupwj.org/theologyofwarandpeace.htm>

<http://www.nkrs.no/ca/index.php>

<http://www.openspaceworld.org/>

http://www.techshopministry.org/umns/news_archive2001.asp?ptid=&story=%7B45BAB974-AE34-4F0E-B56A-21513E36313E%7D&mid=3365

<http://www.turningtooneanother.net/>

<http://www.umc.org>

Appendiks 1. Den konsiliære og konneksjonale struktur

Istedenfor å presentere UMC struktur ved hjelp av en tradisjonell linjestruktur, velger jeg å illustrere ved hjelp av 2 sirkler.

De små grønne sirklene representerer kirkens mange medlemmer. Disse er sammenbundet i de blå sirklene som er lokale menigheter og pastorkonferanser. Pastorkonferansene tilhører en distriktskonferanse³⁵⁰, de oransje sirklene. Pastorkonferansen og distriktskonferansene utgjør så til sammen Årskonferansen, den store gule sirkelen. Det finnes 63 årskonferanser i USA og 59 i sentralkonferansene.

Sirkelen nedenunder viser den videre organiseringen opp til generalkonferansenivå. De gule årskonferanse - sirklene er sammenbundet i Sentralkonferanser eller Jurisdiksjonskonferanser, de røde sirklene. Alle sirklene hører så med i det som er UMC, og hvor det øverste organ er generalkonferansen, den store blå sirkelen.

³⁵⁰ Ikke aktuelt i Norge

Appendiks 2. Statistiske opplysninger for UMC Konneksjonen består av:³⁵¹

U.S. Data

8,141,099 Lay members
45,176 Clergy members
1,289,766 Preparatory members
35,275 Local churches
26,348 Pastoral charges
520 Districts
63 Conferences
50 Bishops/Episcopal areas
5 Jurisdictions

Data from Outside the United States

1,883,772 Lay members
9,186 Clergy members
597,072 Preparatory members
6,920 Organized churches
59 Conferences
18 Bishops/Episcopal areas

Membership Statistics (every 5 years since 1970)

	U.S.	Central Conferences
2005	8,186,275	1,892,958
2000	8,341,375	1,512,704
1995	8,341,375	1,107,354
1990	8,853,455	806,841
1985	9,192,172	504,750
1980	9,519,407	409,771
1975	9,861,028	596,837

³⁵¹ Grunnlagsmaterialet i appendiks 1 og 2 er hentet fra www.umc.org og Directory 2006: 1-2

Appendiks 3.

Guidelines for Civility

in The United Methodist Church³⁵²

1. Respect the personhood of others, while engaging their ideas.
2. Carefully represent the views of those with whom we are in disagreement.
3. Be careful in defining terms, avoiding needless use of inflammatory words.
4. Be careful in the use of generalizations; where appropriate offer specific evidence.
5. Seek to understand the experiences out of which others have arrived at their views. Hear the stories of others, as we share our own.
6. Exercise care that expressions of personal offense at the differing opinion of hers not be used as means of inhibiting dialogue.
7. Be a patient listener before formulating responses.
8. Be open to change in your own position and patient with the process of change in the thinking and behavior of others.
9. Make use of facilitators and mediators where communication can be served by it.
10. Always remember that people are defined, ultimately, by their relationship with God—not by the flaws we discover or think we discover in their views and actions.

³⁵² Hentet fra dokumentet "In search for unity"